

Årsredovisning

2015

Innehållsförteckning

Kommunstyrelsens ordförande.....	A
Finansiell analys - Kommunen.....	1
Samhällsekonomisk utveckling.....	13
Kommunfullmäktigemålen, verksamhet och ekonomi.....	16
Välfärdsbokslut 2015	19
Kommunens Kvalitet i Korthet 2015	24
Miljöredovisning	27
Energieffektiviseringar.....	30
Kommunövergripande utvecklingsområden under perioden	33
Medarbetare.....	41
Internkontroll.....	46
Sammanställd redovisning	49
Driftsredovisning.....	60
Verksamheten 2015.....	62
Framtiden verksamheterna	74
Sammanfattande investeringsredovisning.....	84
Resultaträkning.....	86
Noter resultaträkningen (R).....	87
Kassaflödesrapport.....	89
Balansräkning.....	90
Noter balansräkning	91
Pensionsförvaltning samt pensionskostnader	95
Sammanställd redovisning	97
Redovisningsprinciper mm.....	99

2015 har på många sätt varit ett händelserikt och intensivt år!

Boende. Hallstahammars kommun har fortsatt att utvecklas i positiv riktning. Efterfrågan på bostäder blir allt större och efterfrågan på byggbar och detaljplanelagd mark är stor. Under 2015 har 4 detaljplaner vunnit laga kraft och ett flertal planer för bostadsbebyggelse är påbörjade.

Målsättningen är och har varit att planerade områden för olika former av bostäder skall finnas i alla tre tätorterna. I slutet av 2015 finns få lediga tomter kvar även i områden som funnits tillgängliga under längre tid.

Hallstahem byggnation av 36 nya hyreslägenheter på Eldsbodaplanen är i full gång och blev snabbt tingade och är inflyttningsklara i augusti 2016. Det som också är mycket glädjande är att den marknadsföringsinsats som genomfördes i september för att attrahera byggföretag verkar ha få bra genomslag. Vi har nu flera externa byggföretag som är intresserade av att bygga i kommunen.

Flyktingströmmar och ensamkommande barn

Under 2015 har flyktingmottagandet i Sverige nått nivåer som saknar motstycke i modern tid både ur ett europeiskt och svenskt perspektiv. Utvecklingen har nått en dimension som ställer helt andra krav än tidigare både på EU-samarbetet och enskilda länders förmåga att hantera den stora ökningen av människor på flykt. Under 2015 ansökte drygt 162 000 människor asyl i Sverige varav ca 33 000 var ensamkommande flyktingbarn. Kommunen har liksom de flesta kommuner ställt inför helt nya utmaningar. Under hösten har kommunens förvaltningar fått omprioritera för att få fram lokaler och personal både för handläggning och boendestöd till ett stort antal ensamkommande barn (Under året har 105 barn/ungdomar kommit till kommunen. Det ska jämföras med det avtal vi har med länsstyrelsen om 27.) Från och med årsskiftet 2015/2016 går nu arbetet in i en ny fas där en långsiktig planering behövs för att kunna matcha en snabbt ökad efterfrågan på bostäder för alla som önskar ”bo hos oss”.

I kommunen finns ingen asylförläggning men en ökad efterfrågan på bostäder för vuxna nyanlända personer och familjer är påtaglig. Många människor har på egen hand valt att försöka bosätta sig i kommunen, flertalet sannorlikt hos vänner eller släktingar. Många vuxna och familjer bor hos varandra och trångboddheten är ett stort problem för många.

Förskola / Skola. Med många nyanlända och ökad inflyttning till kommunen har också barnomsorgen och skolan ställts inför utmaningen att snabbt kunna erbjuda alla barn plats i förskola och skola. Utökning har kunnat ske av förskolans verksamhet och skolan har under 2015 tagit fram underlag för att möta behovet och utökning av skollokaler på kort och lång sikt. En ny detaljplan har tagits fram som möjliggör en framtida utbyggnad av Näslundsskolan. Ny detaljplan för Parkskolan är också framtagen för att möjliggöra andra användningsområden för den före detta gymnasieskolan.

Integration Ett bra mottagande för nyanlända personer i vår kommun betyder naturligtvis primärt behov av boende, förskola, skola och olika former av utbildning men det krävs mer än så för att komma in och integreras i det svenska samhället.

För att komma vidare till egenförsörjning och delaktighet behövs kunskap i det svenska språket och vägar in på arbetsmarknaden.

Under hösten har kommunen förberett sig för att fom årsskiftet 2015/16 återta SFI i egen regi. I ett nära samarbete med ”Jobbcenter” kan bättre förutsättningar ges att genom utbildning och praktik komma vidare i egenförsörjning. För unga som aldrig kommit in på arbetsmarknaden, för nyanlända och personer som av olika skäl kommit långt bort från arbetsmarknaden har under 2015 kom ett 70 tal

arbetstillfällen/arbetsplatser har också tillskapats där personer med behov av olika former av individuellt stöd kan få praktik och eller ett års arbetslivserfarenhet. Många inom Jobbcenters verksamhet har kunnat lotsas vidare till arbeten inom den offentliga eller privata sektorn med goda resultat c:a 70 personer gick vidare i arbete eller studier.

Många kommuninvånare vill på olika vis hjälpa till i integrationsarbetet genom att engagera sig i olika organisationer, kyrkliga samfund och eller föreningslivet. Många deltar på olika träffar som tex språkkafe för att stödja, hjälpa och bidra på olika vis. Det finns också många människor i vårt land och i vår kommun som på olika vis ställer frågor kring hur mycket stöd och hjälp asylsökande och nyanlända personer skall få och vad det får kosta samhället? Finns det någon gräns innan det skadar allas vår välfärd? Att ta till vara människors engagemang samt att balansera och lyssna till människors åsikter, frågor och synpunkter är viktigt. Utmaningen ligger i att fortsätta bygga ett samhälle där alla människor har lika värde och där alla oavsett bakgrund kan bidra och ta sitt ansvar för samhällsutvecklingen. Därför är det också viktigt att försöka tillgodose alla människors behov och möjligheter och inte ställa grupper mot varandra. Den politiska viljan är tydlig: Integrationen och mottagandet av nyanlända skall ske med bibehållen kvalitet i övriga verksamheter. I Hallstahammar skall alla kunna leva ett gott liv utifrån sina förutsättningar.

Visionen - medborgardialog

Under 2015 har ett omfattande arbete gjorts för att över partigränserna ta fram en ny gemensam vision. Alla fullmäktiges 45 ledamöter har varit ute i dialog för att fånga upp medborgarnas idéer om farmtidens Hallstahammar. Möjlighet har också funnits att delge sina synpunkter och idéer via kommunens webb. Sammantaget har detta medfört att ett tusental invånare har lämnat idéer till framtidsvisionen. Arbetet har letts av en styrgrupp med representanter från alla partier som är representerade i kommunfullmäktige. Den politiska samarbetsviljan över partigränserna har stundtals satts på prov men vi har efter många långa diskussioner lyckats med bedriften att enas kring ett gemensamt dokument." Vision Hallstahammar 2025" antogs av ett enhälligt kommunfullmäktige i december 2015.

Kommuninvånarantal

Kommunen har även under 2015 ökat i befolkning men dock i en något lägre takt än tidigare. Den lägre ökningstakten beror sannorlikt på att "DET ÄR FULLT" i Hallstahammar och det har varit väldigt svårt att finna tillgängligt boende under 2015. Hallstahem vittnar om att ett par tusen personer har visat intresse för bostad och ställt sig i bostadskö. Hallstahem redovisar samtidigt att beståndet är uthyrt till 99%.

Med de förutsättningarna är en befolkningsökning på + 49 personer en bra siffra. Till det skall också medräknas att födelseunderskottet uppgår till -24 personer då endast 156 nyfödda har tillkommit och 180 personer har avlidit under året. Flyttströmmarna visar att 995 personer flyttade in och 922 ut. De senaste 7 åren har kommunen ökat från 15014 personer (2008) till 15645 personer 2015.

Några särskilda händelser under året....

-Nytt särskilt boende. En av kommunen största satsningar är vårt nya äldreboende där vi tog första spadtaget på i november. Vårt nya äldreboende är inflyttningsklart i augusti 2017.

-Årets Sverigefinska kommun. Hallstahammars kommun utsågs i februari 2015 till "årets Sverigefinska kommun". Utmärkelsen delas ut varje år till den kommun som genom konkreta insatser arbetar för att främja och bevara finska språket och kulturen. Priset gick till Hallstahammar för att vi arbetar systematiskt och innovativt för att förverkliga minoritetsrättigheter.

-Inrättande av 4 st ungdomscoacher.

-Kommunens första elbil köptes in till bilpoolen.

-Kommunfullmäktige antog en energiplan med höga målsättningar för minskad och hållbar energianvändning

-Bredbandsutbyggnaden fortsätter och efterfrågan på fiberanslutning ökar

-Kulturhuset hyr nu mer hela biblioteksfastigheten och beslut är taget att Ungdomens hus och musikskolan/kulturskolan flyttar in i kulturhuset.

-Företagsklimatet är fortsatt gott och kommunen får fina omdömen från företagen i olika mätningar. Samarbetet med företagsnätverken är fortsatt prioriterat. LOTS -möten är uppstartade med goda resultat där företag vid ett och samma tillfälle ges möjlighet att träffa flera myndighetsområden med olika profession i ett tidigt läge för att underlätta och snabba på processer.

-Inom STUTAB (Strömsholms utvecklingsaktiebolag) har en förstudie tagits fram som underlag för fortsatt utveckling av Strömsholmsområdet, hästnäring och tävlingsverksamhet.

-Hallstahammars ridklubbs behov av utökning och upprustning av ridskoleanläggningen har utretts och olika underlag har tagits fram. Förslaget om att flytta anläggningen till Valstalund är inte längre aktuellt då kostnaderna tyvärr blev för stora. Nu läggs fokus på utökning och upprustning av befintlig anläggning på Södra Nibble. Kostnader för ökad drift och investering på max 30 Mkr finns i budget.

-Kundcenter är i full gång och många medborgare och företagare kan få snabb hjälp med de vanligaste frågorna samt hjälp att komma till rätt handläggare eller förvaltning. Förutom en bra och tillgänglig service så uppskattar många också vårt nya kundcenter som startade under 2015 i den ombyggda och mycket fina och trevliga entrén i kommunhuset (som skapades i samband med ombyggnation för kundcenter.)

Måluppfyllelse

2015 var det sista året för den tidigare "Vision 2015 Det goda livet i storstadens närhet" En vision som vi till många delar har uppfyllts och som har varit en ledstjärna i kommunens utveckling. Till visionen har mål satts upp för varje mandatperiod och även där visar utvärderingarna att vi nått målsättningarna inom de flesta områden. En god måluppfyllelse visar att den politiska styrningen fungerar och i de fall där måluppfyllelse ej är nådd finns det förklaringar kopplade till ekonomin och att andrapolitiska prioriteringar har gjorts.

Resultatet.

Det är fantastiskt roligt att konstatera att resultatet i år igen slår alla rekord och uppgår till 51,3 Mkr. Av resultatet är 39,5 Mkr så kallade jämförelsestörande poster.

Trots det fina resultatet och en total budgetutökning inför 2015 på 35 Mkr, har verksamheterna stora utmaningar i att hålla sina budgetar. Tuffast uppdrag har nog socialnämnden som uppvisar ett underskott på -10 967 tkr.

Även om utmaningarna är stora med att få budgetarna att gå ihop så kan vi stolt konstatera att Hallstahammars kommun i jämförelse med många andra kommunen har en stabil ekonomi i grunden med goda avsättningar för intjänade pensioner, en finansförvaltning som bidrar med positiva tillskott och en i jämförelse låg låneskuld. Våra ekonomiska mål för god ekonomisk hushållning lyser mestadels gröna, med undantag för fastighetsunderhåll och tomma lokaler. I huvudsak når vi alltså målsättningarna med gott resultat.

Sammanfattningsvis kan vi glädjande konstateras att väldigt många gör väldigt mycket för att Hallstahammars kommun ska vara en riktigt bra kommun att leva och verka i!

Med de orden vill jag tacka förtroendevalda och alla medarbetare i verksamheterna som alla bidrar till att vi kan vara stolta över vår kommun.

Kommunstyrelsens ordförande 2015.

Catarina Pettersson (S)

Finansiell analys - Kommunen

Hallstahammars kommun redovisar ett positivt resultat för år 2015. Resultatet uppgår till +51,3 Mkr varav 39,5 Mkr avser jämförelsestörande poster enligt (spec. längre fram). Exklusive jämförelsestörande poster redovisas +11,5 Mkr. Delårsprognosen pekade mot ett resultat kring 26,9. Resultatet är betydligt högre än såväl budgetnivån som delårsprognosen. Budgetramarna utökades inför 2014 med drygt 36 Mkr och för år 2015 med omkring 35 Mkr för våra verksamheter, samtidigt som pensionskostnaderna värderades ner med 6 Mkr.. Detta bör beaktas när man jämför budgetutfallet mellan åren. Jämför man faktiskt utfall mellan åren framgår att flertalet ”nämnder” har god överensstämmelse mellan budgetram och beräknat utfall. Svårigheter kvarstår dock för socialnämndens verksamhetsområde individ och familjeomsorg och fr o m 2015 även för äldreomsorgen. Övriga verksamhetsområden inom socialnämnden uppvisar överskott mot budgetramen. Tekniska nämnden uppvisar också budgetobalans. Se vidare avsnitten verksamheten 2015 och framtidsavsnittet, dessa avsnitt är viktig bakgrundsinformation inför kommande planprocess.

Skatteprognos uppvisar mot budgeten relativt god överensstämmelse med lagd budget. Nedan beskrivs kortfattat befolkningsutvecklingen och den prognos som ingår i planeringsförutsättningarna

Folkmängd i Hallstahammars kommun efter åldersklass

Ålder / År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0-5	1 107	1 116	1 111	1 146	1 145	1 147	1 169	1 182	1 192	1 201	1 207
6-9	681	687	728	745	768	785	767	790	785	781	797
10-12	505	534	534	512	513	532	579	567	583	584	595
13-15	476	484	499	529	554	554	534	535	552	594	583
16-18	508	497	528	511	518	531	555	577	576	559	561
19-24	1 243	1 196	1 146	1 124	1 102	1 090	1 076	1 081	1 100	1 109	1 125
25-44	3 332	3 410	3 452	3 497	3 547	3 596	3 628	3 658	3 684	3 730	3 752
45-64	4 017	4 012	4 012	4 014	3 991	3 985	4 006	3 995	3 980	3 975	3 967
65-79	2 751	2 773	2 789	2 812	2 844	2 826	2 810	2 802	2 811	2 788	2 773
80-100	976	989	1 004	1 018	1 028	1 067	1 089	1 126	1 143	1 175	1 219
Totalt	15 596	15 698	15 803	15 907	16 011	16 113	16 214	16 312	16 406	16 495	16 579

Förändring i folkmängd efter åldersklass

Ålder / År	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0-5	3	9	-6	35	-1	2	22	13	10	9	7
6-9	11	6	41	17	23	18	-18	23	-6	-3	16
10-12	23	29	0	-22	0	19	47	-12	16	1	11
13-15	-24	8	15	30	25	0	-19	1	17	42	-11
16-18	-32	-11	32	-17	7	13	24	21	-1	-16	2
19-24	13	-47	-51	-22	-21	-12	-14	5	19	8	16
25-44	49	78	41	45	51	49	32	30	26	46	22
45-64	-43	-5	0	2	-23	-6	21	-11	-15	-5	-8
65-79	72	22	16	24	32	-18	-16	-8	9	-23	-15
80-100	0	13	15	14	11	38	22	36	18	31	44
Totalt	72	102	104	104	104	102	101	98	94	89	84

Prognosen för gruppen äldre behöver brytas ner ytterligare lämpligen i femårsklasser för att bättre kunna följa behoven av välfärdstjänster (finns tillgänglig om så önskas).

Ovanstående befolkningsprognos bygger på de senaste tre årens utveckling beträffande såväl flyttmönster som födda/döda. Vår utmaning för att klara detta är framförallt att det måste byggas

bostäder, det är ju ”fullt idag”. Fram till 2020 finns ett behov av 100 till 200 nya bostäder. Förutsättningarna för vår kommun att växa är goda men det finns också utmaningar. Förutom bostadsfrågan gäller att vi har en verksamhet som kan hantera en ökande kommunbefolkning. Vår utgångspunkt är god (exkl. bostäder) vilket visar sig i goda omdömen i flertalet servicemätningar. Befolkningsläget just nu indikerar en kommunbefolkning kring 15675. Officiell statistik per sista september uppvisar 15707 (SCB). Utöver detta behöver dessutom beaktas nyanlända enligt särskild prognos.

Under de senaste sju åren har befolkningen ökat med 631 personer. Från 15 014 sista december 2008 till 15 645 sista december 2015. Folkökningen 2015 uppgår totalt till 49 personer. Antalet nyfödda uppgår till 156 och antalet avlidna uppgår till 180. Flyttnettot är positivt och uppgår till 73 personer.

Budgetramarna för våra nämnder/förvaltningar är utökade med drygt 31 miljoner kronor mellan budget 2014 och plan 2015. Mellan åren 2013 och 2014 utökades ramarna med 36 miljoner kronor. Under de senaste två budgetåren har alltså ramarna för våra verksamheter utökats med sammanlagt 67 miljoner kronor. Betingelserna för våra verksamheter har alltså förbättrats väsentligt. Fram till och med år 2014 har detta kunnat ske utan att totalresultatet i årsredovisningen påverkats mer än marginellt. Förutsättningarna 2015, under förutsättning att budgetramarna håller och att den sk ”finansförvaltningen” kan uppvisa resultat i paritet med tidigare, är dock inte lika gynnsamma men ett positivt resultat på minst 1 procent borde vara möjligt (exklusive jämförelsestörande poster). Den stora utmaningen ligger framför oss med såväl demografiska behov men också behov av andra förstärkningar för att möta invånarnas efterfrågan av kommunala tjänster. Avräknas de jämförelsestörande posterna i resultatet 2015 uppgår det till 11,5 Mkr eller 1,1 procent av skatter och statsbidrag.

Nytt äldreboende kommer att starkt påverka såväl årsresultaten som ekonomisk ställning (låneskulden och finansiella tillgångar).

Den demografiska utvecklingen kommer att ”sätta press” på kommunernas förmåga att möta en större efterfrågan av kommunala välfärdstjänster. Utöver demografin har vi dessutom att ta hänsyn till andra verksamhetsbehov. Detta parat med en kraftigt utökad investeringsnivå kommer att, om inte statsbidragen utökas, att starkt påverka kommunsektorns ekonomi.

Vi går in i kommande år med en väldigt stark ekonomisk ställning. Mycket god likviditet, till följd av goda resultat under flera år. Dessutom i förhållande till hela kommunsektorn låg låneskuld samt god säkring av intjänad pensionsrätt. Detta borde borga för att vi även framöver under kontrollerade former kan hantera kommunens totalekonomi.

Slutavräkning för år 2014 och 2015

Slutavräkning och delavräkning av kommunalskatteintäkterna har bokats utifrån gällande redovisningsnorm, slutavräkningen utifrån faktiskt skatteunderlag och delavräkningen utifrån SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) decemberprognos för skatteintäkterna för år 2015.

Avslutande kommentarer

*Betaldningsstyrkan på lång och medellång sikt är god.

*Betaldningsstyrkan på kort sikt har förbättrats mot tidigare år och uppgår till cirka 30 dagar. Årets nettoinvesteringar är fullt ut finansierade med egna medel.

*Pensionsförpliktelseerna och borgensåtagandena är omfattande och är i jämförelse med övriga kommuner höga.

*De finansiella anläggningstillgångarna, framförallt i form av pensionsplaceringar har ökat väsentligt under de senaste tio åren och bidrar starkt till att betalningsstyrkan på medellång sikt har förbättrats. Ändrad redovisningsprincip finns från och med 2011 och möjligheten att utifrån ”syftet” med placeringen, nämligen att säkra ett långt pensionsåtagande, stängs nu och alla pensionsplaceringar skall från och med 2011 redovisas som kortfristiga fordringar. För jämförbarheten över tiden ingår även fortsättningsvis dessa placeringar utifrån syftet och inte placeringshorisont. Dessa placeringar skall endast användas för att matcha framtida pensionsutbetalningar och inte som en likviditetsreserv för att jämna ut betalningsströmmar i ett årsperspektiv. I balansräkningen redovisas dessa placeringar under egen rubrik bland omsättningstillgångar. Omprövning av storleken av pensionsportföljen kommer att ske under år 2016. Avvägning behöver ske av dels pensionsåtagandet före 1998 men också mot finansieringsbehovet (nya lån) för nytt äldreboende. Analysen av dels pensionsskuldåtagandet (årliga pensionskostnader) och storleken av ”pensionsportföljen” beräknas bli klar under våren och ingå i den kommande Mål och Budgetplanen. Arbetshypotesen är att det är möjligt att använda stora delar av avkastningen för att täcka pensionsutbetalningarna avseende pensionsrätter intjänade före år 1998. I bokslut 2015 uppgår den ”gamla pensionsutbetalningen (inkl löneskatt) till 23,7 Mkr, från dagens nivå borde det vara möjligt att ”minska budgetbeloppet på tre års sikt med minst 10 Mkr och istället använda det frigjorda budgetutrymmet för att ge våra verksamheter förbättrade betingelser

Utöver detta belopp tillkommer sedan årets nyintjänande som 2014 uppgår till 24 Mkr.

*Kommunens långfristiga upplåning är i jämförelse med övriga kommuner relativt låg och ingen nyupplåning har skett under år 2015.

*Kommunen redovisar återigen ett positivt resultat. Vi har nu en serie om 14 år med positiva resultat. Balanskravsresultatet för år 2015 uppgår till 29,9 Mkr (reavinster tomträttsförsäljningar är avräknade med 21,4 Mkr). Balanskravsutredningen redovisas nedan.

*Styrelsen och nämnderna uppvisar för år 2015 budgetöverdrag om drygt 8.9 Mkr vilket motsvarar 1,1 procent av budgetramen. God överensstämmelse finns alltså mellan budget och utfall med några undantag. Tittar man per nämnd ser man större avvikelser som behöver beaktas inför kommande år.

*Volymutvecklingen i jämförelse med övriga kommuner indikerar en högre ökningstakt i vår kommun. Mätt över en längre period (2014-2017) har vi en likartad volymökning men vår ökning ligger tidigt i perioden medan ”snittkommunen” har sin största ökning de sista åren.

Kommunens finansiella ställning förstärks och vi går ytterligare stärkta ur 2015 och förutsättningarna för de kommande åren ser relativt bra ut. Det finns gott om utmaningar de kommande åren i form av nytt äldreboende och ökande målgrupper inom såväl förskola som skola. Utöver detta gäller också att hantera övriga önskemål och behov.

Balanskravutredning

Årets resultat enligt resultaträkningen 51,3 Mkr

Reavinst/jämförelsestörande poster **21,4 Mkr** räknas av

Balanskravsresultat **29,9 Mkr**

Inga regleringar med hänvisning till RUP.

Vissa regleringar kommer att ske inom fritt eget kapital för VA-kollektivets skuld angående regresskrav översvämningar. I övrigt sker reglering (öronmärkning) för övriga poster inom det fria egna kapitalet framförallt avsättning till balansfond men också några andra öronmärkningar. Slutlig ställning till regleringarna tas i samband med att årsredovisningen fastställs för år 2015. Uppdelningen av fritt eget kapital framgår av not till balansräkningen.

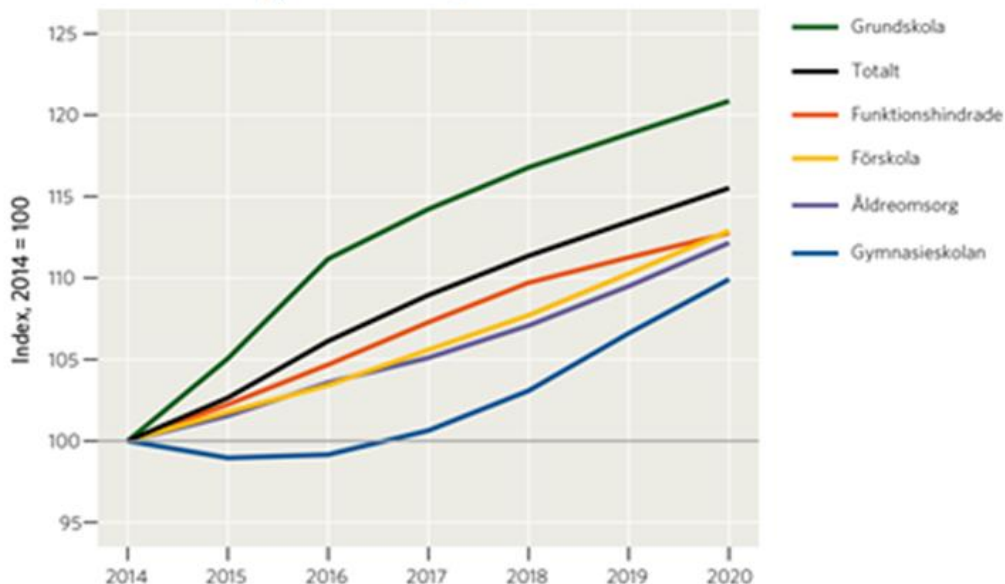
Resultatutveckling, andel av skatt o statsbidrag samt belopp, inklusive försäljningar och jämförelsestörande poster

2002	1,0 %	5,4 Mkr
2003	1,6 %	8,9 Mkr
2004	1,7 %	9,9 Mkr
2005	1,5 %	8,8 Mkr
2006	1,9 %	11,0 Mkr
2007	1,4 %	8,9 Mkr
2008	0,6 %	4,1 Mkr
2009	3,4 %	24,1 Mkr
2010	2,8 %	20,3 Mkr
2011	2,4 %	18,4 Mkr
2012	4,6 %	35,0 Mkr
2013	3,7 %	29,1 Mkr
2014	3,9%	32,4 Mkr
2015	6,0%	51,3 Mkr

Verksamhetsförändringar p.g.a. demografiutvecklingen

14 • Totala volymförändringar inom olika kommunala verksamheter

Procentuell förändring, index 2014=100

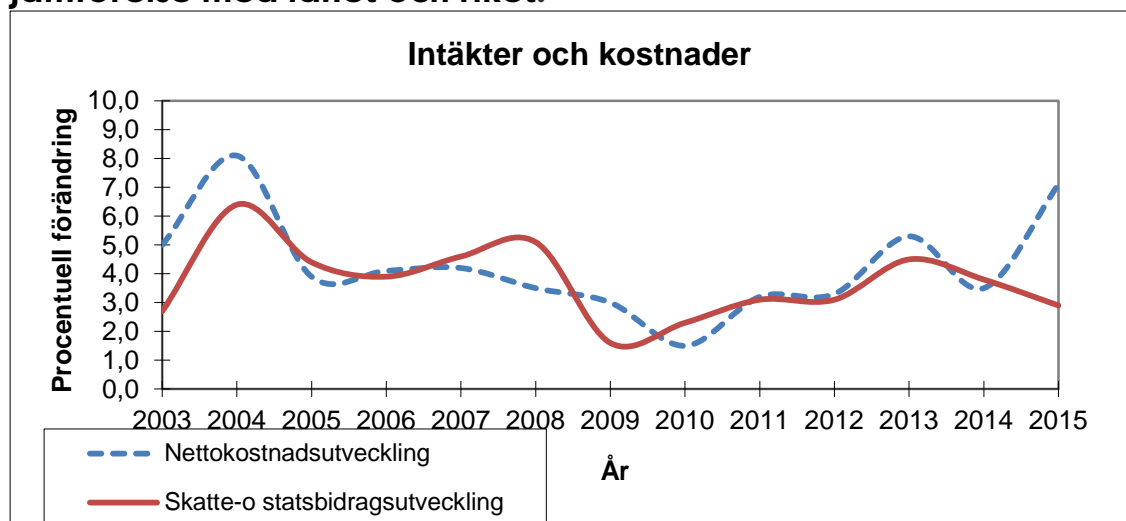
15

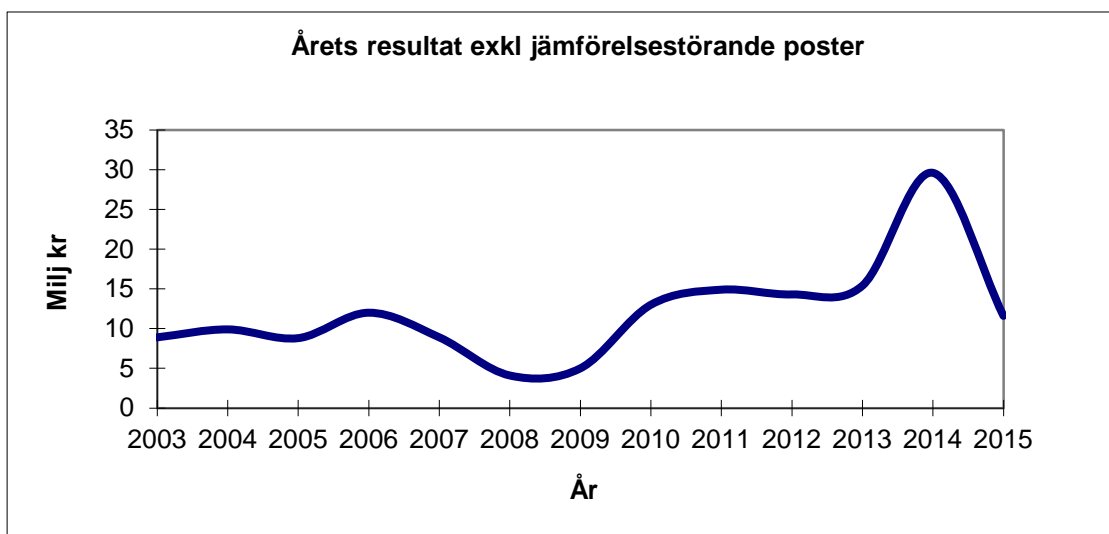
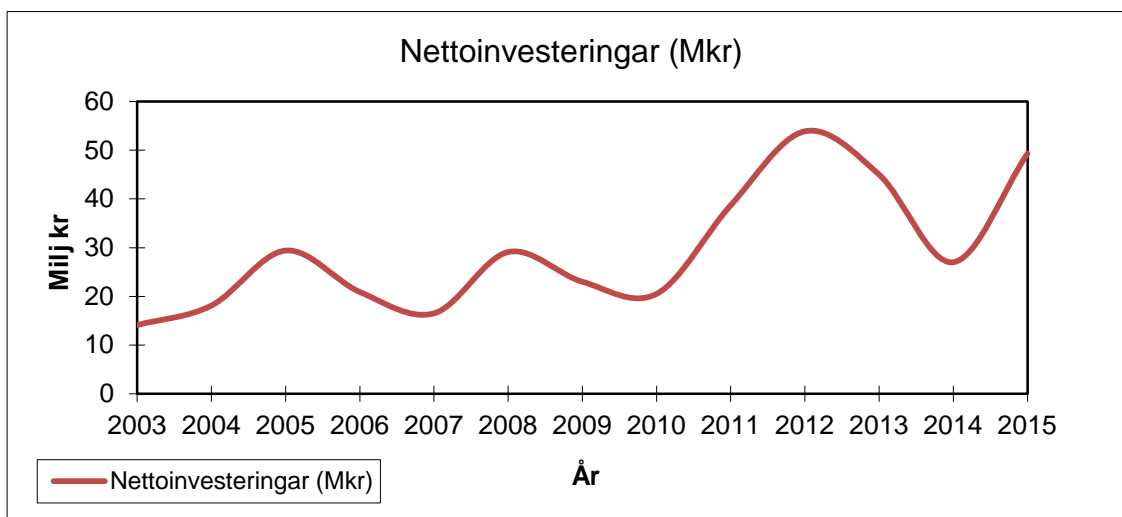
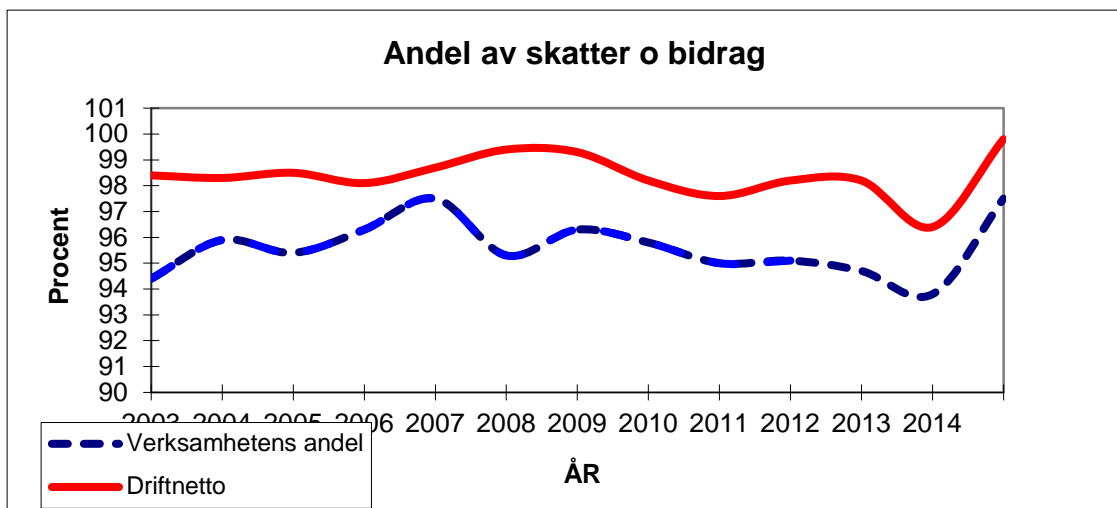
Ekonomirapporten. Oktober 2015

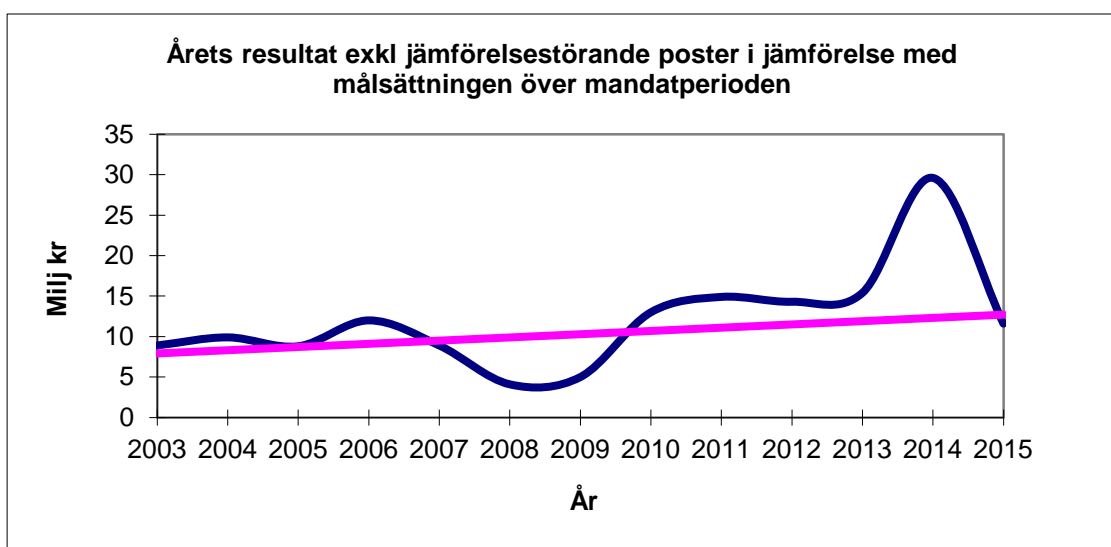
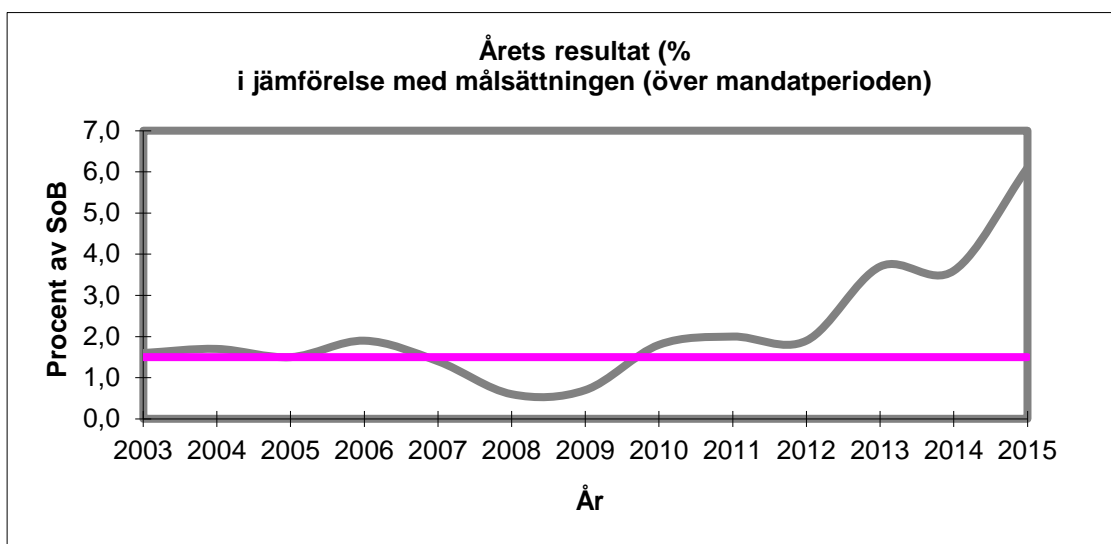
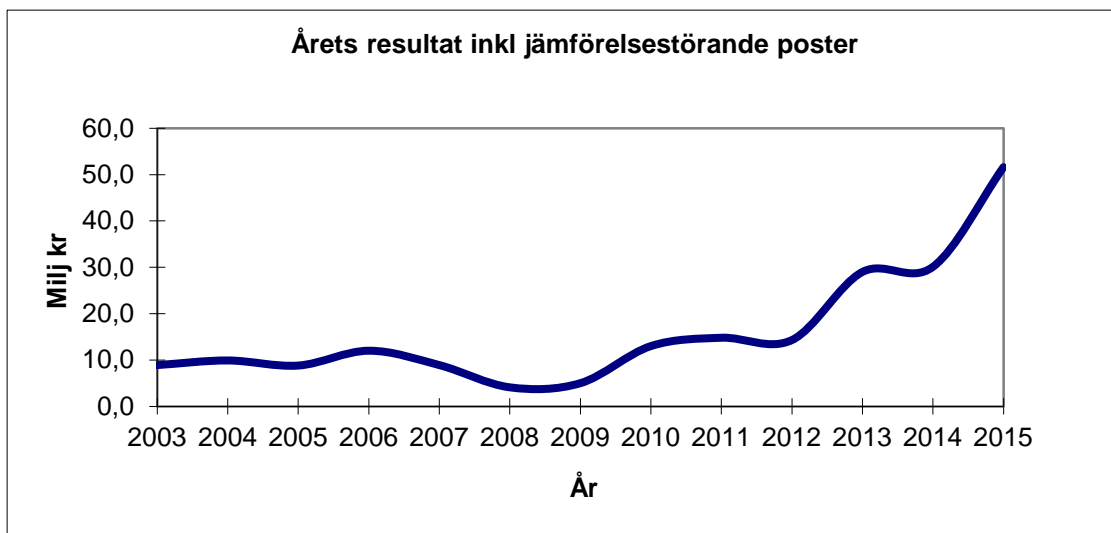

Det är nu tydligt att kommunsektorn kommer att behöva hantera kraftiga kostnadsökningar som följer av allt fler yngre och äldre. Det demografiska trycket ökar från 0,5 till 1,0 procent i kommunerna fram till 2016/17 och ökar sedan ytterligare. Dessutom är många skolor, sjukhus, simhallar och vatten- och avloppsanläggningar i behov av kraftiga renoveringar eller ombyggnationer. Investeringsutgifterna är hittills fördubblade i kommuner och landsting under 2000-talet, något som påverkar både kostnader och skuldsättning. Denna utveckling fortsätter.

Nedan beskrivs den finansiella utvecklingen för vår kommun samt en jämförelse med länet och riket.

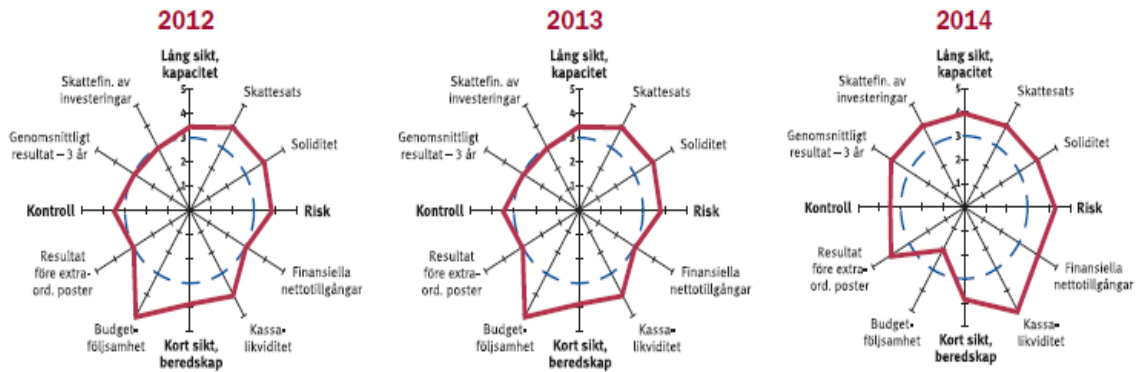

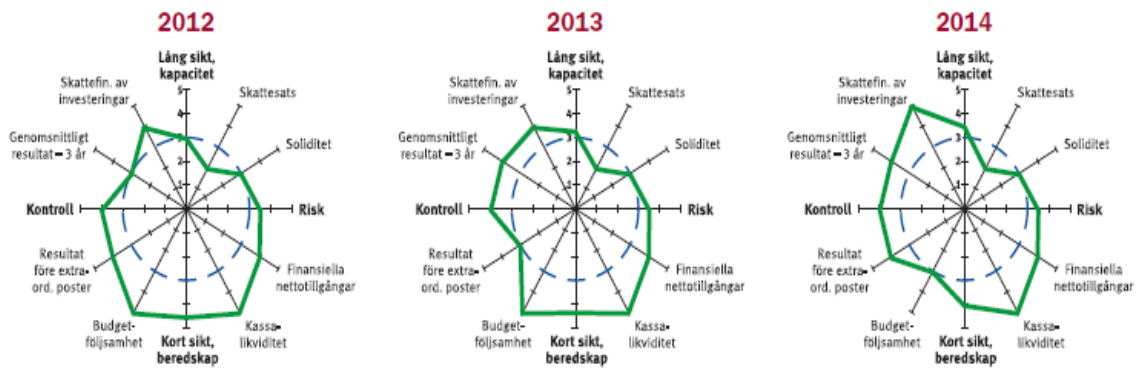

Finansiella profiler för Hallstahammars kommun...

...i förhållande till Västmanlands län

...i förhållande till riket

Årsredovisning 2015

Intäkter och kostnader													
(procentuell förändring)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nettokostnadsutveckling	5,0	8,1	3,9	4,1	4,2	3,5	3,0	1,5	3,2	3,3	5,3	3,5	7,1
Skatte- o statsbidragsutveckling	2,7	6,4	4,4	3,9	4,6	5,1	1,6	2,3	3,1	3,1	4,5	3,8	2,9
Driftkostnadsandel													
(procentandel)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Verksamhetens andel av skatter och gen statsbidrag	94,4	95,9	95,4	96,3	97,5	95,3	96,3	95,8	95,0	95,1	94,7	93,8	97,5
Avskrivningarnas andel av skatter och gen statsbidrag	4,8	3,9	4,2	3,5	3,3	3,5	3,7	3,6	3,6	4,1	4,2	3,7	3,7
Finansnettots andel av skatter och gen statsbidrag	-0,8	-1,5	-1,1	-1,7	-2,1	0,6	-0,7	-1,2	-1,0	-1,0	-0,7	-1,1	-1,4
Driftkostnadsandel (*)	98,4	98,3	98,5	98,1	98,7	99,4	99,3	98,2	97,6	98,2	98,2	96,4	99,8
(*) exkl jämförelsestörande poster													
INKL jämförelsestörande poster								97,1	97,1	95,4	96,5	96,1	97,7
Finansnetto													
Belopp (Mkr)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Finansnettots andel av skatter och gen statsbidrag	-0,8	-1,5	-1,1	-1,7	-2,1	0,6	-0,7	-1,2	-1,0	-1,0	-0,7	-1,1	-1,4
Årets investeringar													
Nettoinvesteringar (Mkr)	14,1	18,1	29,4	20,9	16,5	29,1	23,0	20,5	38,7	53,9	45,0	27,0	49,3
Bruttoinvesteringar (Mkr)	19,7	20,5	37,1	25	21,2	34	27,4	24,0	38,9	55,1	48,5	29,8	59,6
Nettoinv/avskrivningar (%)	51,5	68,6	116,2	93,7	76,7	121,3	88,5	80,1	147,1	174,7	145,5	89,4	159,1
Självfinansieringsgrad av investeringar													
(Mkr)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kvar av skatteint efter drift	31,0	23,8	27,7	23,7	19,4	32,7	30,9	38,6	41,2	58,0	56,8	53,6	71,6
Nettoinvesteringar	14,1	18,1	29,4	20,9	16,5	29,1	23,0	20,5	38,7	53,9	45,0	27,0	49,3
Självfinansieringsgrad (%)	219,9	131,5	94,2	113,4	117,6	112,4	134,5	188,3	106,5	107,6	126,2	198,5	145,2
Årets resultat													
Årets resultat (Mkr)	8,9	9,9	8,8	12,0	8,9	4,1	5,0	13,0	14,8	14,3	29,0	30,1	51,6
Årets resultat/skatteintäkter o generella statsbidrag (%)	1,6	1,7	1,5	1,9	1,4	0,6	0,7	1,8	2,0	1,9	3,7	3,6	6,1
Årets resultat/eget kapital (%)	1,9	2,1	1,8	2,5	1,8	0,8	1,0	2,4	2,7	2,5	4,8	4,5	7,7
Inflationstakt (%)dec-dec	1,3	0,3	0,9	1,6	3,5	0,9	0,9	2,3	2,3	-0,1	0,1	-0,3	0,1
Målsättning (%)	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Målsättning Mkr	7,9	8,3	8,7	9,1	9,5	9,9	10,3	10,7	11,1	11,5	11,9	12,3	12,7
Soliditet													
(%)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Soliditet	71,5	70,6	70,3	68,3	64,9	65,1	63,2	63,5	66,4	65,2	66,7	68,6	68,7
Soliditet inkl pensionsåtagande	25,0	24,0	23,3	21,3	14,1	14,3	14,9	19,4	17,0	19,6	20,4	25,2	30,3
Tillgångsförändring	7,1	3,4	2,4	5,5	5,8	0,6	7,9	3,2	-1,3	8,1	2,5	2,2	7,4
Förändring eget kapital	1,9	2,1	1,8	1,9	1,8	0,8	5,0	3,8	3,3	6,1	4,8	5,1	7,7
Skuldsättningsgrad													
procent	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total skuldsättningsgrad	28,5	29,4	29,7	31,7	35,1	34,9	36,8	36,5	33,6	34,8	33,3	31,4	31,3
*varav kortfristig del	21,3	21,9	21,9	12,2	20,0	20,4	25,1	24,0	14,4	18,9	17,8	17,8	19,7
*varav långfristig del	7,2	7,5	7,8	19,5	15,1	14,5	11,7	12,5	19,2	15,9	15,5	13,6	11,6
Total skuldsättningsgrad inkl pensionsåtagande	65,0	66,0	66,7	68,7	85,9	85,7	85,1	79,9	83,0	80,4	79,6	74,8	69,7

Årsredovisning 2015

Likviditet ur ett riskperspektiv													
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Likvida medel (Mkr)	93,7	97,4	77,0	60,1	55,8	39	91,8	86,5	54,7	87,0	111,7	105,2	94,7
Kassalikviditet (%)	72,2	70,5	53,4	45,5	35,8	24,1	43,1	41,2	33,0	49,4	65,7	60,5	45,6
Betalningsberedskap	45	44	32	26	24	10	22	20	16	31	30	30	30
Finansiella nettotillgångar													
Mkr	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Omsättningsstillg + finansiella anläggningstillg	294,4	320,9	326,0	373,6	430,7	430,2	497,8	505,1	511,2	563,7	571,3	599,8	663,9
Kort- o långfristiga skulder	185,6	197,8	198,1	221,2	265,0	266,6	298,5	297,0	267,4	313,0	297,4	289,3	308,9
Netto	108,8	123,1	127,9	152,4	165,7	163,6	199,3	208,1	243,8	249,3	273,9	310,5	355,0
Finansiella risker													
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Genomsnittsränta *	3,0	2,8	2,4	2,8	3,8	5,4	2,2	1,5	3,1	3,0	2,6	2,5	2,5
Ränteförändring +/- 1% (Mkr)	0,5	0,5	0,5	0,9	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	1,2	1,0	1,0	1
Utlandslån	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lån med (%)													
Rörlig ränta	70	70	70	96	98	98	98	98	98	33	33	33	33
Bunden ränta *	30	30	30	4	2	2	2	2	2	67	67	67	67
*(inkl räntesäkringshantering)													
Lån som skall konverteras													
andel inom ett år	96	96	96	100	98	98	98	100	100	34	33	33	66
andel inom två år			4				2					33	33
andel inom tre år		4				2					33	33	
andel inom fyra år	4				2					33	33		
andel inom fem år										33			
Pensionsåtagande													
(Mkr)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kommunen (före 1998)	284,1	286,2	289,4	314,1	364,3	366,6	377,7	355,3	393,1	392,8	409,6	392,9	378,0
Gymnasieförbundet (d:o)	27,4	27,2	27,5	28,1	31,9	31,8	31,3	30,0	32,8	32,8	33,4	31,0	30,0
Garanti HFAB	8,6	8,6	8,4	9,0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Summa pensionskuld/garanti inom linjen	320,1	322,0	325,3	351,2	396,2	398,4	409,0	385,5	425,9	425,6	443,0	423,9	408,0
I balansräkningen	9,3	9,3	7,7	9,3	8,7	7,5	6,5	9,7	10,1	11,3	15,2	16,0	18,0
Total pensionskuld/garanti	329,4	331,3	333,0	360,5	404,9	405,9	415,5	395,2	436,0	436,9	458,2	439,9	426,0
Budgetföljsamhet													
Exkl engångsvisa intäkter o kostnader													
(Mkr)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Årets resultat	8,9	9,9	8,8	12,0	8,9	4,1	5,0	13,0	14,9	14,3	15,4	29,6	11,6
Prognos i delårsboksut	2,5	2,6	2,2	5,0	7,3	1,3	-1,0	7,1	5,8	14,1	11,2	26,9	8,7
Budgetavvikelse verksamheterna													
Mkr	-4,7	-5,4	1,1	6,0	-4,2	-4,5	-2,5	-3,6	-3,1	-11,0	-18,9	-3,5	-8,8
Budgetavvikelse verksamheterna procent	-0,8	-0,9	0,2	1,0	-0,6	-0,7	-0,4	-0,5	-0,6	-1,5	-2,4	-0,4	-1,0

UPPLYSNING OM PENSIONS FÖRPLIKTELSER OCH PENSIONSMEDEL									
Milljoner kronor	2015	2014	2013	2012	2011	2010			
Skulder/Åtaganden i balansräkningen samt inom linjen									
Avsättning för ålders- garanti/visstidspensioner	14,35	12,92	12,25	8,30	8,15	7,84			
Löneskatt dito	3,48	3,05	2,97	2,01	1,92	1,83			
Åtagande före år 1998, kommunen	304,25	316,22	329,61	316,10	316,40	285,93			
Löneskatt dito	73,80	76,71	79,96	76,69	76,76	69,37			
Åtagande före år 1998, pensionsförbund (vår andel)	23,34	25,09	26,99	26,36	26,43	23,94			
Löneskatt dito	5,48	5,89	6,55	6,39	6,41	5,81			
Summa skulder/Åtaganden i balansräkningen samt inom linjen	424,70	439,88	458,33	435,85	436,07	394,72			
Öronmärka tillgångar värdepapper (inkl 50% fondinnehav) exkl fonderna	313,14	274,00	264,00	252,00	240,79	227,29			
Andel av åtagandet som säkrats mot tillgångar	73,7%	62,3%	57,6%	57,8%	55,2%	57,6%			

Kommunens årsklocka/styrmodell

I samband med Kommunfullmäktiges sammanträde i juni 2011 fastställdes prioriterade mål och mål för god ekonomisk hushållning samt de ekonomiska ramarna för Hallstahammars kommun för perioden 2012-2015. I samband med att de prioriterade målen antogs också indikatorer under respektive mål för att möjliggöra en kontinuerlig uppföljning av måluppfyllelsen. Därefter har nu alla kommunens nämnder fått uppdraget att arbeta fram och anta nämndmål som arbetar i den riktning som kommunfullmäktige pekade ut i sin vision om "Det goda livet i storstadens närhet" och i de prioriterade målen. Alla nämnder förväntades således arbeta fram och anta mål som stödjer och möjliggör visionen samt de prioriterade målen.

Beroende av att nämnderna har så vitt skilda uppdrag från kommunfullmäktige så ser också målen lite olika ut men alla mål strävar mot att förverkliga visionen och de prioriterade målen. Detta ger sammantaget kommunen bättre förutsättningar än tidigare att lyckas i sin strävan efter måluppfyllelse och ännu bättre kommunal verksamhet.

Nämnderna har vidare fastställt indikatorer för respektive mål. Vision och kommunfullmäktigemålen är vägledande för nämndernas fortsatta arbete.

Slutlig uppföljning av kommunfullmäktigemålen sker i denna rapport. Styrelsens och nämndernas uppföljning av målarbetet sker i respektive ”nämndrapport”.

Samhällsekonomisk utveckling

(ur SKL:s oktoberrapport)

Mot konjunkturrell balans

Den svenska ekonomin befinner sig sedan ett par år tillbaka i en konjunkturåterhämtning. Inhemsk efterfrågan växer snabbt och BNP beräknas så väl i år som nästa år öka med drygt 3 procent. Tillväxten i den svenska ekonomin gör att sysselsättningen växer snabbt och arbetslösheten gradvis pressas tillbaka. I slutet av nästa år beräknas den svenska ekonomin nå konjunkturrell balans. Arbetslösheten har då nått ner mot 6½ procent och inflationstalen, enligt KPI, ligger under 2 procent.

De följande åren (dvs. åren 2017–2019) beräknas den svenska ekonomin befinna sig i konjunkturrell balans, dvs. ett tillstånd då varken hög- eller lågkonjunktur kan sägas råda. Arbetslösheten uppgår till strax över 6 procent och KPIX-inflationen (dvs. inflationen exklusive hushållens räntekostnader) ligger stabil på strax under 2 procent. Eventuella höjda räntor kan dock dra upp tillväxttakten för KPI. Samtidigt växer BNP årligen med drygt 2 procent. Utvecklingen under dessa år ska inte uppfattas som en prognos utan som ett resultat av de antaganden som gjorts, bland annat då vad gäller utveckling av produktivitet och arbetsmarknad.

I år och nästa år växer efterfrågan i den svenska ekonomin snabbt. Inte minst investeringarna och den offentliga konsumtionen uppvisar jämförelsevis höga tillväxttal. När den konjunkturrella återhämtningen är över och konjunkturrell balans har nåtts antas tillväxten i investeringarna bli mer normal. Däremot fortsätter den offentliga konsumtionen och inte minst den kommunala konsumtionen att växa i snabb takt. Bakgrunden är en fortsatt mycket snabb befolkningstillväxt. Mellan åren 2014 och 2019 ökar antalet invånare i Sverige med i genomsnitt 1,3 procent per år. Det är tre gånger så snabbt som genomsnittet för de senaste tre decennierna. Den främsta förklaringen till denna skillnad är en fortsatt mycket omfattande flyktinginvandring. Den snabbt växande befolkningen innebär att kommunala verksamheter i form av skola, vård och omsorg behöver växa snabbt.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP*	2,4	3,2	3,4	2,6	2,3	2,1
Sysselsättning, timmar*	1,8	0,9	1,6	1,0	0,9	0,6
Relativ arbetslöshet, nivå	7,9	7,4	6,7	6,3	6,2	6,2
Timlön, nationalräkenskaperna	1,9	3,0	3,2	3,4	3,5	3,6
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,6	3,0	3,2	3,4	3,5	3,6
Konsumentpris, KPIX	0,2	0,5	1,4	1,8	1,9	1,9
Konsumentpris, KPI	-0,2	0,1	1,4	2,9	3,1	2,9
Realt skatteunderlag	1,4	1,9	2,7	1,2	0,7	0,8

*Kalenderkorrigerad utveckling.

Under den konjunkturrella återhämtningen 2015 och 2016 ökar sysselsättningen och därmed skatteunderlaget snabbt. Kommunernas och landstingens skatteinkomster kan då ganska väl matcha de kostnadskrav som befolkningsutvecklingen ställer. Med den mer dämpade tillväxt i sysselsättning och skatteunderlag som följer efter att konjunkturrell balans har nåtts är denna ekvation inte lika lätt att

lösa. Kommunerna och landstingen tvingas då till betydande skattechöjningar i våra beräkningar för att intäkterna ska fås att täcka kostnaderna. Om inte statsbidragen höjs kraftigt och inflationssäkras.

Avtagande skatteunderlagstillväxt efter 2016

Skatteunderlagsprognosen är baserad på den samhällsekonomiska bild som beskrivs i *Ekonomirapporten. Oktober 2015* och sammanfattas här ovan.

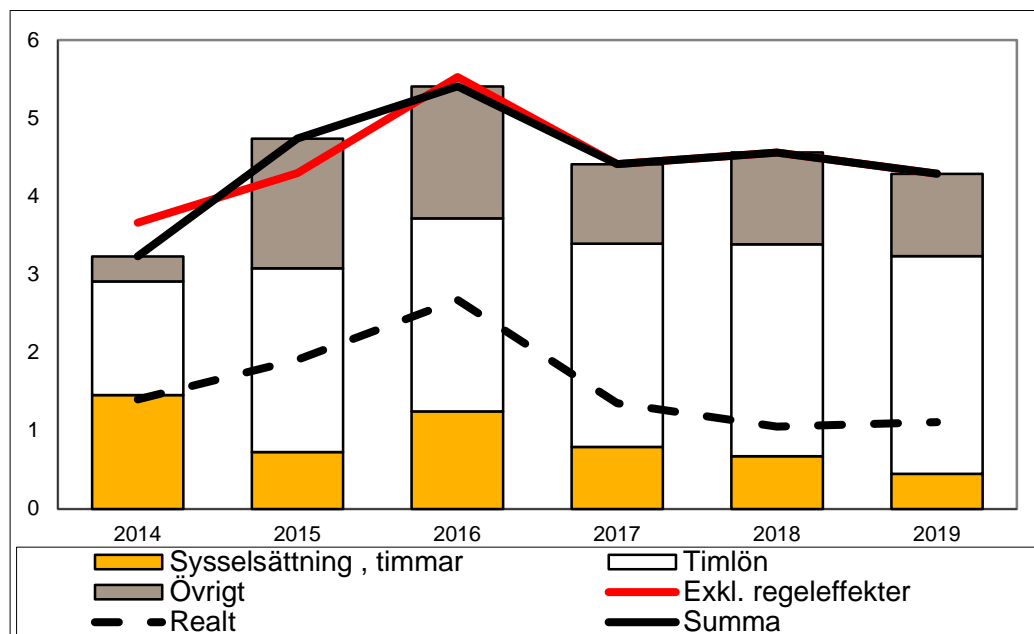
Den 10 september presenterade Skatteverket ett andra preliminärt taxeringsutfall för inkomståret 2014. Det indikerar en skatteunderlagstillväxt på drygt tre procent förra året, vilket är i linje med vår prognos.

Att skatteunderlagstillväxten tilltar i år jämfört med 2014 (diagram 1) beror främst på att både löner och pensioner stiger mer, men också på att skatteunderlaget påverkas av ändrade avdragsregler. Förra året höll höjda grundavdrag tillbaka skatteunderlaget medan det i år får ett extra lyft av att avdragsrätten för pensionssparande trappas ner. Det betyder att den underliggande ökningstakten, rensat för effekter av regeländringar som neutraliseras via det generella statsbidraget, inte stiger lika brant.

Nästa år medför tilltagande ökningstakt för arbetade timmar och pensionsinkomster att skatteunderlagstillväxten accelererar ytterligare och beräknas visa den största ökningen sedan år 2008

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket och SKL.

Våra beräkningar utgår från att den pågående konjunkturuppgången leder till att ekonomin kommer i balans 2016. Därefter ger visserligen extrajobben viss draghjälp åt sysselsättningsutvecklingen, men arbetade timmar väntas trots det inte öka lika snabbt som under konjunkturuppgångens slutfas. Efter 2016 räknar vi också med att inkomsterna av arbetslöshetsersättningar minskar och en snabbare ökning av grundavdragen. Det är de viktigaste förklaringarna till att skatteunderlaget växer långsammare från och med 2017.

Revideringar bland annat till följd av förslag i budgetpropositionen

Det är framförallt två faktorer som föranlett revideringar (tabell 2) jämfört med den prognos vi presenterade i augusti, utvecklingen på arbetsmarknaden och förslagen i regeringens budgetproposition för år 2016.

Sysselsättningen har under sommaren utvecklats lite svagare än vad som låg till grund för vår förra prognos. Vi räknar fortfarande med att arbetsmarknaden kommer att nå balans under 2016, på samma sysselsättningsnivå som i förra prognosen, men att uppgången kommer lite senare. Det innebär något mindre ökning av arbetade timmar i år.

Flera av förslagen i höstens budgetproposition har betydelse för skatteunderlagstillväxten. Förslaget om extratjänster innebär större ökning av sysselsättningen både 2016, 2017 och 2018. Flera förslag påverkar utbetalningar av arbetsmarknadsunderstöd och utbildningsbidrag och drar upp dessa inkomster, främst 2016. Dessutom beräknas höjningen av grundnivån i föräldraförsäkringen och sloandet av den borte gränsen i sjukförsäkringen öka inkomsterna av dessa ersättningar. Höjningen av grundavdragen för pensionärer håller tillbaka skatteunderlaget 2016, men effekterna på landstingens och kommunernas ekonomi neutraliseras genom motsvarande höjning av utjämningsbidraget.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014–2019
SKL, okt	3,2	4,9	5,4	4,4	4,6	4,3	30,0
Reg, sep	2,9	5,0	5,3	5,2	4,7	3,9	30,3
ESV, sep	3,2	5,4	4,7	4,4	4,5	4,2	29,3
SKL, aug	3,2	4,8	5,6	4,3	4,3	4,2	29,5

Kommunfullmäktigemålen, verksamhet och ekonomi

Inledning

Kommunfullmäktige har antagit mål för god ekonomisk hushållning för perioden 2012-2015 och dessa ska från och med innevarande mandatperiod följas upp och utfallet (måluppfyllelsen) bedöms enligt färgskalan röd-gul-grön. Alla nämnder har antagit nämndspecifika mål, indikatorer, nyckeltal samt bedömningsgrunder för måluppfyllelsen. Arbetet med att förverkliga kommunfullmäktiges prioriterade mål 2012-2015 slutredovisas i denna årsredovisning.

Kommunfullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning	Utfall	Utveckling	Kommentar
Finansiella mål för ekonomin			
Soliditeten ska överstiga 62 %. Soliditeten inklusive totala pensionsåtagandet ska överstiga 18 %.		↑	Soliditeten uppgår till 68,7 % exkl. och 30,2 % inklusive pensionsåtagandet.
Årets resultat ska överstiga 1,5 % av skatteintäkterna (enl. balanskravet).		↔	Prognos på årsbasis 6,0 (exkl engångsposter 1,1 %).
Verksamhetens nettokostnader får förbruka högst 98 % av skatteintäkterna.		↔	97,7 % av skatteintäkterna förbrukas.(exkl engångsposter 101%)
Högst 20 % av skattekollektivets investeringar ska vara lånefinansierade. Avgiftskollektivets investeringar (VA+ stadsnät) får fullt ut lånefinansieras.		↑	Samtliga investeringar klaras av mha avskrivningar och årsresultatet.
Betalningsberedskapen ska uppgå till minst 14 dagar.		↑	Upplåning säkrar betalnings-beredskapen 30 dagar.
Engångsintäkter lyfter resultatnivån utan dessa klaras inte mål två och tre			

Gemensamma ekonomiska mål för verksamheten

<p>Hallstahammars kommuns verksamhet ska präglas av effektiv resursanvändning</p>		↑	<p>Resultatmålet nås, oförändrat antal kvm lokaler, kostnadseffektivare verksamhet och nöjda kunder.</p>
<p>Hallstahammars kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare</p>		↑	<p>Stort antal sökande till annonserade tjänster med vissa undantag, personalenkät genomförd i delar av kommunen.</p>
<p>Energianvändningen i kommunen ska minska</p>		↔	<p>Jämfört med basåret 2011 har energianvändningen i kwh minskat i kommunens verksamheter.</p>
<p>Inköpsverksamheten är effektiv genom hög köptrohet till tecknade avtal</p>		↑	<p>De kommunala inköpen sker mot gällande avtal.</p>
<p>Effektiv lokalanvändning som leder till minskad total lokalyta</p>		↔	<p>Lokaltutredningen beslutad 2013, slutlig försäljning av lokaler 2014. Ingen försäljning. Förslag till alternativ användning av tomma lokaler på väg mot kommunfullmäktige</p>
<p>Den externa finansieringen med bidrag ska öka (EU, projektmedel)</p>		↑	<p>Jämfört med basåret 2011 har den externa finansieringen med bidrag ökat, takten har dock avstannat lite.</p>
<p>Långsiktigt underhåll av fasta tillgångar säkerställs</p>		↔	<p>För mycket lokaler eller för trång budget det är frågan.</p>

Prioriterade mål 2012-2015

Kommunfullmäktige har antagit mål för god ekonomisk hushållning samt prioriterade mål för perioden 2012-2015 och dessa ska från och med innevarande mandatperiod följas upp och utfallet (måluppfyllelsen) bedöms enligt färgskalan röd-gul-grön. Alla nämnder har antagit nämndspecifika mål, indikatorer, nyckeltal samt bedömningsgrunder för måluppfyllelsen under 2011/2012. Arbetet med att förverkliga kommunfullmäktiges prioriterade mål har nu passerat hela målperioden. Sammantaget nås måluppfyllelse på 7 av de 11 prioriterade målen.

Befolkningen ska öka med i genomsnitt 75 personer per år		↓	Positiv befolkningsutveckling fortsatt under 2015, dock under målet +75.
Hallstahammars kommun ska arbeta för att senast 2014 ansöka om att certifiera kommunen som en Trygg och säker kommun enligt WHO standard		↑	Ansökan godkänd, platsbesök och slutlig certifiering planeras nu av certifieringsorgan.
Invånarnas delaktighet i samhället ska öka		↔	Inga nya värden.
Kommunen ska arbeta för att kontinuerligt öka miljömedvetenheten hos anställda, invånare, företagare och övriga verksamma i kommunen.		↑	Ökad andel miljöbilar i kommunen, samt ökad andel återvunnet avfall.
De utsläpp av koldioxid som sker genom den kommunala verksamhetens transporter och tjänsteresor ska minska årligen		↔	Inget nytt värde.
Andelen miljöanpassade inköp ska öka årligen i Hallstahammars kommun		↑	Ökning över tid, främst avseende andel ekologiska livsmedel.
Alla elever når de nationella kunskapsmålen		↓	Markant försämring av måluppfyllelsen i åk 9.
Förskolan ska byggas ut i en sådan takt att alla barn vars föräldrar har behov av barnomsorg kan erbjudas en förskoleplats med god kvalitet på önskat datum.		↑	Förbättrad tillgänglighet inom förskolan.
Andelen av kunderna som upplever ett gott bemötande, god information och god tillgänglighet i kontakterna med den kommunala verksamheten ska öka.		↓	Servicemätning visar delvis sämre resultat. NKI-mätning mot företag något sämre, dock fortsatt bra värden.
En mindre andel ska uppbära försörjningsstöd och fler i aktiv sysselsättning.		↑	Minskning av antal i försörjningsstöd under 3:e kvartalet 2015.
Hallstahammars kommuns företagsklimat ska kontinuerligt förbättras. Senast 2014 ska vi vara bland de 70 bäst placerade kommunerna i riket i Svensk näringslivsranking (enkät delen).		↑	Ny ranking placerar Hallstahammar på 22 plats i Sverige.

Välfärdsbokslut 2015

Sammanfattning

Den goda hälsan är inte jämt fördelad i samhället i Hallstahammars kommun. Framtidens folkhälsoarbete i Hallstahammar bör därför inrikta sig mot att arbeta hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande utifrån ett jämlikhetsperspektiv. Målet bör långsiktigt vara att alla ska ha jämlika samhälleliga förutsättningar för en god hälsa. Bäst hälsa finner man hos de människor som känner sig delaktiga, har medinflytande, känner samhörighet och tillit samt har stöd ifrån sin omgivning. Det är därför viktigt att skapa förutsättningar för att varje individ ska få dessa möjligheter. Kommunens alla delar är basen för folkhälsoarbetet. Där skapas de stödjande miljöer som skall ge förutsättningar för människor att välja en hälsosam livsstil. Alla verksamheter är viktiga och måste delta i detta arbete, liksom föreningar och enskilda individer. Hallstahammars välfärdsbokslut 2015 är en bred beskrivning av kommunens verksamhet och kommunbefolkningens levnadsvillkor ur ett välfärdsperspektiv. Bokslutet som är det sjätte i sitt slag består av ett antal basindikatorer där utvecklingen följs över tid. Basindikatorerna kompletteras med resultat från olika aktuella undersökningar. Den statistik som presenteras är i första hand från offentliga källor. Statistiken är ofta på en aggregerad nivå för att kunna jämföra kommunen med länets kommuner och riket som helhet oberoende av kommunstorlek (invånarantal).

De kanske viktigaste folkhälsoproblemen idag i Sverige men också till stor del i Hallstahammar är:

- Sociala skillnader i hälsa
- Höga sjukskrivningstal
- Stor användning av droger och alkohol
- Försämrad psykisk hälsa särskilt bland unga flickor
- Brist på fysisk aktivitet - Övervikt och fetma
- Brist i kunskapsunderbyggnad
- Ungdomsarbetslöshet
- Marginalisering – utanförskap

Trygg och säker - många insatser på bred front

Hallstahammars kommun ska vara trygg och säker att bo, vistas och verka i. En viktig del i det arbetet är att kommunen tillsammans med landstinget satsar på att bli certifierade som en Trygg och säker kommun enligt Världshälsoorganisationens kriterier. Det innebär att vi samverkar för att tillsammans skapa en trygg och säker kommun med lika villkor för alla invånare. Arbetet ingår som en del av Hallstahammars kommuns målprogram för mandatperioden – att prioritera insatser som främjar en trygg och säker livsmiljö. Landstinget har i sin landstingsplan särskilt lyft fram arbetet med livsstilsfrågor för en förbättrad folkhälsa. Under 2015 har kommunens ansökan granskats av utsedda certifierare, kompletteringar har gjorts och ansökan har därefter godkänts. Planering pågår för platsbesök av certifierare och certifieringsceremoni.

Några exempel på insatser under 2015

Förebyggande insats för barn och unga i riskzonen

Flera verksamhetsområden inom kommunen vittnar om en social problematik som är starkt växande. Det handlar om barn och ungdomar som tidigt hamnar snett, vilket leder till problem i skola och sedermera sociala problem högre upp i åldrarna. Som ett led i att bryta denna utveckling har barn och unga gruppen inom ramen för Trygg och säker kommun haft detta som en prioriterad fråga under 2015. Under våren 2015 har gruppen bland annat besökt Borlänge kommun där man sedan länge

arbetat efter en modell med fältassistenter som arbetar uppsökande mot barn och unga. Gruppen har även genomfört en kartläggning av problembilden i Hallstahammar. Forskningen visar tydligt att för att lyckas i det förebyggande arbetet handlar framgångsfaktorerna om att upptäcka tidigt, punktmarkera och följa och stötta barn och unga med insatser tidigt på individuell nivå.

Det finns nu en bred samsyn kring en modell för Hallstahammars kommun som bygger på *samverkan* mellan flera verksamheter, *långsiktighet* och *uthållighet* i arbetssätt och finansiering och på framgångsfaktorerna från det nuvarande arbetet med ungdomscoacher. Mot bakgrund av barn och unga gruppens underlag togs det under 2015 beslut att från och med 2016 inrätta 4,0 tjänst som barn- och ungdomscoacher med uppdraget att arbeta förebyggande på olika arenor där barn och unga vistas i vardagen för att stärka barn och ungas förutsättningar för goda livsvillkor. Syftet med insatsen är att öka förutsättningarna för barn och unga att lyckas i skolan, att minska droganvändandet bland barn och unga, samt att minska förekomsten av skadegörelse och klotter i samhället. Insatsen finansieras i samverkan mellan fem nämnder.

Införandet av ICDP i förskolan i Hallstahammars kommun

Vägledande samspel (ICDP) är ett samspelesprogram som syftar till att skapa och upprätthålla goda relationer mellan omsorgsgivare och barn. Programmet har som mål att främja de vuxnas psykosociala kompetens i samspelet med barnet. En viktig utgångspunkt handlar om den vuxnes förhållningssätt gentemot barnet. Programmet har sin grund i FN: s barnkonvention. Programmet utgår från var och ens förmågor och möjlighet till utveckling och anpassas till den grupp som vägleds eller utbildas så att deltagarnas egen praktik och erfarenhet tas tillvara. Förskolan har utbildat ett antal instruktörer inom ICDP och har under 2015 arbetat vidare med att kunna erbjuda detta som en del i deras verksamhet.

Fallprevention

Fallolyckor är den olyckstyp eller skademekanism som leder till flest dödsfall, flest antal inläggningar på sjukhus och flest antal besök på akutmottagningar. Under 2010 omkom 1 600 personer i fallolyckor, över 70 000 blev inlagda i sluten sjukhusvård och nästan 240 000 uppsökte ett akutsjukhus efter att ha skadats i fallolyckor. Det är drygt fem gånger fler som omkommer till följd av fallolyckor än till följd av olyckor i vägtrafiken. Rådet för Trygg och säker har tydligt angivit att förebyggande arbete mot fallolyckor är ett prioriterat område att arbeta vidare kring.

Ett område som uppmärksammas alltmer är de fallolyckor som sker i den yttre miljön. Av den statistik som finns att tillgå framgår det att majoriteten av dessa olyckor är halkolyckor i trafikmiljön. Medelåldern bland de som drabbas är mellan 55 och 60 år. Under vintern 2013/2014 samt 2014/2015 genomförde kommunen i samverkan med Landstinget Västmanland och Hallstahem AB en halkskyddskampanj där halkskydd delas ut till invånare över 55 år i Hallstahammars kommun. Under 2015 har en utvärdering av kampanjen genomförts. Totalt har cirka 3600 halkskydd delats ut under två vintrar, vilket motsvarar cirka 64 % av målgruppen. Statistiskt är det svårt att dra några långtgående slutsatser kring effekten på antalet olyckor, dock kan man över kampanjperioden se en minskning av antalet halkolyckor, medan olyckorna totalt för fotgängare legat på en relativt konstant nivå.

Övriga händelser av vikt

Försörjningsmättet

Försörjningsmättet är en sammanställning av kostnader för offentlig försörjning från Försäkringskassan (sjuk- och rehabiliteringspenning, sjuk- och aktivitetsersättning), Arbetsförmedlingen (A-kassa och aktivitetsstöd) samt kommuner (försörjningsstöd) och bryter ned dem per invånare 16-64 år och dag. Försörjningsmättet är ett gemensamt mått på hur

bidragsförsörjningen (eller utanförskapet) inom ohälsområdet och arbetsmarknadsområdet utvecklar sig över tid.

	Kvartal 3 2010	Kvartal 3 2011	Kvartal 3 2012	Kvartal 3 2013	Kvartal 3 2014
Försörjningsmättet					
Hallstahammar	62	55	57	55	54
Försörjningsmättet					
Länet	58	52	53	54	52
Försörjningsmättet					
Riket	---	46	47	43	Inget värde

Utvecklingen av försörjningsmättet kvartal 3 2010, 2011, 2012, 2013, samt kvartal 3 2014 i Hallstahammars kommun, Västmanlands län samt riket (kr/individ och dag- kommuninvånare 16-64 år)

Tabellen visar att kostnaderna sammantaget för alla dessa insatser via kommunen, arbetsförmedlingen och försäkringskassan minskat under perioden 2010 kvartal 3- 2014 kvartal 3. Det är dock främst kostnaderna för ”statliga” insatser som minskat mest men mellan kvartal 1 2013 och kvartal 3 2013 har kostnaden för försörjningsstöd minskat från drygt 4 miljoner till drygt 3,3 miljoner (exakt 700 536 kr). Under kvartal 3 år 2014 betalade Hallstahammarbon 54 kr per dag och individ 16-64 år för sjukpenning, aktivitetsstöd, A-kassa, socialbidrag mm.

Utvecklingen är för hela perioden 2010-2014 är positiv för Hallstahammars kommun och under 2013-2014 syns en tydlig förbättring i denna redan positiva trend. Hallstahammar är den enda kommunen i länet som har minskat försörjningsmättet sedan 2012. Under 2015 har inga uppdateringar gjorts av måttet.

Den ekonomiska utsattheten

Den ekonomiska utsattheten bland barn 0-17 år är ett viktigt område att följa utifrån perspektivet jämlik hälsa. Ekonomisk utsatthet omfattar i detta mått de som lever i hushåll med låg inkomst eller socialbidrag. Skillnaderna mellan barn med utländsk bakgrund och barn med svensk bakgrund är fortsatt mycket stora såväl i Hallstahammar som i riket och länet. Efter en positiv utveckling 2011-2012 märks en markant ökning av andelen barn med utländsk bakgrund 2013 för Hallstahammars del.

	Andel (%) barn med utländsk bakgrund som finns i ekonomiskt utsatta hushåll			Andel (%) barn med svensk bakgrund som finns i ekonomiskt utsatta hushåll		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Riket	29,8	29,1	29,3	5,5	5,2	4,9
Västmanlands län	31,5	31,3	33,8	6,4	5,8	5,4
Hallstahammar	37,9	36,4	42,1	6,6	4,9	4,4

Källa: Folkhälsomyndigheten

Behov av fortsatt arbete

Kvinnor/flickor i välfärden i Hallstahammar – en ständigt aktuell fråga

I Hallstahammars kommun finns flera tecken på att kvinnors situation i det dagliga livet är särskilt utsatt. Detta är ett mönster som funnits tydligt en tid. Kvinnor är överrepresenterade i sjuktalesstatistiken, de ansvarar oftast för den största delen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet och de är de som i undersökningar från låg ålder och uppåt upplever psykiska problem etc. Bilden är dock inte helt ensidig utan flickor lyckas i flera fall bättre än pojkar i skolan och män begår i större utsträckning självmord. Det är viktigt att fortsätta bygga kunskap kring detta område inom kommunen för att få en mer samlad bild och ökad kunskap om läget för kvinnorna i kommunen. Statistik bör i ökad utsträckning brytas ner för att synliggöra skillnader mellan könen. Därefter bör planering göras särskilda och breda insatser.

Förebyggande insatser kring ekonomisk utsatthet

Ekonomiska påfrestningar påverkar förutsättningar för att delta i sociala aktiviteter, att skaffa vänner och att ha en meningsfull fritid. En viktig nyckel för att minska ohälsan är därför att öka den ekonomiska tryggheten. Det är av vikt att i högre utsträckning beakta ett barnperspektiv i det förebyggande arbetet kring ekonomisk utsatthet, inte minst utifrån att skillnaderna tenderar att öka mellan andelen barn med svensk bakgrund och barn med utländsk bakgrund som lever i ekonomiskt utsatta hushåll. Att identifiera åtgärder som främjar ekonomisk trygghet och utjämnar dessa skillnader är grundläggande för att skapa bra uppväxtvillkor hos barn och unga.

Vidare behöver stödet till barn till föräldrar med psykisk ohälsa inventeras och tydliggöras. När en förälder får en psykisk sjukdom drabbas de anhöriga hårt. För ett barn kan upplevelsen vara extra jobbig och många känner oro och skuld för sin sjuka förälder.

Vidare utgör personer med psykisk ohälsa en särskild riskgrupp då de har sämre ekonomi jämfört med övriga befolkningen. De har lägre inkomster, är mer beroende av bidrag och har mindre marginaler. Det krävs insatser från kommunen med flera som ökar tryggheten och därmed förbättrar hälsan för dessa människor. Särskilt betydelsefullt är satsningar för att skapa ett inkluderande arbetsliv som möjliggör för personer med psykisk ohälsa att få och behålla ett arbete eller ha tillgång till en

sysselsättning. Här krävs satsningar på arbetsmiljö för att undvika att människor utvecklar ohälsa som leder sjukskrivning och skapar ett arbetsklimat där olikheter är naturliga och välkomna.

Kommunen behöver även bättre kunskapsunderlag när det gäller ekonomisk utsatthet och hur det samvarierar med psykisk ohälsa och andra faktorer. Det finns statistik i dag, men underlaget är ofta bristfälligt och det är svårt att göra jämförelser.

Kommunens Kvalitet i Korthet 2015

Hallstahammars kommuns resultat i Kommunens Kvalitet i Korthet 2015 redovisas i grönt, gult och rött utifrån hur vi står oss jämfört mot övriga deltagande kommuner:

Topp 25 %   Mitten 50 %   Botten 25 %

Totalt deltog cirka 220 kommuner i mätningen 2015. Antalet som vi jämför oss mot kan variera något mellan de olika nyckeltalen beroende av om uppgifter finns för samtliga kommuner. I vissa fall saknas även nya värden på grund av att mätningar inte har genomförts, vilket anges med ”Inget nytt”. Vi redovisar även om vi har förbättrat oss mot oss själva från föregående år genom att ange pilar i grönt, gult och rött:

- ↑   Bättre än föregående år
- ↔   Lika mot föregående år
- ↓   Sämre än föregående år

Tillgänglighet

2013 2014 2015

	2013	2014	2015	
Andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via e-post och får svar inom två arbetsdagar	78	87	72	↓
Andel av medborgarna som via telefon får kontakt med en handläggare för att få svar på en enkel fråga	37	17	31	↑
Andel av medborgarna som upplever ett gott bemötande när de ställt en enkel fråga via telefon	85	100	100	↔
Antal timmar/vecka som huvudbiblioteket i kommunen har öppet utöver tiden 08–17 på vardagar	7	7	13	↑
Antal timmar/vecka som simhallen i kommunen har öppet utöver tiden 08–17 på vardagar	16	16	13	↓
Antal timmar/vecka som återvinningscentralen har öppet utöver tiden 08-17 på vardagar	14	14	14	↔
Andel av de som erbjudits plats inom förskoleverksamheten som får plats på önskat placeringsdatum	70	74	79	↑
Väntetid för dem som inte fått plats för sitt barn inom förskoleverksamheten på önskat placeringsdatum	38	42	17	↑
Väntetiden i snitt för att få plats på ett äldreboende från ansökan till erbjudet inflyttningsdatum	84	116	122	↓
Handläggningstiden i snitt för att få ekonomiskt bistånd (från första kontakt till beslut)	10	23	20	↑

Kommentar tillgänglighet

Vi placerar oss i det nedre skiktet bland deltagande kommuner på fyra av tio nyckeltal. På tre av nyckeltalen syns en försämring mot föregående år, vilket gör detta till ett viktigt förbättringsområde. Fortsatt mycket bra resultat på bemötandet som även 2015 sätter oss i topp i riket. Positivt med

förbättring på de två nyckeltalen som rör förskolan. De främsta framgångsfaktorerna inom detta område ligger ofta i att utveckla de interna processerna och rutinerna.

Trygghet

2013 2014 2015

Hur trygga medborgarna känner sig i kommunen	51	Inget nytt	Inget nytt	↔
Antal olika vårdare som besöker en hemtjänsttagare under 14 dagar	14	11	18	↓
Antal barn per personal i kommunens förskolor (planerad närvaro)	5,1	5,3	5,1	↑
Antal barn per personal i kommunens förskolor (faktisk närvaro)	4,0	3,9	3,9	↔

Kommentar trygghet

Fortsatt hög personaltäthet inom förskolan. Kraftig ökning av personalkontinuiteten inom hemtjänsten, vilket är viktigt att bevaka framåt. Det är en viktig trygghetsaspekt för brukare.

Delaktighet och information

2013 2014 2015

Valdeltagande i senaste kommunvalet	78,6	80,6	Inget nytt	
Hur god kommunens webbinformation är till medborgarna	71	71	76	↑
Hur väl medborgarna upplever att de har inflytande över kommunens verksamhet	43	Inget nytt	Inget nytt	

Kommentar delaktighet och information

Förbättring av resultaten avseende mätningen av kommunernas hemsidor, dock fortsatt i den nedre delen i jämförelse mot övriga kommuner.

Effektivitet

2013 2014 2015

Elever i åk 3 som klarat alla delprov för ämnesproven i Sv, Sv2 och Ma	61	72	50	↓
Elever i åk 6 som klarat alla delprov för ämnesproven i Sv, Sv2, En och Ma	87	84	89	↑
Andel behöriga till nationellt program på gymnasiet	81	84	78	↓
Elevers syn på skolan och undervisningen i åk 8	78	77	71	↓
Kostnad per betygspoäng i åk 9	349	354	386	↓
Andel gymnasieelever boende i kommunen som fullföljer gymnasiet inom 4 år (inkl IV/IM)	74,7	71	79,6	↑

Kostnaden för gymnasieskolan i förhållande till andel som inte fullföljer gymnasiet (kr/elev)				↑
Hur nöjda brukarna är med sitt särskilda boende	84	84	88	↑
Hur nöjda hemtjänsttagarna är med den hemtjänst de erhåller	89	91	89	↓
Andel ungdomar som inte återaktualiserats inom socialtjänsten inom ett år efter avslutad insats	84	100	95	↓

Kommentar effektivitet

Försämrad utveckling på fyra av sju skolmått. Nationella proven årskurs 3 är den lägsta noteringen sedan införandet. Andelen som fullföljer gymnasiet ökar och vi befinner oss nu i mittenskiktet av landets kommuner avseende det måttet. Överlag fortsatt bra resultat inom området vård och omsorg. Området innehåller även ett mer omfattande kvalitets- och serviceindex för äldreboende, hemtjänst och LSS som ej redovisas här. Även där får vi goda resultat.

Samhällsutveckling

2013 2014 2015

	2013	2014	2015	
Andel av kommunens invånare 20-64 år som förvärvsarbetar	74	76	76	↔
Antal nya företag som startats i kommunen per 1000 invånare	4,0	5,0	4,6	↓
Företagarnas sammanfattande omdöme om servicen i kommunen	74	Inget nytt	68	↓
Invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd	4,8	5,7	5,3	↑
Sjukpenningstalet bland kommunens invånare	8,1	8,7	10,1	↓
Hushållsavfall som återvinns genom materialåtervinning (inkl biologisk behandling)	31	32	40	↑
Andel miljöbilar av totala antalet bilar inom kommunorganisationen	29	39	38	↓
Andel inköpta ekologiska livsmedel i kommunala verksamheter (mäts första gången 2014)		13	17	↑
Hur väl medborgarna upplever att kommunen är en attraktiv plats att leva och bo i	60	Inget nytt	Inget nytt	↔

Kommentar samhällsutveckling

Generellt tillhör vi mittenskiktet bland deltagande kommuner. En positiv utveckling mot föregående år kan ses på tre av nio nyckeltal inom området. Värt att nämna är förbättringen på två av miljömåten, där vi nu ligger över medelvärdet för riket på återvunnet hushållsavfall.

Miljöredovisning

Inledning

Kommunerna har uppgifter som har stor betydelse för att vi ska få en bättre miljö lokalt, nationellt och globalt. Hallstahammars kommun arbetar för att uppnå de nationella miljömålen dels genom sitt ansvar för samhällsplanering, sitt myndighetsarbete men också genom direkta åtgärder i den egna verksamheten.

Övergripande kommunala beslut, framför allt i samhällsplaneringen, ger ramar och underlag för miljöarbetet på lokal nivå. Som ett riktmärke finns 16 miljömål som riksdagen har fastslagit. Övergripande mål är att de stora problemen ska vara lösta inom en generation.

Så här arbetar vi med miljöfrågor i Hallstahammars kommun

Kommunledningen arbetar med samordning och styrning av kommunens verksamhet. Detta innebär bland annat ansvar för att verksamheten är effektivt organiserad och att de kommungemensamma mål och strategier som finns styr verksamheten. Prioritering av övergripande och strategiskt miljöarbete sker på den här nivån.

Tekniska förvaltningen ansvarar för till exempel förvaltning av kommunala byggnader, vattenförsörjning, avlopp, renhållning, planfrågor, gatu- och väghållning, trafikplanering med mera. Lokalt sett är tekniska förvaltningen stora aktörer i praktiskt miljöhänseende.

Bygg och miljöförvaltningen har uppsyn och utövar myndighetsutövning över hela bygg- och miljöområdet och har det som ett av de primära uppdragen. Bygg och miljöförvaltningen bistår kommunstyrelsen, men även andra förvaltningar med internt stöd i miljö och hållbarhetsfrågor i den mån det inte kolliderar med myndighetsuppdraget.

Miljöarbetet i kommunens skolor

I kommunens skolverksamhet arbetar man med miljöfrågor integrerat i olika ämnen i undervisningen. Det finns uttalat mål att kommunens skolor ska klara kriterierna för Grön Flagg. Detta administreras av Stiftelsen Håll Sverige Rent och är en internationell certifiering. Detta arbete går bra och det är just nu 8 av 9 förskolor har fått utmärkelsen. Den som återstår är vår nyaste förskola Trollbacken, de har dock påbörjat arbetet). 6 av 7 grundskolor har fått utmärkelsen. Tunboskolan har fått sin handlingsplan godkänd i aug 2015 och arbetar nu för att få utmärkelsen. Man arbetar också genom olika satsningar för att öka ungdomarnas/barnens miljömedvetenhet bl.a. genom olika miljöprojekt.

Miljötillsyn

Miljötillsynen enligt miljöbalken sköts av bygg och miljöförvaltningen. Bestämmelserna i miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Grundläggande i det uppdraget är tillsyn över verksamheter genom bland annat föranmälda och oanmälda inspektioner, granskning av miljörapporter och verksamhetens egenkontroll. En viktig del är också handläggning av tillstånds och anmälningsärenden. Områden som kan nämnas där speciella insatser gjordes under 2015 var inomhusmiljö i skolor och daghem, omoderna avlopp, avfall, lukt och buller.

Miljöeffektiva transporter

Vägratiken utgör ett av de större miljöproblemen i Sverige och så även i Hallstahammar. Kommunen verkar för bättre infrastruktur, bl.a. ny sträckning på väg 252, cykelvägar mellan tätorter. Byggandet av ny länsväg 252 pågår nu och ska vara färdigbyggd under 2017. En stor del av den tunga trafiken

som idag går via tätorten i Hallstahammar kommer istället att ledas in via den nya vägen. Därmed kommer buller, vibrationer och damm att minska inom tätorten.

Hallstahammars kommun har en resepolicy som gäller vid tjänsteresor, benämnd ”Miljö- och trafiksäker resepolicy”. Det finns en väl nyttjad tjänstebilpool i Hallstahammars kommun. Under 2015 har poolen kompletterats med en elbil.

Energieffektivisering av fastigheter

Utsläppen av koldioxid från bostäder och service har minskat nästan varje år sedan år 1990. Kommunen satsar fortsatt på omställning av fastigheternas uppvärmningssystem enligt en fastställd handlingsplan i energieffektiviseringsprogrammet.

I energi- och klimatplanen som håller på att tas fram kommer nya mål att tas för effektivisering av energianvändning i kommunala fastigheter. Vid nyproduktion ska miljöanpassade alternativ studeras så långt det är ekonomiskt och tekniskt rimligt. Befintligt fastighetsbestånd kommer också att vara föremål för åtgärder.

Nu moderniseras gatubelysningen successivt genom byte görs från kvicksilver eller lågtrycks-natrium till LED-lampor. LED-lamporna är ett miljövänligt alternativ både sett till material, livslängd och elförbrukning.

Infrastruktur

Ledningsnätet för spill- och dagvatten genomgår löpande renovering. Syftet är att säkerställa leverans av dricksvatten med hög kvalitet till kommuninvånarna samt att minska läckaget av avloppsvatten så att miljöbelastningen minskar. Avloppsreningsverket är moderniserat för att bland annat kunna minska utsläppen av kväve och fosfor till Mälaren och Östersjön. Kväve som i för stor mängd övergöder haven och orsakar kraftig algbloomning. Satsningar på att bygga dagvattenmagasin pågår för att mildra effekterna av häftiga regn. Häftiga regn som tycks öka i frekvens som en följd av klimatförändringar. Nederbörd och dagvatten är några bland flera viktiga framtidsfrågor att ta hänsyn till vid planläggning av nya bostadsområden.

Avfall och renhållning

Hallstahammar är som en av delägarna i Västmanlands Avfallsaktiebolag (VAFAB) med i biogasanläggningen Växtkraft. Biogasen där framställs ur bland annat hushållsavfallet från de bruna tunnorna. Biogasen renas till fordonsbränsle och används i huvudsak inom Västerås med omnejd än så länge. Västmanlands Lokaltrafik är en av de större kunderna och expressbussen mellan Hallstahammars kommun till Västerås går på denna biogas. Kommunen producerar biogas på reningsverket vilket används internt för uppvärmning. Denna gas fås vid rötning av slammet och är ett förnämligt bränsle.

Farligt avfall är miljömässigt en viktig avfallstyp att samla in, så att det så långt som möjligt inte hamnar okontrollerat i vår miljö. I Västmanland är hushållen duktiga på att samla in farligt avfall, vilket syns då Återbruken redovisar volymer. Hallstahammar har i flera år visat goda siffror i det avseendet.

Förorenade områden

Tekniska förvaltningen och bygg och miljöförvaltningen arbetar med undersökning och sanering av förorenade områden. Här kan nämnas några exempel. Gamla kemtvätten vid Knektbacken undersöks avseende klorerade lösningsmedel inför planläggning av nya bostäder på området. Cementgjuteritomten med omgivande mark är också undersökt för att bostäder ska kunna byggas.

Kostnaden ska om möjligt i första hand belasta den som förorenat, i andra hand fastighetsägaren eller staten. Men vid en exploatering blir det som regel markägare och exploatör som tar kostnaden, i synnerhet om föroreningarna är från äldre verksamheter.

Naturvård

Några fleråriga projekt är igång. Ett som har kommit långt är utveckling av Sörkvarnsforsens naturreservat, pärlan mitt i byn, där bland annat gångbro i norra delen och utsiktsplats i södra delen är färdigställda. Ett annat är biotopvård och studie av möjliga fiskvandringar i Kolbäcksån. Vid Mølntorp har man kommit längst i praktiken då Mälarenergi påbörjat åtgärder vid kraftverket i samband med turbinbyten. Vidare bör framhållas att den kommunägda tätortsnära skogen vårdas aktivt med naturvårdshänsyn i enlighet med en relativt ”grön” skogsbruksplan.

Det största projektet, ett EU-finansierat mångmiljonprojekt som rör flera Mälarkommuner, fortgår och handlar om att utveckla Mälarens skärgårdsnatur.

Energieffektiviseringar

Tekniska förvaltningen har under åren genomfört löpande åtgärder för att energieffektivisera fastighetsbeståndet. Sammanställningen som presenteras nedan avgränsas så den kommer att innefatta åtgärder genomförda sedan 2008 samt exkludera styr och övervakningsåtgärder. Anledningen till att dessa exkluderas är besparingen är relativt liten dock ger det bättre arbetsmiljö för verksamheten samt kvaliteten på fastigheten ökar.

Kartläggning av åtgärder

Fastighet	Åtgärd	År	Kostnad	Investering	Energityp
1 Nibbleskolan	Fjärrvärme konvertering	2009-2012	11 965	JA	El
	Fönsterbyte gamla låg o mellan	2015	1 298		Fjärrvärme
	Isolering takbyte	2015	842		
2 Förskolan Trollsländan	Fjärrvärme konvertering	2009	585	JA, obs	El
				avskriven	Fjärrvärme
3 Reningsverket	Rotamix	2010	526	JA	Eldningsolja Fjärrvärme
4 Strömsholmskolan	Grundvattenvärme konv	2011-2012	1 825	JA	El
					Fjärrvärme
5 Ridsportens hus	Grundvattenvärme konv	2011-2012	624	JA	El
					Fjärrvärme
6 Fredhemskolan	UC byte	2011	194	JA	El
					Fjärrvärme
7 Eldsbodahuset	UC Byte	2012	317	JA	El
					Fjärrvärme
8 Näslundskolan	Omb. Fläktrum	2012	470	JA	El
					Fjärrvärme
9 CF	UC byte	2012	242	JA	El
					Fjärrvärme
10 Förskolan Brinken	Byte av golvvärmefördelare	2013	139	JA	El
					Fjärrvärme
11 Förskolan Nyckelpigan	Installation av termostater	2013	69	JA	El
					Fjärrvärme
12 Förskolan Humlan	UC byte	2014	311	JA	El
					Fjärrvärme
13 Kommunhuset	UC byte	2015	331	JA	El
					Fjärrvärme
14 Smörblomman	Ventilation	2015	187	JA	El
					Fjärrvärme
* Schablonberäknade kostnader					

Utgångsläge

Utgångsläget definieras som det genomsnittliga energibehovet innan investeringen genomfördes.

Samtliga fastigheter förbrukade i genomsnitt ca 7,9GWh till en driftkostnad om ca 7,0MSEK.

Förbrukning efter investering samt slutsatser

Förbrukningen har minskat från till 9,2GWh till ca 8,1 GWh och driftkostnaden har minskat från 7,9MSEK till ca 6,2MSEK. Energieffektivisering uppgår därmed till ca 1 129MWh för dessa 14 fastigheter. Tas vidare hänsyn till påföljden av investeringen är netto resultatet en besparing om ca 140 tkr. Det ska dock beaktas att 2015 var ett kallare år samtidigt som fjärrvärmepriset höjdes med 5 % inför 2015.

Effekttoppar debiteras som fasta kostnader (så kallad månadseffektsavgift) vilket driver upp kWh priset och ju lägre förbrukningen är desto högre påverkan på priset får denna fasta kostnader. UC-byten ger marginellt lägre värmeförbrukning dock är målet med dessa byten att slippa betala straffavgifter för höga returtemperaturer, något som började tas ut från 2011. Under 2015 bytte vi UC i Folkets hus och kommunhuset. I kommunhuset bytte vi även en fläkt till kommunfullmäktigesalen. Vi bytte även ett ventilationsaggregat på Smörblomman.

Bästa investering i relation till nedlagda likvida medel är Rotamix-anläggningen på Reningsverket, vilket gör att verket kan ta vara på rötgaser och producera värme, tidigare värmdes anläggningen upp med eldningsolja. Det har minskat oljebehovet med nästan 40 m³ och lett till minskade koldioxidutsläpp med cirka 100 ton.

Vi har förvärvat Linneagården och gjort en energikartläggning som pekar på en rad förbättringar i klimatskalet och de tekniska installationerna. Kartläggningen i sig ger ingen energibesparing men framtida åtgärder ger besparingar.

På Nibbleskolan har vi fortsatt byta tak och samtidigt tilläggsisolerat. Den teoretiska energibesparingen för dessa åtgärder uppgår till ca 66 600 kWh/år. Under 2016 kommer sista etappen med konvertering till fjärrvärme på Nibbleskolan att genomföras.

Årsredovisning 2015

Fastighet	År	Kostnad	Energytyp	Innan investering		Efter investeringen		Miljö besparing (energi)	besparing	Kostnad	Resultat
				Medel förbrukning	Kostnad	förbrukning	Kostnad				
1 Nibbleskolan											
Fjärrvärme konvertering	2009-2012	11 965	El	2 423 900	2 441 560	1 424 859	1 166 863	284 161	826 062	1 037 286	-211 223
Fönsterbyte gamla låg o mellan	2015	1 298	Fjärrvärme			714 880	448 634				
Isolering takbyte	2015	842									
2 Förskolan Trollsländan	2009	585	El	200 000	212 600	79 363	81 968	20 147	55 867	41 886	13 981
Fjärrvärme konvertering			Fjärrvärme			100 490	74 764				
3 Reningsverket	2010	526	Eldningsolja	45 818	383 951	5 894	54 402	39 923	329 549	42 529	287 020
Rotamix			Fjärrvärme								
4 Strömsholmskolan	2011-2012	1 825	El	211 392	224 850	543 040	501 377	312 993	254 873	151 361	103 512
Grundvattenvärme konv			Fjärrvärme	644 641	531 400						
5 Ridsportens hus	2011-2012	624	El	174 041	158 150	230 360	206 646	65 736	69 454	43 351	26 103
Grundvattenvärme konv			Fjärrvärme	122 055	117 950						
6 Fredhems skolan	2011	194	El	310 981	294 600	263 781	242 035	47 200	52 565	18 409	-16 326
UC byte			Fjärrvärme	787 000	338 750	584 910	389 232	202 090	-50 482		
7 Eldsbodahuset	2012	317	El	216 420	217 896	223 799	209 198	-7 379	8 698	33 239	18 627
UC Byte			Fjärrvärme	776 000	484 977	698 070	441 809	77 930	43 169		
8 Näslundskolan	2012	470	El	172 228	175 976	195 953	189 418	-23 725	-13 442	46 661	-84 062
Omb. Fläktrum			Fjärrvärme	357 333	227 139	388 290	251 098	-30 957	-23 959		
9 CF	2012	242	El	254 982	251 563	241 222	218 644	13 760	32 919	25 344	39 320
UC byte			Fjärrvärme	503 467	304 594	429 710	272 850	73 757	31 745		
10 Förskolan Brinken	2013	139	El	82 535	88 591	73 980	75 050	8 555	13 540	14 219	8 198
Byte av golvvärmefördelare			Fjärrvärme	94 803	117 848	114 300	108 971	-19 497	8 877		
11 Förskolan Nyckelpigan	2013	69	El	65 555	76 563	64 360	68 449	1 195	8 113	7 039	13 383
Installation av termostater			Fjärrvärme	204 900	133 610	197 440	121 300	7 460	12 309		
12 Förskolan Humlan	2014	311	El	62 796	74 047	67 620	63 330	-4 824	10 718	42 570	-21 610
UC byte			Fjärrvärme	222 240	140 664	213 000	130 422	9 240	10 242		
13 Kommunhuset	2015	331	El	282 847	269 600	266 378	235 140	16 469	34 460	36 123	-8 258
UC byte			Fjärrvärme	582 200	347 800	542 010	354 395	40 190	-6 595		
14 Smörblomman	2015	187	El	169 111	161 058	174 814	154 703 *	-5 703	6 355	20 371	-27 204
Ventilation			Fjärrvärme	240 700	144 132	240 700	157 320 *		-13 189		
				9 207 943	7 919 868	8 079 223	6 218 019	1 128 720	1 701 849	1 560 388	141 462
* Schablonberäknade kostnader											
1) Notera prisutv. El kontra fjv., kallare 2015 fortfarande eluppvärmd låg o mellan, teoretisk besparing											
2) Teoretiskt då kapitalkostnaden är avskriven.											
6) Prisutveckling på fjärrvärme förklarar resultatet											
10) Är osäker kring Hallstahems siffror, värmeförbrukningen borde ha sjunkit från 2013											
13) Halvårseffekt 5% höjning fjv 2015											
14) Hhem kör schabloner samt fjv prisutv. 5%											
Reflektioner											
Ju lägre förbrukning desto större spelar ME:s fasta avgifter in.											
När förbrukningen är hög hamnar vi istället på 0,91:-/kWh											
Vi kommer att exkludera kommunhuset pga. av sin ringa storlek.											
Vidare är dessa UC-byten inga energieffektiviseringar, då målet är att få ner temp på returen så att man undviker straffavgifter fr. ME.											
Förvaltningen måste ha egna undermätare till våra verksamheter där Hallstahem är fastighetsägare.											
Anledningen är att de kör schabloner vilket försvårar uppföljningen av genomförda åtgärder.											
Brinkens och Nyckelpigans investeringar om ca 208tkr är felaktigt kopplade till enbart nyckelpigan därför har kostnaden fördelats manuellt.											

Kommunövergripande utvecklingsområden under perioden Ny vision för Hallstahammars Kommun

Kommunfullmäktige antog ny vision för Hallstahammars kommun i december 2015. Den är framarbetad i en bred medborgardialog som genomfördes under våren för att tydligt få med medborgarnas röst i underlaget till den nya visionen. Först delades en enkät ut till medborgarna om hur de såg på kommunen idag och vilka frågor de tycker är viktiga inför framtiden. Enkäten delades ut i centrum och fanns tillgänglig på hallstahammar.se och på flera platser så som kommunhus, bibliotek, skolor med mera. Cirka 400 svar kom in. Svaren visade vilka områden som var viktigast för medborgarna och fungerade som underlag för djupare diskussion.

Kommunfullmäktige delades sen in i nio partiöverskridande grupper som fick en målgrupp (exempelvis nyanlända, småbarnsföräldrar) och förslag på plats där man kunde träffa målgruppen (exempelvis på SFI, utanför förskola). De förtroendevalda fick sedan bege sig till platserna för att söka upp och genomföra ”dialogpass”, alltså kortare samtal med personer ur målgruppen utifrån områden hämtade ur resultatet av enkätundersökningen. Utöver dialogpass fördes också samtal i mer traditionella forum så som workshops med intressegrupper så som handikappråd och elevråd. Samtal fördes med cirka 600 personer och totalt hördes cirka 1000 röster i medborgardialogen.

Åtterrapporeringen genomfördes i form av ”podcasts” där grupperna i korta intervjuer fick redovisa vad medborgarna berättat. Intervjuerna spelades in och presenterades på hallstahammar.se.

Kommunfullmäktige har därefter den 28 september 2015 beslutat att en arbetsgrupp ska tillsättas för det fortsatta arbetet med framtagande av kommunens vision 2025.

Arbetsgruppen har tagit fram och enats om en vision fram till 2025. Utifrån medborgardialogen och partiernas olika syn har arbetet resulterat i den vision som nu finns formulerad. Utifrån visionen ska fullmäktige formulera övergripande mål. Därefter ska styrelsen och nämnder formulera sina mål utifrån visionen och fullmäktiges övergripande mål. Den avslutande etappen är att de olika förvaltningarna ska formulera hur nämndernas mål omsätts i verksamheten.

Målen förväntas bli antagna i mars – april 2016.

Befolkningsutveckling

Befolkningsläget är den enskilt viktigaste framgångsfaktorn för kommunen. Folkmängden i Hallstahammar var 31 december 2015 15 645 personer (dec 2014 15 596 personer), en ökning med 49 personer sedan årsskiftet. Under året 2015 har 156 nyfödda tillkommit. Antalet avlidna uppgår till 180 under 2015, så det innebär att vi för året uppvisar ett födelseunderskott om 24 personer. För helår 2014 uppvisades ett födelseunderskott om 27 personer. Flyttnettot för 2015 uppgår till +73 personer. För helåret 2014 uppvisades flyttöverskott om 98 personer.

I förhållande till vår befolkningsprognos har vi idag en kommunbefolkning som understiger den senaste prognosen som inför planeringsomgången 2015-17 med 43 personer. I nuvarande befolkningsprognos räknas med en folkökning om 75-100 personer per år och hälften av denna ökning i förskole- och skolåldrarna. I skatte och statsbidragsprognoserna kommer detta av vara huvudspåret men givetvis med anpassning till vid varje tidpunkt aktuellt läge (prognos enligt skatteberäkningen 15700 invånare den 1 november 2015). Vi ligger alltså lite under prognosvärdet. Vi har idag brist på bostäder som tenderar att våra möjligheter att växa försvåras. Vår kommunbefolkning har under de senaste sju åren har befolkningen ökat med 631 personer. Från 15 014 sista december 2008 till 15 645 sista december 2015.

Flyttströmmarna uppvisar 995 inflyttande och 922 utflyttande från kommunen. Av de inflyttade kommer 508 från övriga länet, 339 från övriga riket och 148 från utlandet. Utflyttningen uppvisar 552 mot länet, 352 mot riket och 48 mot utlandet.

I våra befolkningsciffror ingår inte asylsökande, i första hand ensamkommande barn och ungdomar.

Flyktingströmmar – ensamkommande barn

Under 2015 har flyktingmottagandet i Sverige nått nivåer som saknar motstycke i modern tid både ur ett europeiskt och svenskt perspektiv. Totalt ansökte drygt 162 000 människor asyl i Sverige under 2015, vara merparten bara under månaderna augusti-december. Av dessa var cirka 33 000 ensamkommande barn. Utvecklingen har nått en dimension som ställer helt andra krav än tidigare både på EU-samarbetet och enskilda länders förmåga att hantera den stora ökningen av människor på flykt.

Ensamkommande barn

Under hösten 2015 har Hallstahammars kommun arbetat intensivt med att upprätthålla sitt ansvar för mottagandet av ensamkommande barn. Under året har 105 barn/ungdomar kommit till kommunen. Det ska jämföras med det avtal vi har med länsstyrelsen om 27.

Frågan har varit omfattande varför den har hanterats övergripande i kommunledningsgruppen. Många förvaltningar har fått omprioritera för att hantera situationen.

I det akuta läget har det för socialtjänstens del handlat om att ordna tak över huvudet och personal för handläggning och boendestöd. Då det inte funnits färdigställda lokaler har det under hösten handlat om att förtäta på befintliga boenden och andra temporära lösningar. För skolans del har det handlat om att få in barnen/ungdomarna i gymnasiet. Vi köper platser av Västerås.

Tekniska förvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen har arbetat hårt med att få fram olika lösningar på lokaler. Under hösten har paviljonger upphandlats. Vid årsskiftet stod den första etappen klar med 22 platser. Under mars/april kommer nästa etapp att färdigställas med ytterligare 11 platser. Ett prefabricerat hus håller på att byggas på Eldsbodavägen. Ytterligare ett hus är planerat att ställas upp med cirka 20 platser i vartdera huset. Det krävs dock fler platser därför planeras ytterligare hus i Kolbäck.

De prefabricerade husen kan inledningsvis användas för de ensamkommande barnen. När behovet minskar kan de relativt lätt ställas om till vanliga hyreslägenheter.

Kommunen har nu följande planering:

Orion	19 platser (Orion kommer att utgå så snart det finns andra tillgängliga platser eftersom marken är planerad för ett flerbostadshus)
Eldsbodavägen,	Prefabricerade Hus 40 platser i Hallstahammar
Fasanvägen	paviljonger 22 platser plus 11 platser
Familjehem	21 platser
HVB externt	4 platser
Kolbäck	Prefabricerade hus 40 platser planerade
Eldsbodahuset	6 platser plus 6 platser

Efter ett intensivt arbete under hösten är nu planeringsprocessen under kontroll.

Kommunen har skrivit ett nytt avtal med länsstyrelsen och Migrationsverket som gäller under 2016. Sammanlagt uppgår platserna till 123 med en succesiv ökning under året.

Nyanlända vuxna och familjer

Från och med årsskiftet 2015/2016 går nu arbetet in i en ny fas där en långsiktig planering behöver läggas. Trots det kritiska läget som var under hösten är det fortsatt så att den stora utmaningen för kommunsektorn ligger framför oss. Oavsett hur nivåerna av asylsökande till Sverige ser ut fortsättningsvis, innebär 2015 ett helt nytt normalläge för integrationen och behovet av bostäder de kommande åren.

Det goda boendet

Nya bostäder

Hallstahems nybyggnation

En av de kanske största utmaningarna den närmaste tiden för att även framdeles få önskad befolkningstillväxt är att kommunen via bland annat Hallstahem kan bygga fler hyresrätter. Området är ytterst angeläget om kommunens mål med 75 nya invånare ska kunna förverkligas även de kommande åren. Under våren har Hallstahems nybyggnation av tre hus med totalt 36 lägenheter påbörjats vid Eldsbodaplanen. Lägenheterna är inflyttningsklara augusti 2016.

Marknadsföring av andra byggbara tomter för flerbostadshus

I september 2015 genomfördes en marknadsföringsinsats riktade till byggföretag. Syftet var att visa kommunens nuvarande och kommande detaljplanerade områden som är ämnade för främst flerbostadshus. Intresset var stort. Under hösten 2015 pågick ett arbete att följa upp intresset. Under första delen av 2016 kommer kontrakt att skrivas med byggföretag på några av områdena. Det är mycket glädjande att även externa byggföretag visar ett intresse att bygga i Hallstahammar

Kommunala villatomter för försäljning

Efterfrågan på nya småhustomter har under 2013 och 2014 varit låg och endast tre tomter såldes under perioden. Från årsskiftet 2015 har läget sett annorlunda ut och under året sålde kommunen 20 småhustomter.

- I Herrskogen, Strömsholm, finns elva kommunala tomter till försäljning på den nya gatan, Landåvågen. Flertalet tomter är bokade och en har sålts i år.
- Vid Blåklintsvägen på Östra Nibble har kommunen öppnat ett småhusområde med 32 tomter sedan ett par år tillbaka. Under 2015 har det sålts 14 småhustomter.
- Av totalt 28 tomter på Vallmoområdet i Kolbäck finns fem tomter kvar till försäljning; två tomter i etapp 1 och tre tomter i etapp 2. I år har 4 tomter sålts.
- Centrala Trollebo är en tomt är såld och övriga är bokande.

Nya villaområden

Kommunen strävar hela tiden efter att ha en beredskap för att kunna erbjuda villatomter. Eftersom efterfrågan har varit mycket stor under 2015 är det fokus på att planera för nya villaområden under 2016.

Försäljning av tomträtter

Kommunfullmäktige beslutade 2008 att erbjuda tomträttsinnehavare med småhus att friköpa sina tomter till äganderätt för ett förmånligt pris (70 procent av marktaxeringsvärdet fastställt 2005). Under 2013 såldes sex tomträtter och under 2014 har 14 tomträtter sålts. För 2015 har det sålts 210 tomter. Den stora ökningen av tomtförsäljningar beror troligtvis främst på att kommunens pris för att friköpa kommer att höjas efter årsskiftet.

Nytt särskilt äldreboende

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2014 att ett nytt äldreboende med 100 platser ska byggas i Hallstahammar. Socialnämnden och tekniska nämnden samt kommunstyrelsen, utifrån sitt samordningsansvar, fick i uppdrag att presentera en detaljplan för det nya äldreboendet samt att inleda projekteringsarbetet.

Arbetet har pågått intensivt 2014 och våren 2015. Under 2015 har en upphandling genomförts. PEAB bygger kommunens nya äldreboende. Första spadtaget för äldreboendet togs i november 2015. Byggtiden beräknas till två år. Inflyttning är beräknad till augusti 2017.

Den goda servicen

Skolans lokaler

Grundskolan börjar bli trångbodd. Det gäller samtliga skolor i Hallstahammar. Fredhemskolan hade ett akut behov av mer lokaler. Till hösten 2015 togs den före detta matsalen i anspråk. Under 2014 köptes en tomt in intill Näslundsskolan för att möjliggöra en utbyggnad av skolan. Under 2014 och 2015 har arbetet med att ta fram en ny detaljplan pågått. Den nya planen vann laga kraft under hösten 2015 och möjliggör en utbyggnad av skolan. I avvaktan på den används den nuvarande villan som finns på tomten av skolan.

Under 2015 har kommunledningsgruppen fått i uppdrag att närmare undersöka möjligheterna att använda Parkskolan för grundskolan behov. Under hösten utredes möjligheterna att flytta dels Fredhem dels Lindbo. Beslut i frågan förväntas i början av 2016.

Utbyggnad av ridskolan

Ridskolan i Hallstahammar önskar att bygga ut sin verksamhet och förnya de idag nedgångna lokalerna. Det finns en översiktlig skiss på en utbyggnad på befintligt område på Södra Nibble. Parallellt utreds även om att eventuellt flytta hela anläggningen till en helt annan plats eftersom Södra Nibbles industriområde inte är optimalt. Under hösten 2015 beslutades att den alternativa planen att flytta hela anläggningen inte skulle genomföras då kostnaderna långt överstiger det ekonomiska utrymmet som finns till förfogande.

Under hösten återupptogs planerna för ut- och ombyggnad på Södra Nibble i nära samverkan med Ridklubben. Beslut i frågan väntas under våren 2016.

Trygg och säker samt folkhälsa

Certifiering

Under hösten 2015 har arbetet slutförts med ansökan om att certifiera kommunen som en trygg och säker kommun. Certifieringsorganet har godkänt kommunens ansökan och går nu vidare med planering av platsbesök och certifieringsceremoni.

Säkerhet och beredskap

Under hösten 2015 fick flera omprioriteringar göras inom området säkerhet och beredskap med anledning av flyktingsituationen, vilket påverkat flera projekt inom området. Framåt under 2016 är fokus på framtagandet av en ny risk- och sårbarhetsanalys för kommunen och ett samlat styrdokument för arbetet med krisberedskap.

Jämställdhetsprojekt

Projektet *Jämställt medskapande – utformning av offentliga miljöer i samhällsplanering* är ett steg i att ta fram metoder och verktyg till att föra en jämställd och jämlik dialog med invånarna inom ramen för samhällsplanering. Projektet är avgränsat till den fysiska miljön på Östra Nibble, där vi med riktade insatser vill säkerställa att grupper som vi av tradition har begränsad kontakt med får möjlighet till inflytande och delaktighet. Framförallt handlar det om barn och unga, men vi kommer även att involvera en del andra grupper av invånare.

Projektet består vidare av fyra separata delprojekt och varje delprojekt har ett eget syfte kopplat till utvecklingen av den fysiska miljön på Östra Nibble. Samtliga dialogverktyg som tas fram och testas i delprojekten kommer att utvärderas och sammanställas i ett metodstöd som rutinemässigt ska kunna användas i framtida dialoger.

Kundcenter

Kundcenter öppnade i mars 2015. Kundcenter är ännu ett steg framåt i arbetet med kommunens värdegrund med ”kunden i centrum – ständiga förbättringar – uthållighet”. Ambitionen är att öka servicen och tillgängligheten ytterligare. Kundcenter är hela kommunens angelägenhet och verksamheterna ansvarar för att Kundcenter har rätt information och hanterar ärenden på ett rättssäkert sätt.

Kundcenter har som stöd ett ärendesystem för att hålla ordning på inkommande ärenden. Ärendesystemet har också ett e-tjänstverktyg för att bygga e-tjänster och blanketter.

Lokala infrastruktursatsningar under 2015

Hallstahammar stadsnät

Se kommunstyrelsens årsrapport

Kollektivtrafiken

Se kommunstyrelsens årsrapport

Bergslagspendeln

Arbetet med att få ett mötesspår i Ramnäs har som pågått sedan ett antal år tillbaka. Arbetet intensifierades under hösten 2015. Syftet är att få halvtimmestrafik på pendeln mellan Västerås och Hallstahammar - Surahammar.

Det finns nu återigen relativt goda utsikter att projektet kan genomföras.

Gång och cykelbanor

Projektet med en GC väg mellan Kolbäck och Strömsholm initierades 2009.

Vid inledningen av projektet fanns ett beslut från länsstyrelsen om att projektet inte skulle innebära betydande miljöpåverkan.

Sedan detta beslut togs 2009 så har en lagändring trätt i kraft som innebär att en miljökonsekvensbeskrivning inte behöver tas fram om ett projekt inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Denna lagändring i kombination med att projektet riskerar betydande påverkan på ett Natura 2000-område innebär att länsstyrelsen gjorde en omprövning i frågan om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Den 9 mars 2015 beslutade länsstyrelsen i Västmanland att projektet antas medföra betydande miljöpåverkan. Detta innebär att en miljökonsekvensbeskrivning ska bifogas ansökan om Natura 2000-prövning.

I och med denna ändring av beslut om betydande miljöpåverkan har ytterligare två samråd hållits mellan Trafikverket, Hallstahammars kommun samt Västmanlands länsstyrelse. Dels 24 juni 2015, då man diskuterade konsekvenserna av de ändrade förutsättningarna för projektet, och dels 5 november 2015, då man diskuterade innehåll i kommande miljökonsekvensbeskrivning som ska tas fram inom ramen för Natura 2000-prövningen.

Dessa samråd resulterade i att det beslutades att tre alternativa sträckningar för GC-vägen ska ingå i miljökonsekvensbeskrivningen som ska omfatta hela GC-vägens sträckning, men fokus ska ligga på Natura 2000-området. I och med att projektet nu antas medföra betydande miljöpåverkan ska ett utökad samråd genomföras. På mötet 5 november 2015 beslutades att ett samrådsunderlag med uppdaterade uppgifter ska sammanställas för att sedan kungöras.

Regionala och nationella infrastruktursatsningar

E 18

Trafikverket har tagit fram en förstudie för E18 mellan Köping och Västjädra, en sträcka på cirka 25 km. Syftet med projektet är att förbättra förutsättningarna för regional utveckling och ökad framkomlighet på vägen. Hallstahammars kommun har dessutom anfört att projektet är ytterst angeläget då trafiken ofta leds om via Kolbäck centrum vid stopp på E 18 vilket medför en kaotisk och trafikfarlig situation inne i Kolbäck.

Åtgärderna ska vidare möjliggöra en framtida utbyggnad till motorväg. Om vägen byggs ut ska det samtidigt innebära förbättringar för miljön, såsom bättre hantering av dagvatten, ökat skydd vid vattentäkter samt passager för smådjur. Projektet finns inte med i den nationella planen för transportsystemet år 2010–2021. Det innebär att en utbyggnad till motorväg för närvarande inte kan finansieras i närtid om inget görs. Planen revideras dock var fjärde till sjätte år. Arbetet har fortsatt under 2015 för att allt ska vara klart om det skulle visa sig att det kan komma medel tidigare.

Det framgångsrika näringslivet

Näringslivsarbetet

Se kommunstyrelsens årsredovisning

Förstudie Strömsholm

”Hur skapa bästa möjliga förutsättningar framtida utveckling av hästnäringen på Strömsholm.”

Sedan flera år tillbaka har ett arbete pågått med en förstudie hur Strömsholm kan utvecklas. Förstudien skall utarbeta ett brett förslag till hur skapa bästa möjliga förutsättningar för framtida utveckling av hästnäringen på Strömsholm. Förstudien skall ta hänsyn till de unika förutsättningar som finns på Strömsholm samt skapa möjligheter för alla de intressenter som är verksamma på Strömsholm nu. Dessutom skall det kunna skapas möjlighet för nya intressenter till Strömsholm. Det är det samlade resultatet av alla intressenters insatser som är avgörande för om våra elever/student/kunder/gäster upplever kontakten med Strömsholm positiv och vill komma åter.

Förstudiens syfte

Syftet med förstudien är att kartlägga nuvarande förutsättningar och aktiviteter på Strömsholm. Huvudfokus skall sedan ligga på att brett utreda vilka olika förutsättningar som krävs för en stark utveckling av hästnäringen på Strömsholm.

En långsiktig utveckling av Hästnäringen på Strömsholm kräver också att nya verksamheter tillförs samtidigt som befintlig verksamhet och Nationalarena på Strömsholm behöver utvecklas. Förstudien behöver beröra och ge förslag inom alla dessa områden.

Under slutet av 2014 presenterades förstudien som genomförts av Oxford Research.

Den har utmynnat i att tre arbetsgrupper har bildats.

- Utveckling av turism och besöksnäring – Catarina Pettersson
- Utbildning och träningsmöjligheter inkl ridvägar – Jan Andersson
- Arena/tävlingsverksamhet inkl Slottsbanan – Gunnar Larsson

Den goda miljön

Energiplan

Bakgrund

Under hösten 2015 behandlades Energiplan av kommunfullmäktige. Arbetet har pågått sedan 2012. Planen ersätter Energiplan för Hallstahammars kommun 1992.

Alla kommuner i Sverige ska ha en giltig energiplan enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439). Planen ska beslutas av kommunfullmäktige och den ska uppdateras varje mandatperiod.

Energi- och klimatplanen har ett långsiktigt planeringsperspektiv fram till 2050 och planeringsarbetet är en kontinuerlig process där antagna mål ska leda till de prioriteringar som görs. Mål har tagits fram för den kommunala organisationen som syftar till att först minska användningen av energi, sedan effektivisera energianvändningen och slutligen endast använda förnybara energikällor.

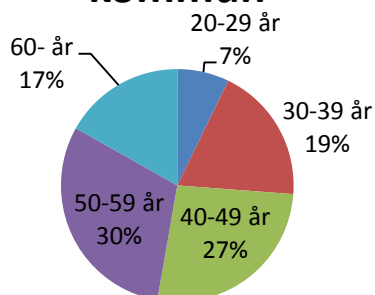
Energiplanen syftar till att nå de nationella energimålen som byggs på EUs mål om att medeltemperaturen inte ska stiga med mer än 2°C innan 2100.

För att nå målen har åtgärder tagits fram som syftar till att minska och effektivisera energianvändningen, ersätta fossil energianvändning samt inte minst ändra beteende hos de som använder energi. Dessa åtgärder följs upp och hela planen utvärderas. Vid behov revideras planen varje mandatperiod.

Medarbetare

Hallstahammars kommun hade den 31 december 2015 1111 personer anställda, varav 949 kvinnor och 162 män. Kvinnornas medelålder är 47,58 år och männens medelålder är 48,02 år.

Åldersstruktur Hallstahammars kommun

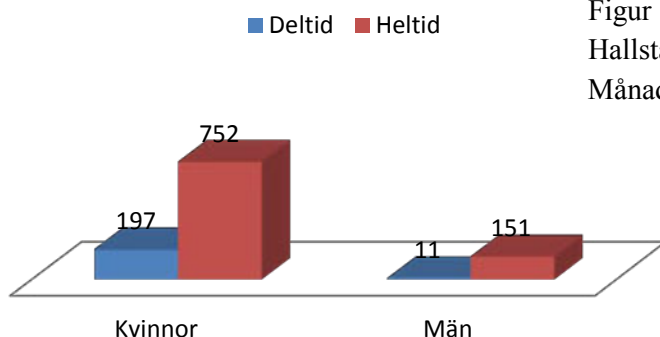

Figur 1. Åldersstruktur anställda, Hallstahammars kommun 2015-12-31. Månadsanställd personal.

Sysselsättningsgrader

81 % av kommunens anställda arbetar heltid medan 19 % arbetar deltid. Av de kvinnliga arbetstagarna arbetar 79 % heltid och 21 % deltid. Av de manliga arbetstagarna arbetar 93 % heltid och 7 % arbetar deltid.

Sysselsättningsgrader

Figur 2. Sysselsättningsgrad män och kvinnor, Hallstahammars kommun 2015-12-31. Månadsanställd personal.

Personalkategorier

Personalkategori	Kvinnor	Män	Totalt
11 Ledningsarbete	47	10	57
12 Handläggarsarbete	17	12	29
13 Administratörsarbete	36	5	41
21 Sjuksköterska	17	2	19
22 Undersköterska/skötare	287	14	301
23 Vårdbiträde/vårdare	61	2	63
24 Personlig assistent	10	0	10
26 Omsorgspedagog	23	12	35
31 Rehab/förebygg	8	2	10
41 Socialsekreterare	27	1	28
42 Övrig social/kurativ	33	18	51
51 Grundskolelärare	65	10	75
53 Förskollärare	118	1	119
54 Fritidspedagog	24	2	26
55 Övrigt lärararbete	21	13	34
56 Barnskötare	44	2	46
57 Dagbarnvårdare	1	0	1
58 Elevassistent	14	1	15
59 Övrig skol/förskola	4	2	6
61 Fritidsledare	5	0	5
62 Bibliotekarie/ass	6	0	6
63 Övrig fritid/kultur	5	6	11
71 Teknisk handläggare	7	4	11
72 Ingenjörer	4	1	5
73 Tekniker	4	17	21
74 Hantverkararbete	2	33	35
76 Köks/måltidsarbete	41	3	44
77 Städ/tvätt/renhållning	37	0	37
Övrig	1	1	2
Totalt	969	174	1143

Figur 3. Personalkategorier 2015-12-31 Hallstahammars kommun, månadsanställd personal. Observera att en person kan ha flera anställningar.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro Hallstammars kommun 20150101--20151231	Åldersintervall			Totalt 2015	Totalt 2014	Totalt 2013	Totalt 2012
	-29 år	30-49 år	50 år -				
Antal anställda	63,31	477,18	539,41	1079,9	1082,53	1096,59	1152,91
Anst. dagar : antal	23113	174092	196876	394310	395411	421765	421765
Sjukdagar : antal	1183,4	10393,31	16537,61	28114,32	22340,75	20492,12	20750,83
: per anställd	18,69	21,78	30,66	26,03	20,64	18,69	18
: % av anst.dagar	5,12	5,97	8,4	7,13	5,65	5,12	4,92

Sjukfrånvaro Hallstammars kommun uppdelat på ålder år 2015. Standardurval och sjukdagar omräknat med hänsyn taget till omfattning.

Andelen långtidssjukskrivningar längre än 90 dagar utgör 46,3 % av antalet sjukdagar, vilket är en ökning gentemot år 2014 då det var 36,7 % (34,5 % år 2013).

Sjukfrånvaro i procent av den sammanlagda arbetstiden för tillsvidareanställd personal:

År	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
%	5,3	4,7	4,4	4,9	5,1	5,65	7,13

Pensionsavgångar

Under året 2015 har totalt 35 medarbetare avgått med ålderspension. Av dessa 35 personer, hade 16 inte uppnått 65 års ålder.

Pensionsavgångarna för de olika förvaltningarna har sett ut enligt följande: barn- och utbildningsförvaltningen: 14 medarbetare, socialförvaltningen: 13 medarbetare, kommunstyrelseförvaltningen: 3 medarbetare, tekniska förvaltningen: 3 medarbetare, kultur- och fritidsförvaltningen: 2 medarbetare

Alternativa pensionslösningar

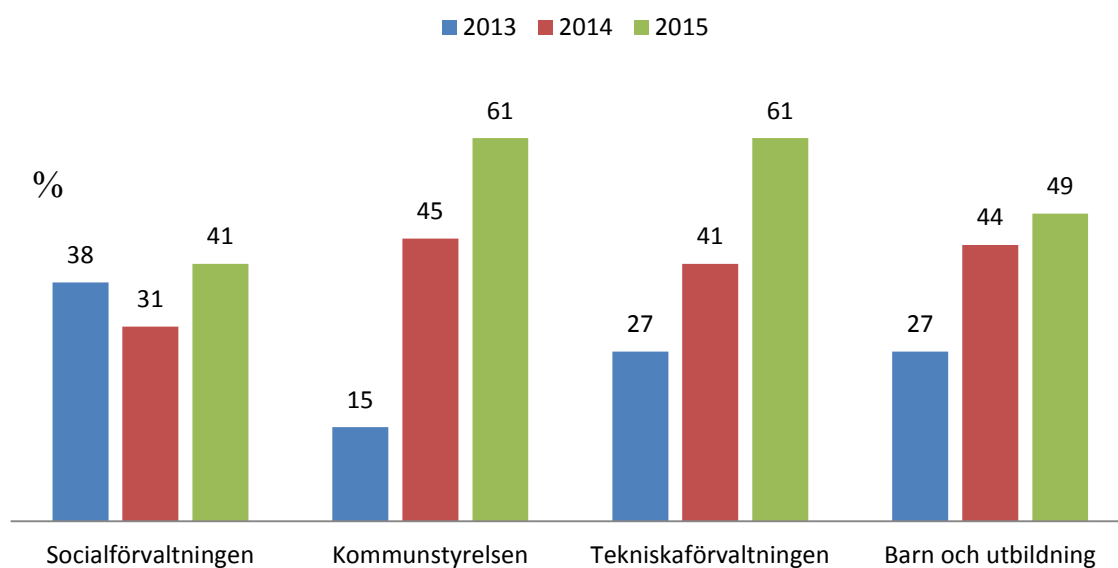
Enligt vår pensionspolicy finns det möjlighet att byta ut den förmånsbestämda ålderspensionen till alternativ pension enligt bilaga 2 till KAP-KL. Ingen medarbetare valde att göra detta under 2015, men totalt i kommunen finns det 7 medarbetare som valt den möjligheten. Policyn medger vidare möjlighet att löneväxla med max 20 % av lönen och därtill betalar arbetsgivaren ett tilläggsbelopp på 7,5 % då löneväxlingen ska vara kostnadsneutral för kommunen. Tillägget består av skillnaderna mellan sociala avgifter och löneskatt samt en jämkning mellan kommunens ökade administration och minskningen av försäkringskostnader gällande de kollektivavtalade försäkringarna. 10 medarbetare har löneväxlat under 2015 och löneväxlingsbeloppet är 40 300kr/mån och tilläggspremien 2 850kr/mån.

Hedersbevisning

I november 2015 hedersbevisades 29 medarbetare och 3 förtroendevalda. Kriterierna för hedersbevisning är att man varit anställd 25 år respektive förtroendevald 12 år.

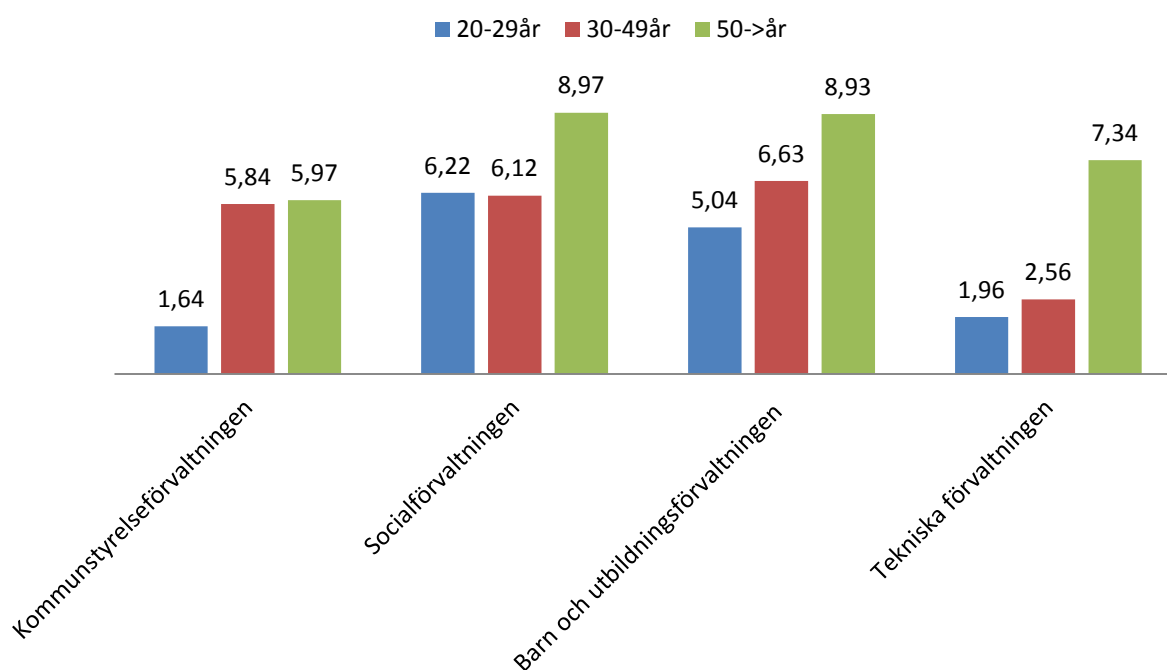
Lång sjukfrånvaro

Andel sjukskriva personer över 90 dagar i procent av den totala sjukfrånvaron. Vi kan se att långtidsfrånvaron blir en allt större del av den totala sjukfrånvaron och att det blir fler som är sjuka längre.

Ser vi på andelen personer som är sjukskrivna i förhållande till ålder ser vi att andelen över 50år är sjuka i större utsträckning.

Antalet sjukskrivna i förhållande till ålder 2015

REDOVISNING AV SJUKFRÅNVARON ENLIGT REDOVISNINGSLAGEN									
		2015		2014		2013		2012	
		Dagar	Procent	Dagar	Procent	Dagar	Procent	Dagar	Procent
Total sjukfrånvarotid		28114	7,1%	22341	5,7%	20492	5,1%	20778	4,9%
därav 60 dgr eller mer		15066	3,8%	10104	2,6%	8466	2,1%	10472	2,5%
Fördelning									
Kvinnor		26006	7,7%	20866	6,2%	18921	5,5%	18901	5,6%
Män		2108	3,8%	1475	2,6%	1571	2,8%	1877	2,9%
Åldersgrupper									
Upp till 29 år	Kort	980		780		741		492	
	Lång	203		496		498		567	
	Summa	1183	5,1%	1276	5,1%	1239	5,6%	1059	4,5%
Mellan 30 o 49 år	Kort	4975		4847		4998		4631	
	Lång	5418		4322		2810		2625	
	Summa	10393	6,0%	9169	5,4%	7808	4,5%	7256	4,0%
Från 50 år	Kort	7093		6609		6288		5183	
	Lång	9445		5287		5158		7280	
	Summa	16538	8,4%	11896	5,9%	11446	5,6%	12463	5,8%
Fördelning av sjukfrånvarotiden									
		2015		2014		2013		2012	
Kort sjukfrånvaro	Kvinnor	11881	45,7%	11113	53,2%	11005	58,2%	13817	73,1%
	Män	1167	55,3%	1124	76,2%	1021	65,0%	1143	60,9%
Lång sjukfrånvaro (mer än 60 dgr)	Kvinnor	14124	54,3%	9753	46,7%	7916	42,8%	5084	26,9%
	Män	941	44,7%	351	23,8%	550	35,0%	734	39,1%
Åldersgrupper									
Upp till 29 år	Kort	980		780	61,1%	741	59,8%	492	46,5%
	Lång	203		496	38,9%	498	40,2%	567	53,5%
	Summa	1183	5,1%	1276		129		1059	
Mellan 30 o 49 år	Kort	4975		4847	52,9%	4998	64,0%	4631	63,8%
	Lång	5418		4322	47,1%	2810	36,0%	2625	36,2%
	Summa	10393	6,0%	9169		7808		7256	
Från 50 år	Kort	7093		6609	55,6%	6288	54,9%	5183	41,6%
	Lång	9445		5287	44,4%	5158	45,1%	7280	58,4%
	Summa	16538	8,4%	11896		11446		12463	

Internkontroll

Utöver nedanstående kommunövergripande internkontrollobjekt som alla nämnder ska arbeta med under 2015 har respektive nämnd egna nämndspecifika kontrollområden som ska granskas under 2015. Alla granskningsområden har en risk- och väsentlighetspoäng som visar på sannolikheten och risken kring ett specifikt tillsynsområde.

1. Inrapportering i PS självservice
2. Uppföljning av avtalstroheten
3. Uppföljning av förekomst av betalningspåminnelser
4. Avslutad i IT-system efter avslutad anställning
5. Eftersökning av medel från Migrationsverket

INTERNKONTROLLPLAN KOMMUNSTYRELSEN 2015						
Granskningsområde/rutin	Kontrollmoment	Ansvarig	Metod	Hur ofta	Rapportering till och när	Risk- och väsentlighetsbedömning
Granskningsområden för 2015						
Inrapportering i PS Självservice	Kontroll att frånvaro inrapporteras i PS av medarbetare.	HR chefen	Komplett kontroll och stickprov.	Två gånger per år.	Redovisas i årsredovisningen.	7 RoV poäng, mycket sannolik risk och allvarlig konsekvens.
Uppföljning av avtalstroheten	Granskning av om KFs riktlinjer för inköp och upphandling efterlevs. Tre granskningsdelar: 1. Avtalstroheten 2. Efterlevs riktlinjerna för direktupphandling -40.000 kronor per år. 3. Att leverantörer betalat skatter och avgifter.	Ek chef kommunjurist	Komplett kontroll	En gång per år.	Redovisas i årsredovisningen.	5 RoV poäng, möjlig sannolikhet och kännbar konsekvens.
Uppföljning av förekomst av betalningspåminnelser	Granskning av leverantörsfakturor med avseende på betalad i förhållande till förfallodag	Ek chef	Komplett kontroll ankomstregistret mot betalregistret	Två gånger	Redovisas i årsredovisningen.	5RoV poäng Möjlig sannolikhet och kännbar konsekvens
Avslutad i IT-system efter avslutad anställning	Granskning av att alla som avslutat sin anställning i förvaltningen också är avslutade i olika IT-system.	Kommunchef / Förvaltningschef	Totalundersökning av alla som avslutat sin anställning.	En gång per år.	Redovisas i årsredovisningen.	4 RoV poäng, möjlig sannolikhet och kännbar
Eftersökning av medel från Migrationsverket <i>(Kommunövergripande)</i>	Granskning av om alla tillgängliga medel eftersöks från Migrationsverket.	Socialchef	Granskning av eftersökta medel.	En gång per år.	Redovisas i årsredovisningen.	6 RoV poäng, mycket sannolikhet och allvarlig konsekvens

Punkt 1, inrapporteringar i PS-självservice

I huvudsak görs bedömningen att frånvaro läggs in i PS självservice men att det finns vissa skillnader mellan verksamheterna och enheter. Det finns verksamheter där det finns viss utvecklingspotential. För att säkerställa att all frånvaro verkligen registreras i tid, på rätt sätt i alla verksamheter behöver dels utbildning i självservice för att undvika framtida felaktigheter. Vidare behöver system för att kunna genomföra kontrollerna utarbetas. För vissa verksamheter finns parallella system som underlättar kontrollen, till exempel TimeCare inom vård och omsorg samt kör och tidrapporter inom de tekniska verksamheterna.

Punkt 2, avtalstrohet

Under 2015 har ca 20 upphandlingar avslutas. Flera av upphandlingarna har varit strategiskt viktiga upphandlingar som omsätter stora belopp och har stor betydelse för kommunens funktion exempelvis upphandlingen av IT-drift för nästkommande 10-årsperiod. Resultatet av upphandlingarna har varit positivt med bland annat ökad miljöhänsyn och sänkta kostnader. Kommunen har under året arbetat vidare med att följa upp avtalstroheten bland kommunens förvaltningar. Avtalstroheten är god men det finns ytterligare behov av uppföljning och redovisning av direktupphandlingar. Under året har upphandlingsverksamheten granskats av kommunens revisorer. Revisorsrapporten utvisade att verksamheten i stort fungerar bra men pekade även den på direktupphandlingarna som ett förbättringsområde.

Kommunen har under året arbetat vidare med att följa upp avtalstroheten bland kommunens förvaltningar. Avtalstroheten är god men det finns ytterligare behov av uppföljning av direktupphandling och registrering av nya leverantörer. Nya ramavtalsupphandlingar baserat på resultatet av dessa uppföljningar kommer att genomföras. Arbetet med att utveckla kommunens samlade inköp fortsätter. Utifrån förändrade gränsvärden för direktupphandling har uppdaterade riktlinjer för upphandling antagits. Kommunen utvecklar arbetet med den nya avtalsdatabasen och det elektroniska upphandlingsverktyget. Detta innebär att samtliga ramavtal nu publiceras via såväl intranät som via hemsida samt att kommunen nu kan genomföra sina upphandlingar helt elektroniskt. Verktyget innehåller även en modul för direktupphandling. Arbetet med en totalöversyn av kommunens inköpsorganisation fortsätter och genomförande av spendanalyser (vad, hur, varför) övervägs. Därigenom avser kommunen att effektivisera inköpsverksamheten samt sänka kommunens kostnader.

Punkt 3, fakturaanalys mm

	2015 (helår)	2015(delår 2)
Antal fakturor betalda i tid	93,00% (29 791st)	93,49% (20 070st)
Inom 7 dagar	97,51% (1 444st)	97,43% (846st)
Inom 2 veckor	98,74% (393st)	98,7% (272st)
Inom 3 veckor	99,37% (201st)	99,31% (130st)
Inom 4 veckor	99,67% (97st)	99,66% (75st)
Inom 5 veckor	99,86% (62st)	99,89% (50st)
Inom 50 dagar	(16st) 28 ej betalda	(15st) 14 ej betalda
100% betalda	305 dagar	179 dagar
Antal fakturor	32 975 st	21 467 st

Det finns inga större skillnader i resultatet jämfört med delår 2 2015. Det är i princip samma fakturor som låg kvar vid månadsskiftet augusti(och var mer än 50 dagar försenade) som låg kvar resten av året. Av dessa fakturor saknade de flesta anteckningar som kan förklara förseningen

Fel källor:

- Betaldag sätts på skannade fakturor på ankomstdag + 28dagar. En del leverantörer har kortare betalningstid än så och därför kan det i statistiken se ut som att en faktura är betald i tid men den var ändå försenad då den skulle ha varit betald inom exempelvis 14 dagar.
- En faktura räknas inte som försenad om den har en permanent anteckning som förklarar varför den inte är betald i tid. Då nästan alla försenade fakturor saknar anteckning så kan flera fakturor vara legitima förseningar

Precis som för ps-självservice finns behov av utbildningsinsatser så att permanenta anteckningar exempelvis används för tvistiga fakturor.

Punkt 4, avslut i It system när anställning avslutas

Särskild rutin finns för både upplägg av ny användare samt stängning avslut när medarbetare slutar. Vid stickprovkontroller av att framförallt stängningen sker har inte hittats några större problem. Dock viktigt att framförallt Lönekontoret och systemförvaltarna och de centralt placerade IT-medarbetarna har en tät dialog. Lönekontoret sitter ju oftast på information när personer avslutas i lönesystemet.

Punkt 5, Eftersökning av medel från Migrationsverket

Förvaltningen följer löpande Migrationsverkets regelverk för att säkerställa att all ersättning kommunen har rätt att eftersöka verkligen söks. Med anledning av nu rådande situation ökar behovet ytterligare av att säkerställa detta. Detta tillsammans med den eftersläpning i utbetalningar som sker från Migrationsverket gör att detta område ska finnas med även framöver.

Sammanställd redovisning

Positivt resultat

Resultatet för 2015 är positivt och uppgår till +14,8 Mkr, motsvarande värde för åren 2014 var 33,8-miljoner kronor. Resultatutvecklingen är positiv och såväl kommunen som ingående ”bolag” uppvisar en god resultatnivå. Resultat ovan är före jämförelsestörande poster (tomtförsäljningar reavinster, AFA-återbetalningar) inklusive dessa uppgår årets resultat 54,4 Mkr 2014 och för år 2014 36,3 Mkr. Resultatet för jämförelsestörande poster uppvisar en god resultatutveckling.

För år 2015 redovisar kommunen och Hallstahem överskott. Kolbäcksådalens pensionsförbund redovisar nollresultat. Gymnasieförbundet avvecklades under år 2012 och övergår till ett rent pensionsförbund som hanterar intjänande pensioner i förbundet. Utöver ”företagen” som ingår i den sammanställda redovisningen kan bland annat nämnas MBR som redovisar positivt resultat för år 2015 precis som tidigare år(+2,5 Mkr resp. 6,4 Mkr). Utvecklingen är positiv men det gäller att ”hålla hårt” i utvecklingen.

Förklaringsfaktorer till det goda resultatet, utöver ett idogt arbete ute i de olika verksamheterna, är framförallt pensionsmedelsförvaltningen (såväl kostnader som intäkter) samt jämförelsestörande intäkter (återbetalningar från AFA, tomtförsäljningar extra utdelningar mm) för kommunen. För hela koncernen har sedan det gynnsamma ränteläget påverkat resultatet i positiv riktning. Vidare har uthyrningsläget förbättrats i Hallstahem. Ytterligare en faktor som bör nämnas är befolkningstillväxten i vår kommun. Under de senast sju åren har befolkningen ökat med 631 personer. Från 15 014 sista december 2008 till 15 645 sista december 2015. Folkökningen 2015 uppgår totalt till 49 personer. Antalet nyfödda uppgår till 156 och antalet avlidna uppgår till 180. Flyttnettot är positivt och uppgår till 73 personer.

Finansiell ställning

Av koncernens tillgångar på cirka 1 629 miljoner kronor är nästan 54 % finansierade med lån och andra kortfristiga skulder. Soliditeten uppgår till cirka 46 %. Koncernens nettoinvesteringar uppgår till 119,5 miljoner kronor (2014 38,5 miljoner kronor).

Den samlade låneskulden

Den samlade låneskulden uppgår i bokslutet för 2014 till 607 Mkr (2014 621 Mkr) I skulden ingår medfinansieringen för Citybanan kvarstående åtagande vid utgången av 2015 6,4 Mkr.

Låneskulden fördelas enligt följande:

Hallstahammars kommun	102,5 Mkr
Hallstahem	505,6 Mkr
Kolbäcksådalens	
Pensionsförbund	0 Mkr

Borgensåtagande

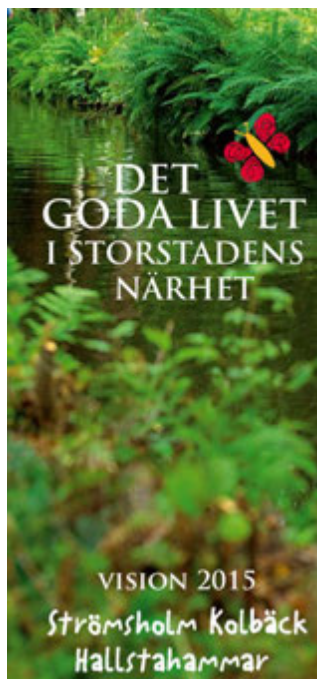
Hallstahammars kommun borgar för hela låneskulden som Hallstahem har.

Pensionsåtagande

I koncernens balansräkning finns upptaget sammanlagt 18,6 miljoner kronor för upplupna pensionskostnader. Utöver detta belopp finns mycket stora åtaganden för pensioner intjänade före 1998 som ansvarsförbindelser. Totalt uppgår detta belopp till 407 miljoner kronor, varav 378 miljoner kronor avser kommunen och resten vår andel av pensionsförbundets åtagande. Detta måste beaktas när koncernens ekonomiska ställning analyseras. Åtagandet är ”säkrat till 61,2 procent” i form av värdepapperstillgångar. En analys av såväl skuldens utveckling och lämplig nivå på ”tillgångsportföljen” pågår för närvarande. Stora investeringsbehov ligger framför oss och för att undvika en allt för hög låneskuld kan delar av ”pensionsportföljen” avyttras och istället användas för egenfinansiering. Detta kommer att belysas i den översyn som för närvarande pågår. Drygt 15 procent av pensionskapitalet har tillkommit via avkastning. Utöver ökningen av pensionskapitalet har avkastningen delvis använts för att täcka delar av utgående pensioner. Alternativt används en större del av avkastningen framöver för att deltäcka utgående pensioner om inte delar av portföljen avyttras. Ränteläget är för närvarande extremt lågt och kommunens kreditvärdighet väldigt hög så lånesidans kostnader behöver matchas mot möjligheten att skapa avkastning i nuvarande portfölj.

Företagspolicy och ägardirektiv

För att ytterligare utveckla ägarrollen och nå en ännu bättre samordning och samverkan mellan kommunen och bolagen har kommunfullmäktige fastställt ägardirektiv. Syftet är dels att skapa gemensamma spelregler för att utveckla den kommunala koncernen och dels att tydliggöra styrelsens roll och ansvar i respektive bolag.

Kort beskrivning av de i den sammanställda redovisningen ingående ”bolag”

AB Hallstahem

Ägardirektiv

Bolaget ska bedriva verksamhet i Strömsholm, Kolbäck och Hallstahammar. AB Hallstahem ska verka för att bolagets hyresgäster har ett inflytande över förvaltning och service samt att bolagets verksamhet i övrigt kan ske med största möjliga hänsyn till god miljö och låg resursförbrukning. Vidare ska bolaget utifrån Hallstahammars kommuns vision ”Det goda livet i storstadens närhet” utarbeta mål som har bäring mot visionen. Dessa fyra mål skall sedan årligen utvärderas i årsredovisningen.

Utvärdering av ”Det goda livet i storstadens närhet”:

Det goda boendet:

Vi har ett varierat utbud av lägenheter med god tillgänglighet. 35 procent av våra lägenheter har hiss eller ligger i markplan. En fortsatt ökad tillgänglighet i samband med stamreoveringar har skett under året.

Den goda servicen:

Vi har en hög servicenivå mot våra hyresgäster, vilket verifierats i vår Hyresgästundersökning utförd av AktivBo, där vi har ett serviceindex som är bland de bästa i landet. Resultatet bekräftas i Hyresgästföreningens undersökning bland sina medlemmar där vi fick ett lika gott resultat.

Den goda miljön:

För oss innefattar den goda miljön såväl boende-, arbets- och den globala miljön. Bland annat arbetar vi med speciellt uppsatta mål inom energisparområdet gällande värme-, el och vattenförbrukning.

Det framgångsrika näringslivet:

Vi tillmötesgår företagare och näringsidkare när det gäller lokaler och anpassningar så långt som möjligt. Dessvärre har vakanserna på lokalsidan ökat under året.

Bolaget skall även, enligt ägardirektivet, tillsammans med olika berörda intressenter aktivt arbeta för att Hallstahammars kommun ska vara ett attraktivt boendeanternativ i regionen.

Vi ska också tillhandahålla bra bostäder till rimliga hyresnivåer samt sköta och underhålla fastigheterna enligt god teknisk praxis. Vidare ska vi utveckla en god bostadsmiljö med tyngdpunkt på bra boendeformer för äldre och möjligheter för ungdomar att etablera sig på bostadsmarknaden.

Vidare framgår av ägardirektivet bl a att bolaget ska bedriva sin verksamhet på affärsmässiga villkor och sträva efter en ekonomisk utveckling som ger förutsättningar för en ekonomisk stabilitet.

Affärsidé

AB Hallstahem skall på marknadsmässiga villkor erbjuda ett tryggt och bekvämt boende och vara en pålitlig och rejäl hyresvärd som ser sitt fastighetsinnehav långsiktigt och tar ansvar för sina fastigheter, hyresgäster och personal.

Fastighetsbestånd

Fastighetsbeståndet uppgick vid årsskiftet till 40 (41) fastigheter. Antalet bostäder uppgick till 2 388 (2 388) och antalet lokaler till 320 (320), totalt 170 295 (170 379) m².

Uthyringssituationen

Antalet vakanta lägenheter uppgick till 33 i snitt jämfört med 32 året innan. Hyresbortfallet p g a vakanta lägenheter uppgick till 1,5% (1,4%).

Framtidsutsikter

Befolkningsutvecklingen i kommunen har under de senaste åren gått sakta men säkert i rätt riktning och mycket positivt händer i vår kommun. Vid årsskiftet var uthyrningen den bästa någonsin med en uthyrningsgrad på lägenhetssidan med närmare 99 procent.

Med våra hyresgästers stora förtroende för oss som förvaltare och hyresvärd ser vi positivt framåt och en nyproduktion på 36 centralt belägna lägenheter startades under årets. Inflyttning i de nya lägenheterna kommer att ske sommaren 2016.

Stam- och badrumsrenoveringar kommer att ha fortsatt hög prioritet. Under året har ca 130 badrum renoverats och projektet som omfattar 165 badrum kommer att färdigställas våren 2016. Med våra hyresgästers stora förtroende för oss som förvaltare och hyresvärd ser vi positivt framåt och en nyproduktion på 36 centralt belägna lägenheter kommer vara inflyttningsklara sensommaren 2016.

Hyror

Den 1/1 2015 höjdes hyrorna med 0,95 procent för bostäder och lokaler med förhandlingsklausul.

Överenskommelsen med Hyresgästföreningen för år 2016 innebär en höjning med 0,55 procent för bostäder och lokaler med förhandlingsklausul.

Resultat

Årets vinst efter finansiella poster uppgår 3 061 tkr (3751 tkr 2014).

Soliditet

Soliditeten uppgår till 9,9 % (9,6 %).

Investeringar

Bolagets investeringar i byggnader och inventarier har totalt uppgått till 70 151 tkr (11 458 tkr).

Ombyggnation

I kv Väskan har stambyte skett av 126 lägenheter till en kostnad av 23 037 tkr.

Säkerhetsdörrar har installerats i kv Tunåsen för 3 048 tkr.

I Kolbäck har tre hissar bytts ut för 1 444 tkr.

På Hästhovsvägen 1 pågår byte av inkommande vatten. Nedlagd kostnad 2 498 tkr.

Nybyggnation

På Eldsbodaplan pågår nybyggnation av tre hus med totalt 36 lägenheter. Nedlagd kostnad uppgår till 36 377 tkr.

Underhåll

Utöver sedvanligt underhåll har bl a tvättstugor renoverats på Trädgårdsgatan 6, Torsvägen 14, Trädgårdsgatan 11 och Kapellgatan 14 för 1 589 tkr.

Köp/Försäljning

Fastigheten Hallsta 1:14 har sålts för 3 300 tkr med tillträde den 2 januari 2015.

Miljöåtgärder

Hallstahems satsningar på att minska energiförbrukningen och miljöbelastningen ska tillmötesgå det engagemang för dessa frågor som finns hos ägare, kunder och medarbetare och samhället i övrigt samt bidra till att undvika kostnader till följd av felaktig hantering.

Klimatförändringarna i världen beror på människans utsläpp av växthusgaser och följderna drabbar oss alla. En förutsättning för att bromsa utvecklingen är att öka kunskapen och engagemanget. Bostads- och tjänstesektorn står för över 40 procent av energianvändningen i EU och det är därför viktigt att Hallstahem som bostadsbolag bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser.

Energianvändning 2015

Fjärrvärme:

Under 2015 har fjärrvärmeförbrukningen minskat med ca 1 procent jämfört med föregående år.

Vårt att notera är vårt pågående OVK-arbete som har resulterat i en ökning av flera luftflöden till normvärden. Vi har även justerat upp vissa värmekurvor för att säkerställa inomhustemperaturen.

Vi har utökat vårt arbete med att installera inomhustemperaturgivare, detta för att detektera över- och undertemperaturer.

Genom att mellan åren 2011 och 2016 arbeta systematiskt och effektivt med energisparande åtgärder har Hallstahem som mål att sänka energiförbrukningen med 12 procent.

Fastighetsel:

Under 2015 har den faktiska förbrukningen minskat med 4 procent jämfört med föregående år.

Efter graddagskorrigering uppgår ökningen till 1,4 procent. Graddagskorrigeringen kompenserar bl a för motorvärmare.

Vattenförbrukning:

Vattenförbrukningen har minskat med ca 1 % sedan förra året.

Vi håller på med att införa IMD (Individuell mätning och debitering) i vissa områden, för att ytterligare kunna sänka vår vattenförbrukning.

Företagets miljöpolicy har följande inriktning:

Vi ska sträva efter att använda ekologiskt sunda system som ger en god livsmiljö för alla som vistas i våra bostadsområden.

Resurssnåla lösningar skall väljas i all vår verksamhet för att spara på jordens resurser.

Anställda såväl som hyresgäster skall stimuleras till ett aktivt miljöarbete.

Miljöåtgärder 2015

Radon

Radoninventering är klar på alla bovårdsområden. I de fall årsmedelvärdet överstigit 200 Bq/ km har en åtgärdsutredning genomförts där man fördjupat sig i vilka förutsättningar som råder för den specifika byggnaden. Utredningen har syftat till att ta reda på om det är markradon som tränger in i byggnaden eller om det är byggnadsmaterialet som avger radon.

Ett fåtal lägenheter ligger något över gränsvärden. Dessa lägenheter kommer att åtgärdas under 2016.

Energideklarationer

Alla våra fastigheter är energideklarerade och resultatet är anslaget i trapphusen. Energideklarationer är ett bra verktyg för att se hur man kan minska energiåtgången i våra fastigheter. Deklarationerna är utförda tillsammans med en energiexpert.

Väderprognosstyrda hus

För att sänka såväl kostnader för energi som minska utsläppen av växthusgaser samtidigt som inneklimatet förbättras för våra hyresgäster har Hallstahem valt att väderprognosstyrda våra hus. Vid årsskiftet var 81 915 kvm anslutna.

Det innebär att man med hjälp av lokala och exakta väderprognosen i god tid styr värmen efter hur varje byggnad beter sig i rådande vädersituation. Genom väderprognosstyrning blir styrningen jämnare och energi i form av sol tas tillvara.

Energiåtgärder 2015

- Byte av frånluftfläktar och installation av spiskåpor på Trädgårdsgatan 4-8.
- Installation av 500 st inomhustemperaturgivare.
- Byte av ca 1000 termostater och ventiler på Snevingevägen/Bofinksvägen.
- Byte av värmeväxlare på kv Tunåsen.
- Byte av värmeväxlare Bofinksvägen 1.
- Uppkoppling av ytterligare styr- och övervakningsutrustning i undercentraler. Från årsskiftet övervakas ca 2 302 lägenheter.

Kolbäcksådalens pensionsförbund

Kolbäcksådalens pensionsförbund bildades gemensamt av Hallstahammars kommun och Surahammars kommun 2012-11-01. Kolbäcksådalens pensionsförbund är den för förbundsmedlemmarna gemensamma organisationen som ska förvalta den pensionsskuld som uppstått i det tidigare för medlemmarna gemensamma Kolbäcksådalens gymnasieförbund.

Förbundets verksamhet ska, i den mån den inte täcks på annat sätt, finansieras genom bidrag från förbundsmedlemmarna. Kostnaden fördelas enligt principen 60/40 mellan Hallstahammars kommun och Surahammars kommun.

Resultat och eget kapital

Kolbäcksådalens pensionsförbund redovisar år 2015 ett resultat på 0 tkr (budget 2015 1 tkr). Det egna kapitalet uppgår per sista december 2015 till -463 tkr.

Intäkterna för Kolbäcksådalens pensionsförbund utgörs av bidrag från medlemskommunerna. Bidraget fördelas mellan Hallstahammars kommun och Surahammars kommun enligt principen 60/40. För att täcka årets ökade kostnader så är medlemsbidraget 359 tkr högre än budgeterat.

Kostnaderna utgörs framför allt av pensionskostnader för den personal som tidigare varit anställd i Kolbäcksådalens gymnasieförbund. Pensionsförbundet har under året även haft kostnader för revision, annonsering samt banktjänster.

Verksamhetens kostnader och finansiella kostnader blev 360 tkr högre än budgeterat. Den stora förändringen är på pensionsutbetalningar som blev högre dels på grund av högre kostnad jämfört med prognos från KPA, dels på grund av att KPA i efterhand debiterat förbundet för en intjänad pensionsrätt som rör 2008-08-01. Årets pensions-kostnad grundar sig på en beräkning från KPA daterad 2015-08-13 och på senare uppgifter från KPA medan budget 2015 grundar sig på en beräkning från KPA daterad 2014-08-13.

Kolbäcksådalens pensionsförbund har per den sista december 2015 ett banktillgodohavande på 0,4 Mkr, en minskning med 1,7 Mkr jämfört med föregående år. Minskningen beror på att den skuld som fanns till Hallstahammars kommun 2014-12-31 på 1,8 Mkr, avseende för mycket betalt medlemsbidrag år 2014, blev reglerad i januari 2015. Vid årets slut 2015 uppgår skulden till Hallstahammars kommun till 135 tkr och regleras i början av år 2016.

Framtiden

KPA har för Kolbäcksådalens pensionsförbund gjort en prognos på framtida pensionskostnader. Pensionskostnaden kommer enligt denna att öka något och ligga på nivån 3,5 Mkr år 2016-2018. Det är framför allt försäkringspremierna som kommer att öka.

AFA Sjukförsäkringsaktiebolags styrelse har 2015-03-26 beslutat att återbetala premier för den kollektivavtalade sjukförsäkringen AGS-KL samt för Avgiftsbefrielseförsäkringen för år 2004. Återbetalningen av premier kommer att ske genom Fora. För Kolbäcksådalens pensionsförbund kommer återbetalningen att ske under år 2016. Det är idag osäkert vilket belopp som kommer att återbetalas och intäkten är därför inte medtagen i budget 2016. När Kolbäcksådalens pensionsförbund erhåller återbetalningen från Fora kommer därför hela ersättningen att återbetalas till medlemskommunerna enligt samma fördelning som medlemsbidraget och medlemsbidraget för år 2016 kommer därmed att korrigeras.

Mälardalens brand- och räddningstjänstförbund

Omvärldsanalys och personalnyttjande

MBR har i jämförelse med motsvarande räddningsorganisationer ytterst få tjänster utöver de som behövs för utryckningsverksamheten. All personal, förutom fem administratörer, ingår i den utryckande verksamheten genom jour eller beredskap. Detta har effekt genom en god totalekonomi och därmed ett behov av mycket lågt medlemsbidrag per invånare. Nackdelen är att uppföljning och utvecklingsinsatser av verksamheten, liksom drift och förebyggande arbete, skall ske av samma personal som skall vara förberedda för räddningsarbete och ledning av detta. Vid skogsbranden 2014 hade MBR p.g.a. detta stora problem med att samtidigt utföra aktiva släckinsatser och sköta de bakomliggande drift och underhållsuppgifterna. Administratörerna är också få och de administrativa uppgifterna ökar stadigt, framför allt genom de krav på planering och uppföljning som ställs av medlemskommunerna och olika tillsynsorgan.

Måluppfyllelse och verksamhetsutveckling

Måluppfyllelsen enligt handlingsprogram för räddningstjänst är mycket god. MBR:s mål i de förebyggande handlingsprogram som antagits av medlemskommunerna är i skiftande grad uppfyllda då programmen är i olika faser i kommunerna och bl.a. delat ansvar föreligger.

Direktionens mål att MBR skall stötta kommunerna och aktivt delta i deras skadereducerande arbete uppnås, men sker till priset av sämre förberedelse för utryckningsverksamheten. Detta gäller framförallt brand- och riskingenjörsbefattningar. Ingen särskild ersättning utöver medlemsbidraget utgår för MBR:s betydligt ökade arbete i kommunernas plan- och bygglovsprocesser, trots att kommunerna finansierar detta genom bl.a. bygglovsavgifter. Yttranden till plankontoren har på fyra år ökat från 14 till 49 och yttranden till stadsbyggnadskontor från 27 till 60. Risken är att den utryckande verksamheten försämras om inte resurser kan tillförsäkras för dessa processer. MBR är inne i en period av stor personalomsättning till följd av pensionsavgångar vilket ytterligare reducerar kapaciteten.

Utryckningsstyrkornas bemanning på deltidskårerna, de s.k. RIB-styrkorna, är ett stort problem, där kontinuerliga vakanser och stor personalomsättning sätter ner beredskapen och förmågan. Flera av stationerna har under våren haft mycket låg numerär med reducerad kapacitet och därför fått hjälp av andra stationer. Detta gör att totala antalet larm för vissa av de RIB-anställda ökar och belastar deras huvudarbetsgivare med frånvaro som inte är önskvärd.

Ekonomi och framtid

MBR har under flera år lyckats skapa ett gott ekonomiskt resultat och byggt upp ett eget kapital som förberedelse för de kostnadsökningar som kommer till följd av bl.a. arbetsmiljöförbättringar i brandstationerna, för minskade intäkter från handbrandsläckarservice (till kommunerna), uthyrning av övningsfältet m.m. På kostnadssidan kan även konstateras att beredskap- och jourersättningar stigit mångdubbelt mot kompensationen.

Brandstationen på Brandthovda har nu byggts om och till, för att bli mer anpassad till dagens krav och Västerås utveckling. Den utredning som Västerås Stad beslutat skall genomföras, gällande eventuell försäljning av Vallby Brandstation till MBR, kan medföra att personella resurser för drift och underhåll vid ett övertagande, samnyttjas med de två brandstationer och det övningsfält som MBR redan äger. Förutsättningen är att de ekonomiska villkoren för ett övertagande är acceptabla.

Dubbla sparbetning har aviserats av Västerås Stad, dels till följd av allmänt beting samt dels till följd av kostnadsutjämning mellan medlemskommunerna. Sparbetningen kan komma att väsentligen påverka

den strategi som finns, och istället reducera MBR:s verksamhet, som i dagsläget är omfattande till en redan mycket låg kostnad i ett nationellt perspektiv.

Ekonomiska jämförelsetal

(kr)	Kostnad per invånare 2014
Mälardalens Brand- och Räddningsförbund	493
Räddningstjänsten Östra Götaland (Norrköping, Linköping m.fl.)	538 (exkl. fastigheter/hyror)
Eskilstuna Räddningstjänst	575
Nerikes Brandkår (Örebro m.fl.)	591
Uppsala brandförsvaret	645
Gästrikens räddningstjänst (Gävle m.fl.)	679
Norra Älvsborgs räddningstjänstförbund (Borås m.fl.)	732

MBR har en bred verksamhet med bl.a. vattendykning, som endast förekommer i ett fåtal av landets kommuner. Ett annat inslag är den stora satsningen på s.k. förstahandsenheter som skett inom förbundet. En ny enhet startades under hösten upp i Kvikksund i samverkan med Eskilstuna räddningstjänst. Utslussningen till samhället av dömda ungdomsbrottslingar, via den verksamhet som Statens Institutionsstyrelse har vid brandstationen i Surahammar, är en unik företeelse.

MBR har ett väl utvecklat handlingsprogram för räddningstjänst, där eventuella avsteg från handlingsprogrammets mål redovisas vid varje direktionmöte. Detta är också unikt i jämförelse med andra kommuner. Inom den förebyggande verksamheten pågår sedan drygt 10 år en kontroll av trapphus i flerbostadshus. Denna uppgift utförs av MBR:s räddningsstyrkor.

Året som gått

Årets resultat slutar på 2,5 Mkr. Utifrån ett budgeterat nollresultat beräknades årsprognosresultatet till 1,5 Mkr vid tertialbokslutet i augusti.

MBR har de senaste åren tappat intäkter som exempelvis uthyrning av övningsfältet Fågelbacken till MSB:s utbildningar, samt handbrandsläckarservicen som Västerås Stad valt att lägga på annan utförare. Under våren 2015 sa Brandskyddsföreningen i Västmanland upp avtalet med MBR angående utbildningsverksamheten vilket medfört lägre kursintäkter från och med augusti 2015. Under september tecknade MBR ett nytt avtal med Västerås Stad gällande brandskyddsutbildning och HLR. MBR åtar sig att årligen erbjuda 1800 utbildningsplatser och 100 utbildningstillfällen för

brandskyddsutbildning medan HLR genomförs efter verksamheternas behov och beställning. Avtalet gäller till och med utgången av 2017 och MBR räknar med att genom detta avtal kompensera delar av intäktsbortfallet till följd av det uppsagda avtalet med Brandskyddsföreningen. Året visar totalt högre intäkter än budgeterat vilket förklaras av bl.a. reavinster samt engångsintäkter som exempelvis ett skadestånd från SOS Alarm samt en försäkringsersättning. De onödiga automatlarmen har också dragit in mer än vad som budgeterats och mer än 2014 års utfall.

Sju medarbetare har under året valt att gå i särskild avtalspension och en har avgått med ålderspension. Ett omfattande internt rekryteringsarbete har pågått för att återbesätta dessa tjänster. För att bibehålla och överföra kompetens inom förbundet har överlappning av tjänster skett. Flertalet av pensionsavgångarna påverkar den särskilda avtalspensionen, vilken ersätts av medlemskommunerna. Då flera av medarbetarna gått i SAP-R vid 58 års ålder så ökar kostnaderna för medlemskommunerna. Medlemskommunerna valt att göra pensionsavsättningar motsvarande en pensionsålder på 59.5 år.

Under året har ett projekt bedrivits på MBR, utifrån de synpunkter som framkom vid skogsbrandsutredningen, för att förbättra stabs- och ledningsarbetet vid en eventuell ny stor händelse. Riskingenjören har under detta år frikopplats från arbetet på den förebyggande avdelningen för att enbart arbeta med detta projekt. Under tiden har den förebyggande avdelningen förstärkts med en brandingenjör på en vikariatstjänst. En del kompletterande material, t.ex. kartmaterial har införskaffats under året då inköpen ej hanns med 2014.

Till- och ombyggnationen på Brandthovda brandstation har fortsatt under året och i slutet av maj nyinvides stationen. MBR har åstadkommit kostnadseffektiva lösningar vilket har gett en ändamålsenlig station som förbättrat verksamheten.

Ett problem vid dykuppdrag har länge varit den dåliga sikten i Mälaren. MBR har under året slutfört en upphandling gällande ”dykrobot” som skall göra det möjligt att inom skäligen tid lokalisera någon vid ett drunkningstillbud och därmed snabbare kunna göra en livräddande insats med MBR:s vattendykare. Redan vid första dykövningen med dykroboten kom den till nytta då man hittade ett fordon med en avliden person i hamnbassängen. Fordonet hade legat i vattnet en längre tid. MBR hoppas också att dykroboten framöver skall kunna vara till nytta i andra typer av vattendykuppdrag, såväl mot medlemskommunerna som mot de kommunala bolagen. Ytterligare investeringar har gjorts i form av exempelvis 6-hjulingar, motorspruta till båten Eldsnabben, s.k. skärsläckare till basbilarna i Västerås samt träningsutrustning. För att uppnå direktionens vision ”Sveriges effektivaste och vassaste räddningstjänst” så gör förbundet kontinuerligt investeringar i syfte att nå en hög teknisk standard på både materiel och fordon. Under hösten har direktionen även antagit riktlinjer för komponentavskrivning inom MBR som börjar tillämpas 2016.

Investeringarna som var planerade för övningsfältet Fågelbacken, har skjutits fram i tiden. MBR står inför frågan hur denna anläggning skall drivas vidare, såväl materiellt som personellt. Markundersökningar pågår för att undersöka om det finns föreningar i marken. Värmeövningshuset ”Malmagrillen” är hårt slitet och diskussioner om lämpligheten i att ha målade containers som det skall eldas i, pågår i landet. Det stora containersystem som finns för övning i rökdykning och livräddning har mycket stora rostskador och användningsförbud gäller på vissa delar av anläggningen. En nedskrivning av containeranläggningen har under året gjorts då det bokförda värdet ej längre överensstämmer med anläggningens skick och verkligt nyttovärde. I september tecknades även en avsiktsförklaring med Järnvägsklustret. I samband med Järnvägsklustrets ansökan till Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) förbinder sig MBR att bidra med egen arbetstid i samband med uppbyggnad av test- och övningsfaciliteter på Fågelbackens brandövningsfält under åren 2016-2018. Motivet till avsiktsförklaringen är möjligheterna till samverkan mellan räddningstjänst, forskning och

innovation i syfte att göra framtidens tåg och räddningsinsatser säkrare och därmed även utveckla brandövningsfältet.

Under våren har rekrytering skett till FIP-enheten i Kvicksund, ett samarbetsprojekt med Eskilstuna räddningstjänst. Enheten driftsattes under hösten. Kostnader för vissa driftinköp till denna enhet t.ex. beklädnad har belastat året. Under 2016 kommer arbetet påbörjas med att se över möjligheterna till en FIP-enhet i Ramnäs.

Ett projekt pågår även med Eskilstuna/Strängnäs räddningstjänster, angående samarbete gällande personal för ledning av räddningsinsatser och stabsstöd. Det är MBR:s förhoppning att samarbetet ska kunna komma igång under oktober 2016.

I strävan att uppnå direktionens mål att MBR skall ligga i framkant genom användande av moderna tekniska system och metoder i verksamhetens alla delar, så har den administrativa staben under våren implementerat ett system för elektroniska leverantörsfakturor. Detta medförde uppstartskostnader som påverkar årets resultat. Den tekniska produktionsavdelningen har under året upphandlat ett nytt verksamhetssystem som planeras komma i full drift våren 2016. Utöver ovannämnda projekt så har en arbetsgrupp påbörjat arbetat med att utveckla MBR:s interna informationsnät den s.k. ”Brandposten”. I syfte att minska upphandlingskostnaderna för förbundet har MBR valt att under året även nyttja upphandlingskompetens i övriga medlemskommuner förutom Västerås.

Avskrivningskostnaderna för året är högre än budgeterat belopp. Nedskrivningar gjorda 2014 och 2015 tillsammans med att en rad investeringar på Fågelbacken har senarelagts samt att utbyggnaden av Brandthovdastationen blev 2 Mkr billigare än budgeterat, påverkar avskrivningskostnaderna positivt samtidigt som nedskrivningen av Fågelbackens containeranläggning påverkar kostnaderna i negativ riktning. Likviditeten under året har varit god och internkrediten har inte behövt nyttjas för att genomföra investeringar.

För att skapa underlag för analyser inför en framtida mer jämställdhetsintegrerad budget så har arbete påbörjats med att ta fram viss könsuppdelad statistik som på ett enkelt sätt kan fås fram utifrån MBR:s nuvarande datasystem och statistikuttag. Vidare har en ny plan för lika rättigheter och möjligheter, för perioden 2015-2017, antagits av direktionen. MBR har också deltagit vid Västerås Pridefestival, och MBR:s ”Öppet Hus” den 9 maj var välbesökt och uppskattat. I mitten av september hölls den årliga ”Prova på dagen”, där MBR inbjöd tjejer och killar i åldern 17-25 år att prova på olika arbetsmoment. Detta i syfte att väcka intresse för brandmannayrket.

I augusti hölls ett ägarmöte där viktiga strategifrågor för förbundet diskuterades. Utifrån de synpunkter som framkom vid ägarmötet så har direktionen vid sitt sammanträde i november tagit beslut om MBR:s ekonomiårshjul framöver som har tillställts medlemskommunerna. Ägarmöten planeras framöver hållas årligen under våren.

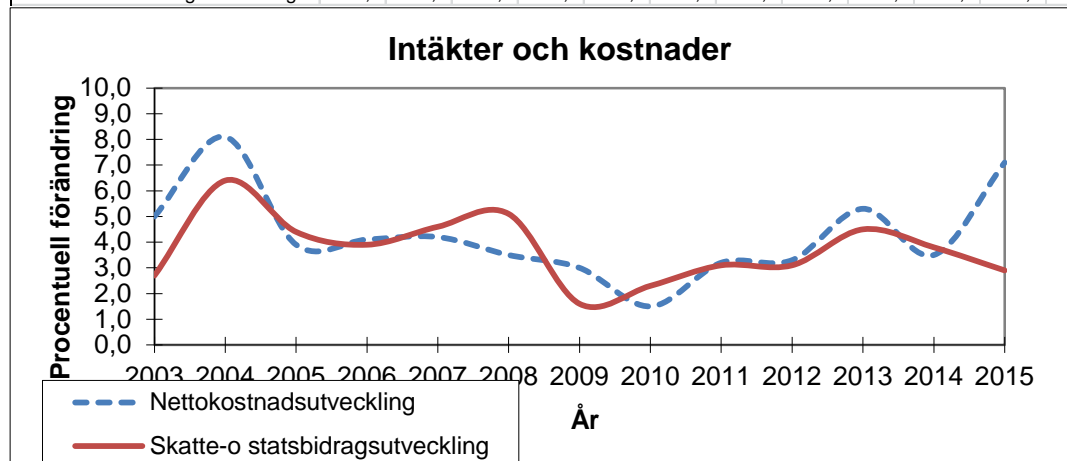

Driftsredovisning

DRIFTRIEDOVISNING	BUDGET	BUDGET	UTFALL	BU-RES	UTFALL	UTFALL
	2016	2015	2015	2015	2014	2013
KOMMUNSTYRELSE						
PERSONALKOSTNADER		32 868	32 012	856	29 995	29 489
ÖVRIGA KOSTNADER		43 930	44 774	-844	33 834	30 706
INTÄKTER		-9 232	-9 091	-141	-9 102	-8 204
NETTOKOSTNADER	69 146	67 566	67 695	-129	54 727	51 991
FINANSFÖRVALTNING						
PERSONALKOSTNADER		33 137	18 256	14 881	14 820	15 469
ÖVRIGA KOSTNADER		1 000	14 172	-13 172	7 708	4 923
INTÄKTER			-48	48	-6 539	-3 597
NETTOKOSTNADER	30 000	34 137	32 380	1 757	15 988	16 795
TEKNISK NÄMND						
PERSONALKOSTNADER		47 564	46 562	1 002	45 575	42 691
ÖVRIGA KOSTNADER		124 388	137 351	-12 963	130 515	132 123
INTÄKTER		-136 241	-146 334	10 093	-145 371	-140 099
NETTOKOSTNADER	39 221	35 711	37 578	-1 867	30 719	34 716
BYGG OCH MILJÖNÄMND						
PERSONALKOSTNADER		5 382	5 377	5	4 768	362
ÖVRIGA KOSTNADER		6 047	5 401	646	6 314	-1 335
INTÄKTER		-4 206	-4 732	526	-3 998	-3 981
NETTOKOSTNADER	7 393	7 223	6 046	1 177	7 918	7 102
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMND						
PERSONALKOSTNADER		214 469	208 344	6 125	203 639	201 594
ÖVRIGA KOSTNADER		143 921	149 712	-5 791	158 283	159 336
INTÄKTER		-27 570	-29 488	1 918	-38 715	-49 009
NETTOKOSTNADER	341 720	330 820	328 568	2 252	323 207	311 921
SOCIALNÄMND						
PERSONALKOSTNADER		282 659	291 200	-8 541	271 101	262 728
ÖVRIGA KOSTNADER		161 197	172 631	-11 434	156 533	157 321
INTÄKTER		-108 036	-117 044	9 008	-96 305	-98 192
NETTOKOSTNADER	350 320	335 820	346 787	-10 967	331 328	321 857
KULTUR O FRITIDSNÄMND						
PERSONALKOSTNADER		16 314	15 742	572	14 512	13 601
ÖVRIGA KOSTNADER		27 495	29 157	-1 662	27 956	27 556
INTÄKTER		-9 548	-10 278	730	-10 217	-9 814
NETTOKOSTNADER	35 501	34 261	34 620	-359	32 251	31 343
ÖVRIGA						
PERSONALKOSTNADER		2 332	7 506	-5 174	8 993	9 580
ÖVRIGA KOSTNADER		9 596	10 300	-704	10 996	11 810
INTÄKTER		-588	-5 734	5 146	-7 348	-6 436
NETTOKOSTNADER	11 640	11 340	12 072	-732	12 641	14 954
Totaler	884 941	856 878	865 746	-8 868	808 778	790 678
DR EXKL FINANSFÖRVALTNINGEN	854 941	822 741	833 366	-10 625	792 790	773 882

DRIFTREDOVISNING	BUDGET 2015	REDOVISAT 2015	BU 2015	REL
KOMMUNSTYRELSE	67 566	67 695	-129	100
PENSIONER MM	34 137	32 380	1 757	95
TEKNISK NÄMND	35 711	37 578	-1 867	105
BYGG OCH MILJÖNÄMND	7 223	6 046	1 177	84
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMND	330 820	328 568	2 252	99
SOCIALNÄMND	335 820	346 787	-10 967	103
KULTUR O FRITIDSNÄMND	34 261	34 620	-359	101
ÖVRIGA	11 340	12 068	-728	102
Totaler	856 878	865 747	-8 869	101
SPEC ÖVRIGA				
CHF01	BUDGET	REDOVISAT	BU	REL
TUSENTAL KRONOR			RES	
Ansvar	2 015	2 015	2 015	
81 REVISION	740	729	11	99
82 VALNÄMND	50	28	22	56
84 RÄDDNINGSFÖRBUNDET	9 000	9 256	-256	103
89 ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN	1 550	2 055	-505	133
Totaler	11 340	12 068	-728	102

Intäkter och kostnader	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
(procentuell förändring)													
Nettokostnadsutveckling	5,0	8,1	3,9	4,1	4,2	3,5	3,0	1,5	3,2	3,3	5,3	3,5	7,1
Skatte- o statsbidragsutveckling	2,7	6,4	4,4	3,9	4,6	5,1	1,6	2,3	3,1	3,1	4,5	3,8	2,9

Verksamheten 2015

KS/kommunstyrelseförvaltningen

Ny vision för Hallstahammars kommun

Kommunfullmäktige antog ny vision för Hallstahammars kommun i december 2015. Den är framarbetad i en bred medborgardialog som genomfördes under våren för att tydligt få med medborgarnas röst i underlaget till den nya visionen. Se vidare avsnitt kommunövergripande

Flyktingströmmar – Ensamkommande barn

Under 2015 har flyktingmottagandet i Sverige nått nivåer som saknar motstycke i modern tid både ur ett europeiskt och svenskt perspektiv. Totalt ansökte drygt 162 000 människor asyl i Sverige under 2015, vara merparten bara under månaderna augusti-december. Av dessa var cirka 33 000 ensamkommande barn. Utvecklingen har nått en dimension som ställer helt andra krav än tidigare både på EU-samarbetet och enskilda länders förmåga att hantera den stora ökningen av människor på flykt.

Ensamkommande barn

Under hösten 2015 har Hallstahammars kommun arbetat intensivt med att upprätthålla sitt ansvar för mottagandet av ensamkommande barn. Under året har 105 barn/ungdomar kommit till kommunen. Det ska jämföras med det avtal vi har med länsstyrelsen om 27.

Se vidare avsnitt kommunövergripande.

Nyanlända vuxna och familjer

Från och med årsskiftet 2015/2016 går nu arbetet in i en ny fas där en långsiktig planering behöver läggas. Trots det kritiska läget som var under hösten är det fortsatt så att den stora utmaningen för kommunsektorn ligger framför oss. Oavsett hur nivåerna av asylsökande till Sverige ser ut fortsättningsvis, innebär 2015 ett helt nytt normalläge för integrationen och behovet av bostäder de kommande åren.

Det goda boendet

Hallstahems nybyggnation

En av de kanske största utmaningarna den närmaste tiden för att även framdeles få önskad befolkningstillväxt är att kommunen via bl a Hallstahem kan bygga fler hyresrätter. Området är ytterst angeläget om kommunens mål med 75 nya invånare ska kunna förverkligas även de kommande åren. Under våren har Hallstahems nybyggnation av tre hus med totalt 36 lägenheter påbörjats vid Eldsbodaplanen. Lägenheterna är inflyttningsklara augusti 2016.

Marknadsföring av andra byggbara tomter för flerbostadshus

I september 2015 genomfördes en marknadsföringsinsats riktade till byggföretag. Syftet var att visa kommunens nuvarande och kommande detaljplanerade områden som är ämnade för främst flerbostadshus. Intresset var stort. Under hösten 2015 pågick ett arbete att följa upp intresset. Under första delen av 2016 kommer kontrakt att skrivas med byggföretag på några av områdena. Det är mycket glädjande att även externa byggföretag visar ett intresse att bygga i Hallstahammar

Nytt särskilt äldreboende

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2014 att ett nytt äldreboende med 100 platser ska byggas i Hallstahammar. Socialnämnden och tekniska nämnden samt kommunstyrelsen, utifrån sitt

samordningsansvar, fick i uppdrag att presentera en detaljplan för det nya äldreboendet samt att inleda projekteringsarbetet.

Arbetet har pågått intensivt 2014 och våren 2015. Under 2015 har en upphandling genomfördes. PEAB bygger kommunens nya äldreboende. Första spadtaget för äldreboendet togs i november 2015. Byggtiden beräknas till två år. Inflyttning är beräknad till hösten 2017.

Den goda servicen

Skolans lokaler

Grundskolan börjar bli trångbodd. Det gäller samtliga skolor i Hallstahammar och även Kolbäck. Fredhemskolan hade ett akut behov av mer lokaler..

Under 2015 har kommunledningsgruppen fått i uppdrag att närmare undersöka möjligheterna att använda Parkskolan för grundskolans behov. Under hösten utreddes möjligheterna att flytta dels Fredhem och dels Lindbo. Beslut i frågan förväntas i början av 2016. Under 2016 kommer det också att presenteras ett förslag för skolorna i Kolbäck.

Kundcenter/Kommunikation

Hallstahammars Kommuns Kundcenter öppnade i mars 2015. Genom ett Kundcenter förändrar kommunen verksamheten till ett starkare kundperspektiv och blir en serviceinriktad och öppen kommun med kunden i centrum. Syftet med Kundcenter är också att öka tillgängligheten och effektiviteten för såväl externa som interna kunder. Kundcenter är hela kommunens angelägenhet och verksamheterna ansvarar för att Kundcenter har rätt information och hanterar ärenden på ett rättssäkert sätt. Utveckling av hemsida, intranät och e-tjänster fortsätter.

Finskt förvaltningsområde

Hallstahammars kommun utsågs i februari 2015 till årets Sverigefinska kommun av Sverigefinländarnas delegation. Utmärkelsen delas ut varje år till den kommun som genom konkreta insatser arbetar för att främja och bevara finska språket och kulturen. Priset gick till Hallstahammar för att vi arbetar systematiskt och innovativt för att förverkliga minoritetsrättigheter.

Det framgångsrika näringslivet

Arbetet fortgår med att skapa bästa möjliga förutsättningar för näringslivet i Hallstahammar. På agendan för näringslivsenheten är att skapa möteplatser/nätverk genom bransch- och områdesträffar, frukostmöten, företagsbesök samt medverka på möten och mässor som företagsrelaterade föreningar anordnar. För att behålla och förbättra företagsklimatet så erbjuds nu företagen Lotsmöten. Lotsmöten innebär att företagaren, vid ett och samma tillfälle, träffar flera olika tjänstemän och erbjuds på detta vis snabbare svar på frågor som kan finnas från företagen.

För att hjälpa mikro- och soloföretag med tillväxt skickades det en ESF-ansökan under hösten med hjälp av ALMI. Projektet fick klartecken i december. ALMI Mälardalen kommer vara projektägare.

Besöksnäringen som är en del av näringslivsenheten arbetar aktivt med att stötta de företag som riktar sig mest mot turister och då mycket med att hitta lösningar där man förpackar sin verksamhet som kan skapa ett intresse för att göra ett besök i kommunen.

Lokal infrastruktursatsningar under 2015

Kollektivtrafik

En sammanhållen kollektivtrafiksbudget har skapats och budgetjusteringar från förvaltningarna till kommunstyrelsen är genomförda. Totalt omfattar kollektivtrafiksbudgeten nu 14 840 tkr. Upphandling av såväl allmän som särskild kollektivtrafik kommer att ske eftersom nuvarande avtal går ut under hösten 2016.

Hallstahammar stadsnät

Stadsnätet kommer att fortsätta byggas: För landsbygden krävs statligt stöd för att klara uppgiften. En ansökan av statliga medel för anslutning av Borgåsund till Hallstahammars stadsnät ligger inne för behandling på Länsstyrelsen.

Under hösten skickade en intresseförfrågan ut till alla villor i Hallstahammars kommun som ännu inte har anslutit sig till kommunens stadsnät. Utskicket gick till 1787 villor det inkom 882 svar och av dessa var 802 fastighetsägare intresserade av en anlutning. Under vintern 2016 har ett ärende behandlas av kommunfullmäktige om en utökad investering för att öka utbyggnadstakten. En plan för arbetet förväntas vara klar i april 2016.

Planer och projekt m.m.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för fysisk planering. Ett högt prioriterat område är inflyttning till kommunen. Det gäller att vi kan erbjuda attraktiva boendemiljöer nu och i framtiden. Därför prioriteras planeringen av nya bostadsområden och anläggandet av infrastruktur högt. Under 2015 har följande planer och projekt varit prioriterade:

Resecentrum

I samband med att översiktplanen arbetades fram fanns ett starkt önskemål om ett nytt resecentrum. Inledande kontakter har tagits med Trafikverket, Länsstyrelsen och regionala Kollektivtrafikmyndigheten beträffande utredning om nytt resecentrum i Hallstahammar. I planarbetet för Knektbacken ska mark reserveras för ett nytt resecentrum.

Planprogram för Hallstahammars centrum

Stadsmiljöprogrammet hade för avsikt att fungera som ett underlag för att skapa ett attraktivt och levande centrum. Ambitionen var bland annat att skapa förutsättningar för utveckling av handel och boende i centrum. Arbetet genomförs med ett kommunövergripande perspektiv.

Detaljplan för Parkskolan

Efter Kantzowska gymnasiets nedläggning har kommunen fått in ett antal intressenter att hyra ut delar av den f.d. skolan till. En ny detaljplan har nu tagits fram som vann laga kraft i december 2015 vilket möjliggör ett större användningsområde för lokalerna.

Mer om verksamheten 2015 finns i avsnittet Kommunövergripande utvecklingsområden

BMN/Bygg och miljöförvaltningen

Tillsynsbesök har skett vid miljöfarliga verksamheter med olika syfte. Utöver planerad tillsyn, så har oanmälda besök på miljöfarliga verksamheter gjorts utifrån inkomna klagomål. En trend för de senaste åren är att nedlagd tillsynstid inte fullt ut motsvarar den tillsynstid som verksamheterna riskklassats och debiterats för genom årlig tillsynsavgift. Det är dock bygg- och miljöförvaltningens uppfattning att sammanlagd nedlagd tillsynstid för en period om 3-5 år ska uppgå till den tid som verksamheterna debiterats för. För att uppnå detta bör mer tillsynstid vikas för tillsyn över miljöfarliga verksamheter, vilket med nuvarande resurstilldelning måste ske på bekostnad av annan tillsyn.

En del arbete har lagts på ny länsväg 252 med brobygget, nedläggning av skjutbanan och anläggningsarbetet i övrigt. Nya riktvärden för utsläpp till vatten från fordonstvättarna har tagits, liksom krav på besiktning av oljeavskiljare. Aktiviteter inom förorenade områden har i huvudsak berört markundersökningar i samband med kommunens detaljplanering av nya bostadsområden. Lantbrukstillsynen har fokuserat på det nya regelverket om integrerat växtskydd (IPM), men också sedvanlig kontroll av gödsel.

Hälsoskyddet har följt upp kontrollen av städ- och ventilation i förskolor och skolor. Klagomål på kalla lägenheter, fukt och mögel, röklukt och andra störningar har handlagts. Enskilda avlopp åtgärdas fortsatt områdesvis. Kontroll av kommunens samtliga bad är genomfört och resultaten har varit tillfredsställande.

Under 2015 har livsmedelskontrollen varit riskbaserad och kontrollerna har genomförts för att säkerställa att de verksamma företagen i kommunen uppfyller gällande livsmedelslagstiftning.

Kontrollerna har varit både föranmälda och oanmälda. Resultatet från alla genomförda kontroller kan ses på kommunens hemsida.

Byggsidan har upplevt ett år med högt tryck. Sedvanlig byggrush på våren kom för att sedan bestå med högt inflöde av ärenden hela året. Nyproduktion av en- och flerfamiljshus har tagit ordentlig fart. Både kommunala och privatägda tomter har sålts i väsentligt högre grad 2015 än tidigare år. ROT-avdragen kulminerade sannolikt under året inför försämringarna som beslutats till år 2016. Byggnadsinspektörerna har arbetat febrilt med att hålla korta tider i handläggning. Andra arbetsuppgifter har lagts åt sidan, vilka inom en snar framtid behöver utföras. Tillsynen har inte hunnits med annat än i några fall då inkommande bygglovsansökningar haft högre prioritet.

Då byggsidan fått ökade intäkter så har bostadsanpassningen tväremot haft lägre utgifter. Färre stora insatser har påverkat utfallet positivt. Men av betydelse har också varit striktare bedömning i avgränsning av bidragsberättigade åtgärder, t ex att inte ge bidrag till vad som bedöms som normalt fastighetsunderhåll. Andra åtgärder har varit prispress genom flera förfrågningar och åtgärder såsom återanvändning av utrustning som annars skulle kasseras.

TN/teknisk förvaltning

Tekniska nämnden förvaltar kommunens mark, byggnader och anläggningar, fullgör uppgifter som huvudman för kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggningar, ansvarar för avfallshanteringen, centrala städfunktionen, kart- och mätningsteknisk verksamhet och energirådgivning.

Nämnden har ca 95 anställda. Den del som arbetar med samhällsplaneringsfrågor arbetar även mot kommunstyrelsen.

Tekniska nämndens budget omfattar verksamheter som dels finansieras med skattemedel och dels med avgifter. För den avgiftsfinansierade delen gäller s.k. slutna redovisningar, vilket innebär att intäkter och kostnader skall balanseras över tiden.

Totalt redovisas ett underskott på ca 1,9 MSEK som härrör direkt från de skattefinansierade verksamheterna. Underskottet förklaras bl.a. av en inledningsvis snörik vinter med varierande temperaturer som medförde stora ansträngningar för vinterväghållningen. Ytterligare en påverkansfaktor är utfallet av tvisten med HBV som medförde kostnader för motpartens juridiska kostnader samt ett planerat underskott för fastighetsförvaltningen då förvaltningskostnader för Parkskolan inte behövde inrymmas i den tilldelade ramen.

De taxefinansierade verksamheterna redovisar ett smärre överskott om ca 70 tkr.

Investeringsnivån har under 2015 varit högre än under 2014. Det har nettoinvesterats för ca 41,4 MSEK varav 25,6 MSEK på de skattefinansierade verksamheterna och resterande 15,7 MSEK på de taxefinansierade.

Bland energiinvesteringar har sista etappen fönsterbyte på Nibbleskolan genomförts.

Bland de större investeringarna har byggnationen av ett nytt äldreboende påbörjats, ny mark för kommande exploateringar anskaffats samt Nibbleskolans gamla mellan- och lågstadieskola fått ett nytt tak.

Ombyggnationen av del av Parkskolans lokaler till förskolan Trollbacken har klarats av. Maskinförnyelse har skett där en ny sopmaskin och en gräsklippare har köpts.

Bland VA-investeringar har olika åtgärder vidtagits för att säkerställa kommunens dricksvattenkvalité, bl.a. genom att installera ett effektivt desinfektionsmedel i form av ett aggregat för UV-ljus.

Bostadsbristen i kommunen blir allt mer kännbar vilket innebär att förvaltningen arbetar intensivt med att få fram nya områden som kan bebyggas med i första hand flerbostadshus. Under året har möten med företag som vill bygga bostäder i kommunen resulterat i ett antal förslag på att bygga bostäder på kv. Niten och Östra Nibble. Sista datum för att lämna förslag var i slutet av januari 2016 och tekniska nämnden kommer att ställa sig till försäljning av mark i februari 2016.

Den markant ökade försäljningen av villatomter har resulterat i att det för närvarande är brist på villatomter. Nya områden planläggs därför även för att möjliggöra exploatering av mark för bostäder.

Arbetet med att säkerställa kvalitén på dricksvattnet i kommunens vattentäkt fortsätter. UV-ljus har installerats på vattenverket eftersom detta är ett effektivt sätt att desinfektera vatten mot parasiter. Det sedan tidigare påbörjade arbetet med att renovera vattentornen har fortsatt med Trångfors vattentorn. Arbetet pågår också med att säkerställa skyddet för kommunens vattentäkt. För att inte få in smitta via brandposter har dessa låst och de som tidigare tagit vatten vid dessa hänvisas till vissa s.k.

”vattenkiosker” där vi har kontroll på uttaget. För att få ner svinnet i vattenledningsnätet så har arbetet med att hitta vattenläckor intensifierats. Målet är att få ned svinnet till i nivå med svenskt vattens rekommendationer.

Under slutet av 2015 kom det fler ensamkommande barn än beräknat till kommunen. Svårighet att hitta bostäder till dessa har gjort att förvaltningen hyrt moduler samt påbörjat planeringen för att bygga särskilda bostäder för detta behov.

Arbetsprogrammet för 2015 som omfattar fastigheter, vatten- och avlopp, gator och parker har genomförts i enlighet med planen. En byggnadsinventering har gjorts av kulturbyggnader inom Skantzenområdet. Inventeringen har gjorts så att rätt åtgärder görs på de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna.

Det populära bostadsområdet Vallmo i Kolbäck har fått en förbättring av området runt den befintliga lekplatsen. Förbättring har varit uppskattad av de som bor i området och har varit angelägen eftersom det har flyttat in många till det nya villaområdet.

Inom städavdelningens verksamhet så har arbetet fortsatt med att kvalitetssäkra verksamhetens tjänster. Detta tillsammans med att man satsat på effektiva städmetoder har gjort att man kunnat erbjuda kunderna hög kvalitet till konkurrenskraftiga priser.

BUN/Barn- och utbildningsförvaltningen

Verksamheternas pedagogik och omsorg ska utgå från barn, elever och föräldrars behov. Utveckling och effektivisering pågår ständigt för att möta barn och elevers lärande och utveckling, utifrån vision, värdegrund, statliga som kommunala mål och omfattande lagstiftning. Barn och ungdomars behov, delaktighet och hur vi möter och bemöter barn och föräldrar har betydelse för måluppfyllelse med barnkonventionen som riktmärke.

Placering i förskolan på önskat datum är en angelägen service till barnfamiljer. Rutiner har förbättrats för att minska antalet väntedagar och för att säkra att rapportering vid mätning sker på samma villkor som för andra kommuner inför jämförelse. Förskolan Trollbacken i Hallstahammar byggdes klart och utökades i början av året till 80 platser. Tillfälliga bygglov för förskolans paviljonger vid Jan Pers Backe och Duvan har förlängts till mars 2020 respektive 2021. Enskilda förskolan Älle-Bälle beviljades från hösten 2015 att utöka verksamheten med 10 platser pedagogisk omsorg. Rekrytering av behöriga förskollärare har varit och är problematisk. Utökning av antalet platser i de flesta kommuner i området i kombination med att för få utbildas gör att efterfrågan är större än tillgången. Avsatta medel för anställning av förskollärare kunde därför inte nyttjas fullt ut. Barnskötare går in på vikariat på vakanta förskollärartjänster och därmed ökar andelen barnskötare. Varierande utbildning och erfarenhet bland nya medarbetare behöver hanteras i verksamheten.

Under 2015 visade fler indikatorer inom grundskolans verksamhet på en negativ utveckling. Betygen sjönk, elevenkäten visade sämre siffror än föregående år och det fanns en ökning av elever i yngre skolår som uppvisade normbrytande beteende. Betygsresultaten i juni var alarmerande låga. Pojkar hade generellt sett sämre resultat än flickor, dock; motsatsen fanns att finna i vissa klasser. Både i förskolan och i skolan upplevs en ökning av oroliga barn, också en ökad oro hos ungdomar i skolan och i samhället. Att inte klara skolan är riskfaktor för en ungdoms framtid. Attityd till skola och samhälle och motivation för att nå kunskapsmålen påverkar möjligheten att klara skolan. För många elever tror att de klarar skolan ”utan att plugga” och skjuter det framför sig till våren i nian. Elever som erbjuds stödinsatser men inte finner motivation att delta får svårare att klara målen. På förvaltningsnivå har resultaten analyserats. Kunskapsdialoger har genomförts på alla skolor. Mer stöd från tidig ålder prioriteras, dels genom omfördelning/omorganisation av tillgängliga stödresurser, dels genom kommunalt prioriterade medel och sökta statsbidrag. Rektorererna har analyserat undervisningen och har genomfört en strukturerad tät uppföljning.

Under året har 130 nyanlända från förskoleklass t.o.m. gymnasieålder flyttat in. De nyanlända har behov av stödinsatser för att etablera sig i det svenska språket och i samhället. Under året kom långt fler än planerat, särskilt i högstadie-/gymnasieålder. Det har varit ansträngande för skolorna (elever och personal), ledning och administration att på så kort tid ta emot så många nyanlända.

Kommunen ansvarar för det kommunala aktivitetsansvaret, KAA för kommunens gymnasieelever. Där ingår bl.a. att kontakta de som inte går på gymnasiet De erbjuds individuella samtal och föreslås olika aktiviteter i samhället genom samordning med andra aktörer t.ex. arbetsförmedlingen. Avsikten är att motivera eleven att genomföra/slutföra sin gymnasieutbildning. Ett förebyggande arbete pågår parallellt med elevernas gymnasieskolor med syfte att fler ungdomar ska gå klart gymnasiet med godkända betyg.

De kontrollmoment som angetts i förvaltningens årsplanering för internkontroll har i stort genomförts. Det finns en väl fungerande process kring hur kontroller genomförs, sammanställs, granskas och följs upp.

Måltidsenheten har fortsatt sitt arbete med att öka inköpen av ekologiska livsmedel. Tillagningsköken i skolor och förskolor har under 2015 ökat de ekologiska inköpen till 22,1% (2014 = 16,5%) Utvecklingsarbete med ständiga förbättringar pågår. Exempel på aktivitet är att matsvinnet mäts i vissa kök. Det bidrar tillsammans med förskolans/grundskolans Grön flagg arbete till att minska matsvinnet.

Årets resultat är positivt för barn- och utbildningsnämnden med ett överskott på 2 252 tkr. Ökade intäkter bidrar till det positiva resultatet. Dessa består främst av ökade och nya statsbidrag, högre föräldraintäkter, fler sålda platser i förskolan och ersättning från Migrationsverket för asylsökande gymnasieelever. Personalkostnaderna visar på ett överskott trots extra insatta resurser för barn och elever med särskilda behov på flera skolor och förskolor. Förvaltningen har främst under våren, haft svårt att rekrytera förskollärare, fritidspedagoger och behöriga lärare. Många vakanser har under året täckts upp med vikarier som har en lägre lönenivå. Övriga kostnader visar underskott. Skolpengen för elever i gymnasieskolan har ökat. Grundskolan har under året tagit emot fler elever än vad som budgeterats för. Tillfälliga lokaler på Fredhem och Näslund har iordningställts för att klara att ta emot fler elever. Budget för skadegörelse saknas men kostnader uppgår till 220 tkr. Andra poster som visar underskott är tolktjänster, simundervisning, högstadieskolornas kostnader för elevdatorer samt utrustning i skolköken som gått sönder och ersatts.

SN/Socialförvaltningen

Utmaningar av ovanligt stora mått

2015 kommer säkerligen att minnas som ett år av stora svängningar, svåra utmaningar och ett internationellt läge som påverkat Hallstahammars kommun på ett extra ordinärt sätt. Verksamheterna kring ensamkommande barn har fått en minst fördubblad volym och behovet av personal har varit stort. Effekterna av dessa flyktingströmmar kommer påverka nämnden och verksamheterna flera år framöver.

Demografin märks- första spadtaget taget!

Den demografiska förändringen i samhället fram till och med 2030 är för Hallstahammars del men även för hela Sverige en ovanligt utmanande utmaning för bl a den kommunala verksamheten. I dagsläget är det svårt för Socialnämnden att verkställa beviljade beslut i tid. Byggnationen av kommunens nästa äldreboende är påbörjad och det första spadtaget skedde den 11 nov.

Allt på en gång

År 2015 har varit ett oerhört intensivt år med många olika inslag. Nedan nämns några exempel i korthet.

Housing first- bostadsbristen påtaglig- önskade effekter

Allt fler grupper har svårt att på egen hand få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden. I dag är det helt nya grupper som söker sig till kommunernas socialtjänster för att de inte har möjlighet att få en egen bostad; de med svag privatekonomi, skuldsatta, nyanlända, unga utan boenderefereanser, ensamkommande barn och unga, våldsutsatta kvinnor och äldre.

Förberedelser inför SFI i egen regi

Under hösten 2015 har verksamheterna arbetat intensivt med att rigga för denna nya skolstart.

Genomlysning av hemtjänsten för framtida nytta

Under 2015 har en genomlysning av hemtjänstens verksamhet genomförts i syfte att optimera verksamheten. En väl fungerande hemtjänst är en grundförutsättning för en väl fungerande äldreomsorg.

Språkcafé, klädinsamling

Socialnämnden har under 2015 dels startat en klädinsamling med gott resultat. För att ytterligare utveckla integrationsarbetet har också språkcaféer genomförts med stor uppslutning.

Seniormässa

Den 14:e november genomfördes för andra gången en Seniormässa i Hallstahammars kommun med Socialnämnden som huvudansvarig arrangör. Denna gång slogs publikrekordet med drygt 700 besökare!

DUA-delegation för unga i arbete

Delegationen för unga i arbete är regeringens initiativ för att verka för att arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslösheten får större genomslag på lokal nivå.

Barn och ungas behov ökar kontinuerligt

Antalet barn som har behov av familjehems-placering ökar liksom antalet anmälningar och inledda utredningar. Socialnämnden ser också att familjebilden ser annorlunda ut, ofta omfattar familjen flera barn än tidigare. En större andel ungdomar med missbruksproblem har också behövt placeras på

behandlingshem. Dessa placeringar har socialnämnden inte haft på många år men ett ökat användande av nädroger ses som en orsak till detta samt ungdomscoachernas fältande arbete där de missbrukande ungdomarna upptäckts tidigare. Ensamkommande barn har under 2015 varit och kommer inför kommande år att vara en oerhört stor och komplex utmaning för Hallstahammars kommun som helhet.

Svårt ekonomiskt läge

Socialnämndens verksamheter är i huvudsak kostnadseffektiva i jämförelse med andra kommuner och håller god kvalitet. Utmaningen att bli ännu mer kostnadseffektiva när kostnadsläget är gott, när verksamheterna växer och nya tillkommer är synnerligen utmanande.

Mål och måluppfyllelse

Den förebyggande verksamheten försätter öka, äldreombud inrättade, service utan biståndsbedömning införd, äldreboendeplan framtagen, alla verksamheter erbjuder praktikplatser, alla anställda inom vården och omsorgen har rätt till heltid för att nämna några områden som nått måluppfyllelse. Mätningen av hur medarbetarna upplever sin arbetsmiljö är genomförd under 2015 för andra gången med ännu bättre resultat än 2013. När sista året av målperiodens fyra har passerat är 80 % (12 av 15) av socialnämndens mål gröna. Sedan årsredovisningen 2012 har måluppfyllelsen förändrats positivt för socialnämnden med +60 % (från 3 till 12 gröna mål).

Ekonomisk analys

Socialnämndens kostnader är 446 mkr, med en nettokostnad av 336 mkr. Socialnämnden redovisar ett underskott på -10,9 mkr, vilket kan jämföras med 2014 års bokslut som gav ett underskott med -8,6 mkr, trots utökad budgetram om 16 Mkr mellan 2014 och 2015. Område Äldreomsorg redovisar ett underskott på -4,4 mkr till följd av fler ärenden inom stöd i eget boende samt hög belastning med mycket vårdkrävande brukare. Område LSS redovisar ett överskott om +0,9 mkr. Område Individ- och familjeomsorg redovisar ett underskott på -7,9 mkr. Underskottet beror till största del på högre vårdkostnader för barn- och vuxenvård än budgeterat samt för höga kostnader i förhållande till budget för vuxenutbildningen. Även försörjningsstöd redovisar ett underskott t f a större hushåll vars etableringsersättning upphört. Underskottet har sjunkit till följd av utökad samarbete med Jobbcentrum. Underskottet balanseras med överföring från Flyktingfonden. Förvaltningsövergripande verksamhet redovisar ett överskott om 0,5 mkr främst beroende på att tjänsten som IT-samordnare vakantsattes tidigare än planerat.

Personal

Socialnämnden hade den 31 december 536 personer anställda, varav 488 kvinnor och 48 män. Kvinnornas medelålder är 47 år och männens 44 år. Från att under de senaste tre åren legat ganska konstant på ca 520 medarbetare har vi nu en ökning 21 anställda sedan förra årsredovisningen. Detta beror bland annat på att IFO fått betydligt fler ensamkommande flyktingbarn än beräknat vilket krävt nyrekryteringar. Vi har även en ny gren inom socialförvaltningen i Arbete och Utbildning där det skett nyrekryteringar. 73 % arbetar heltid och 27 % arbetar deltid. (2014 var 66 % heltid och 34 % deltid). Av de kvinnliga arbetstagarna arbetar 72 % heltid och 28 % arbetar deltid. Av de manliga arbetstagarna arbetar 88 % heltid och 12 % arbetar deltid. Andelen långtidssjukskrivningar längre än 90 dagar utgör 41% av antalet sjukdagar (motsvarande siffror för år 2014 var 31,23%, 2013 var det 38,7% och för år 2012 37,7%). Tyvärr ser vi att trenden med ökad sjukfrånvaro håller i sig, då i synnerhet de längre sjukskrivningarna, det finns all orsak att se över detta.

KFN/Kultur o fritidsförvaltningen

Hallstahammars ridklubbs anläggning är i stort behov av omfattande upprustning och utbyggnad för att verksamheten ska kunna säkras långsiktigt. Under året diskuterades två alternativ för placering av anläggningen. Efter ekonomiska beräkningar fastställdes att verksamheten blir kvar på nuvarande plats. Sedan hösten arbetar ridklubbens styrelse med att få fram ritningar och kostnadsunderlag för upprustning och renovering av anläggningen. Detta arbete beräknas vara färdigt under februari 2016.

Under våren har biblioteket och övrig personal i Kulturhuset startat ett gemensamt arbete för att tillsammans utveckla metoder för läsfrämjandearbetet med målsättning att skapa ökad läslust bland kommunens barn och unga. För att få ta del av skolans arbete inom detta arbetsfält och tillsammans med dem vidareutveckla metoder för läsfrämjande, har kultur och fritid initierat ett långsiktigt samarbete med Nibbleskolan och Mälardalens högskola. Samarbete med Landstinget Västmanland i seminarieriet ”Vem äger språket” har under året också varit en viktig del av utvecklingsarbetet. Erfarenheterna från detta specifika samarbete kring läsfrämjande planeras att spridas till kommunens övriga skolor med start läsår 2017/2018.

Allt fler barn och unga hittar till Kulturhusets verksamhet. Under dagtid har Kulturhuset besökts av bland annat skolklasser som valt att arbeta med film som del i deras skolarbete. Kulturhuset har under vardagskvällarna bedrivit öppen verksamhet där olika aktiviteter som dans, film, graffiti, publika arrangemang och musik varit i fokus. Varje kväll har haft ett tema som vidareutvecklas över tid i samspel med besökarnas önskemål. Stort fokus har legat på att bygga upp en struktur för verksamheten, samt prova olika aktiviteter för att se vad som fungerar på just denna plats. Besökarna har framförallt bestått av unga killar boende i Hallstahammars centrala delar. Ett kommunikationsarbete påbörjades för att nå en bredare målgrupp. Vart efter som verksamheterna växer har behovet av mer lokalytor i huset också ökat. För att täcka detta behov tecknade kultur och fritid ett hyresavtal med Hallstahem gällande övertagande av Swedbanks gamla banklokaler från oktober 2015. Under hösten genomfördes ett omfattande planeringsarbete med samtlig personal för att ta fram underlag för att kunna omvandla hela bibliotekshuset till ett kulturhus under 2016.

Sedan drygt ett år tillbaka har en arbetsgrupp bestående av Svedvi Berg Hembygdsförening, Strömsholms Kanalbolag AB, Smaka på Västmanland, företagare och kultur och fritid bildats för att vidareutveckla Gammeldags Jul på Skantzen. Målsättningen är att inom tio år utveckla den till en av regionens mest attraktiva. Årets marknad utökades till att omfatta två dagar och bl.a. skogen mellan Åsby och Skantzen omvandlades till en sagoskog där besökarna fick uppleva teaterföreställningen ”Kuldalegur”. Skapad och framförd av Hammarteatern. Ett stort antal nya knallar deltog vid årets marknad och nio av tio av dessa gav marknaden högsta betyg i bl.a. upplevd service!

Sedan 2012 underhåller Föreningen bevara S/S Rex kommunens ångbogsereare. Under våren har båten genomgått en omfattande upprustning av skrovet. I samband med underhållsarbetet framkom det att skrovet var i sämre skick än befarat vilket medförde ett mer omfattande arbete än planerat vilket också återspeglas i överstigandet av underhållskostnaden för 2015. S/S Rex som byggdes 1902 blev i somras K-märkt av Statens Maritima Museer.

Antalet aktiva inom idrottsföreningarna har ökat och den positiva utvecklingen inom innebandyn är markant. Sedan augusti är det svårt att få tider i de stora hallarna.

Kultur- och fritidsnämndens budgetram år 2015 är 34 261 tkr. År 2015 redovisar nämnden ett resultat på -359 tkr. Efter ianspråktagande av den fond som Bad och camping förfogar över är resultatet -17 tkr. Fonden uppgår vid årets slut till 0 tkr och är därmed helt avvecklad.

Grundskolan behövde från hösten 2015 använda Fredhemsskolans gamla matsal och de föreningar som haft sin verksamhet i lokalen fick flytta till nya lokaler i Parkskolan. Kostnaden att iordningsställa de nya lokalerna uppgick till 160 tkr och var inte budgeterad. Trots detta redovisar Kultur- och fritidsverksamheten ett positivt resultat på 614 tkr. Personalkostnaderna blev lägre och beror bl.a. på att kulturskolan från hösten 2015 minskade sin personalstyrka eftersom grundskolan nu har musikundervisning i egen regi, men även på att förändringar har gjorts inom förvaltningen när personal slutat eller gått i pension. Intäkterna blev högre än budgeterat, trots att kulturskolan också tappat intäkter från grundskolan. De ökade intäkterna är lönebidrag för nytillsatta tjänster och en ökad uthyrning av lokaler inom föreningsbyrån.

Bad och camping redovisar ett negativt resultat på -973 tkr. Intäkterna blev högre på Bad och camping, trots den dåliga sommaren. Ökningen är på Skantzö camping. Personalkostnader och övriga kostnader blev högre än budgeterat. Personalkostnaden för timanställda blev högre på Vallmobadet. Övriga kostnader ökade framför allt på Skantzö bad och camping där fortsatta satsningar har gjorts, bl.a. framdragning av fjärrvärme, installation av separata elmätare, upprustning av stugor, iordningsställande av utegym, plan för beachvolleyboll, förbättring av entrégrindar, inköp av parasoller samt reparation och utbyte av trasiga inventarier. Även båten Rex har varit i behov av större renoveringar.

Framtiden verksamheterna KS/kommunstyrelseförvaltningen

Flyktingströmmar – ensamkommande barn - nyanlända familjer

Arbetet med att ta emot ensamkommande barn och ungdomar kommer även framöver att vara ett område som prioriteras. Det finns plan för nya boendeplatser som verkställs succesivt.

Från och med årsskiftet 2015/2016 går nu arbetet in i en ny fas där en långsiktig planering behöver läggas. Trots det kritiska läget som var under hösten är det fortsatt så att den stora utmaningen för kommunsektorn ligger framför oss. Oavsett hur nivåerna av asylsökande till Sverige ser ut fortsättningsvis, innebär 2015 ett helt nytt normalläge för integrationen, behovet av bostäder och kommunal service. Planeringen för detta intensifieras under 2016.

Bostäder

I september 2015 genomfördes en marknadsföringsinsats riktade till byggföretag i syfte att attrahera byggföretag. Kommunen visade de områden som är lämpliga för att bygga främst flerbostadshus. Under första delen av 2016 kommer kontrakt att skrivas med byggföretag på några av områdena. Det är mycket glädjande att även externa byggföretag visar ett intresse att bygga i Hallstahammar.

Kommunen strävar hela tiden efter att ha en beredskap för att kunna erbjuda villatomter. Eftersom efterfrågan har varit mycket stor under 2015 är det nu fokus på att planera nu för nya villaområden under 2016.

Trygg och säker samt folkhälsa

Certifiering

Under hösten 2015 har arbetet med ansökan om att certifiera kommunen som en trygg och säker kommun slutförts. Certifieringsorganet har godkänt kommunens ansökan och går nu vidare med planering av platsbesök och certifieringsceremoni.

Säkerhet och beredskap

Under hösten 2015 fick flera omprioriteringar göras inom området säkerhet och beredskap med anledning av flyktingsituationen. Detta påverkade inte minst arbetet med en ny risk- och sårbarhetsanalys för kommunen, samt det övergripande styrdokumentet för arbetet med krisberedskap. Arbetet med dessa delar har nu återupptagits och beräknas pågå under våren 2016.

Styrning och uppföljning

Efter att kommunfullmäktige antagit den nya visionen fortsätter arbetet med framtagandet av nya mål för styrelse och nämnder och därtill hörande indikatorer för uppföljning. Beslut i frågan förväntas i mars – april 2016. Under våren planerar förvaltningen påbörja processen med att upphandla och implementera ett IT-stöd för att systematisera och effektivisera processen med styrning, uppföljning och bedömning av måluppfyllelse.

Skolans lokaler

Under hösten 2015 utreddes möjligheterna att flytta dels Fredhem dels Lindbo. Beslut i frågan förväntas i början av 2016. Under början av 2016 kommer det också att presenteras ett förslag för skolorna i Kolbäck.

IT-bredband

Stadsnätet kommer att fortsätta byggas ut bland annat, med hjälp av statliga medel via Länsstyrelsen. En ansökan av statliga medel för anslutning av Borgåsund till Hallstahammars stadsnät ligger inne för behandling på Länsstyrelsen. Under hösten skickade en intresseförfrågan ut till alla villor i Hallstahammars kommun som ännu inte har anslutit sig till kommunens stadsnät. Utskicket gick till 1787 villor det inkom 882 svar och av dessa var 802 fastighetsägare intresserade av en anlutning. Under vintern 2016 har ett ärende behandlas av kommunfullmäktige om en utökad investering för att öka utbyggnadstakten. Det arbetas för närvarande med en plan för arbetet

Kollektivtrafik

Upphandling av såväl allmän som särskild kollektivtrafik kommer att ske eftersom nuvarande avtal går ut under hösten 2016. I början av 2016 kommer kommunfullmäktige att behandla ärendet om Hallstahammars kommun ska fortsätta sitt nuvarande upplägg i egen regi ännu en period.

Nämndkansli

Nuvarande diarie- och ärendehanteringssystemet är så pass gammalt att leverantören inte längre gör någon uppgradering av systemet utan endast underhåller detta. Vi behöver därför inleda en förstudie för att se över ett nytt gemensamt dokument- och ärendehanteringssystem. Parallellt kommer vi även att titta på förutsättningarna för ett E-arkiv.

Personalpolitik

För att klara kompetensförsörjningen i framtiden, krävs ett fortsatt målmedvetet arbete för att göra Hallstahammars kommun till en attraktiv arbetsgivare. En god arbetsmiljö och ett gott ledarskap är förutsättningar för att lyckas. Det fortsatta arbetet med insatser för att sänka sjukfrånvaron och insatser för att stärka kommunens chefer i sitt ledarskap är därmed viktigt. Förvaltningarnas arbete med kompetensförsörjningsåtgärder som är anpassade till den egna verksamhetens behov är därmed avgörande för hur kommunen totalt sett ska lyckas att tillgodose rekryteringsbehovet.

BMN/Bygg och miljöförvaltningen

Nämndens har i uppdrag att bedriva tillsyn enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen och plan- och bygglagen. Liksom i samhället i övrigt så sker förändringar över tid. Uppgifterna ändrar karaktär över tid med ändrad lagstiftning, nya uppdrag, omfattande rapporteringskrav. En utredning av uppdragets omfattning ska göras under 2016, en så kallad resursutredning. Den ska finnas som ett komplement till den obligatoriska tillsynsplanen enligt miljöbalken. Grunden för den nuvarande resursutredningen utgörs av föråldrade data. Resultatet blir också viktigt då revidering av taxor ska göras.

Ett försök till motsvarande resursutredning ska även göras för byggsidan. Där finns inga formella krav i lagstiftningen som det gör enligt miljöbalken. Länsstyrelsen har dock efterfrågat en tillsynsplan för strandskyddsärenden. Strandskyddet hänförs dock till miljöbalken.

En ständigt ökande del av förvaltningens resursanvändning går till övergripande och strategiskt riktade insatser inom miljöområdet. Förvaltningen förväntas delta vid bland annat detaljplanering, utveckling av naturvärden och inte minst i tider av stora flyktingströmmar. När det ”går bra” i kommunen ökar också belastningen på förvaltningen. Att renodla arbetet till enbart de myndighetsuppgifter som ankommer på bygg- och miljönämnden kan, i ett pressat läge, vara ett sätt frigöra tid för tillsyn. Nackdelen med detta förfaringssätt är dock att förvaltningens samlade kompetens inom miljöområdet inte tillvaratas vid utveckling inom kommunen.

Förvaltningens ärendehanteringssystem är uppgraderat i januari månad. Vissa inkörningsproblem finns, vilket kan få effekter under året på verksamheten med t ex något längre handläggningstider och eventuellt mindre volym på tillsynen. Kostnaden för införandet kommer att bli märkbar, men är av engångskaraktär då licenskostnader och drift inte förändras i någon högre grad.

Osäkerhet råder kring framtida omfattning av arbetet för nämndens del med EU:s ramdirektiv för vatten. Beslut har inte kommit i fråga om åtgärdsprogrammet. Där pekas den lokala nämnden för miljöfrågor ut som ansvarig att driva flera frågor. Framför allt inom område övergödning. Åtgärder kan krävas mot bristfälliga enskilda avlopp i ett högre tempo än hittills. Åtgärder inom lantbruket nämns i liknande ordalag. Enligt EU:s ramdirektiv för vatten måste fria vandringsvägar tillskapas för att kunna uppnå god ekologisk status i våra vattendrag. Länsstyrelsen har det övergripande tillsynsansvaret för att exempelvis kraftbolag och andra dammägare bidrar till att vandringsvägar skapas. Kommunen bör dock aktivt medverka i denna dialog för att kunna påverka utformning av fiskvägar så att de inte anläggs i strid mot andra intressen.

TN/teknisk förvaltning

Hallstahammar har ett gynnsamt läge med sin närhet till både Västerås, Eskilstuna och Köping. Goda möjligheter till pendling finns inom regionen vilket gynnar Hallstahammar. Efterfrågan på bostäder ökar i kommunen och flera projekt pågår för att skapa förutsättningar för att möjliggöra ett ökat bostadsbyggande. Kommunen har tidigare haft god tillgång på villatomter. Under 2015 har de flesta tomterna sålts vilket innebär att det nu är brist på villatomter. Flera planprojekt och exploateringsprojekt pågår för att skapa fler villatomter.

För att få igång fler bostadsbyggnadsprojekt har förvaltningen anvisat mark till intresserade byggherrar och hoppas därmed att fler bostadsbyggnadsprojekt skall starta under 2016.

För planavdelningens del var 2015 ett år där arbetsbelastningen kraftigt ökade. Det beror främst på den nationella utvecklingen med en stor bostadsbrist. Samtidigt har kommunen en positiv befolkningsutveckling vilket ställer höga krav på kommunens förvaltningar. Bostäder, skolor, vård, handel med mera ska utvecklas för att möta framtidens behov samtidigt som befolkningen ökar vilket ställer höga krav på en väl fungerande samhällsplanering.

Under 2015 antogs en ny klimat- och energiplan i kommunen. Den nya energiplanens mål ska under kommande år genomföras vilket kommer att ställa krav på ytterligare energinvesteringar.

GIS har blivit ett effektivt och uppskattat verktyg för allt fler i kommunen. GIS kartan har utvecklats med allt fler användningsmöjligheter och idag använder alla förvaltningar GIS som ett verktyg i sin planering. En extern webbkarta är under utveckling. Denna kommer att finnas tillgänglig på kommunens hemsida.

Det finns ett stort behov av att förbättra beläggningen på kommunens gator och vägar. Inom vissa områden finns bärighetsproblem vilka måste åtgärdas genom en mer genomgripande ombyggnad av vägkroppen. Förvaltningens mål är att årligen kunna belägga 50 000 kvm av totalt 1 000 000 kvm vilket innebär en cykel om 20 år.

Under 2016 kommer samtliga kvicksilverlampor att ersättas med LED-lampor. Fortsatt byte till LED planeras även högtrycksnatrium/metallhalogen lamporna.

Eftersom tekniska förvaltningen köper både material och entreprenadtjänster i större utsträckning än andra förvaltningar är förvaltningen exponerad mot prisökningar. Om man väljer att inte kompensera för prisökningar leder det oundvikligen till att verksamheten urholkas samt att förutsättningarna för att fullfölja nämndens uppdrag försämras.

Kommunens fastigheter har under åren fått ett löpande underhåll och hålls därför i huvudsak i gott skick. Slitaget är högt på framförallt skolfastigheter vilket innebär att underhållskostnaden på dessa är högre än på normalfastigheten. Kommunen har också köpt in fastigheter med ett stort underhållsbehov. Detta gäller Folkets hus i Hallstahammar, Folkets Park i Kolbäck samt Linnéagården. Dessa fastigheter behöver fortsatt extra medel för underhåll.

Nettokostnaden att förvalta Parkskolan (tomhyra) uppgick 2015 till ca 2 MSEK, någon långsiktig lösning på problemet finns inte i nuvarande Mål och Budget, men förslag på väg fram i kommande planeringsprocess.

Skantzensområdets fastigheter har en högre underhållskostnad än vad som finns som utrymme i befintliga hyresavtal

Västra fabriken riskerar att ha kostammare underhåll än normalbyggnaden då byggnaden är gammal samt verksamheten som bedrivs sliter på fastigheten mer än vanligt.

Kolbäcksparken har flera byggnader som behöver omfattande renoveringar. En ny cafébyggnad kommer att börja byggas under 2016.

Den befintliga paviljongen vid Kommunhuset och stugan vid motionscentrum är exempel på byggnader som är i dåligt skick och behöver ersättas.

Stora utmaningar ligger inom närmaste framtiden, där lokalutredning gällande skol- och vårdlokaler (framförallt för ensamkommande barn) samt översyn och implementering av nya hyresavtal kommer att kräva personella resurser.

På vattenverket kommer arbetet att fortsätta med åtgärder för att säkerhetsställa kommunens dricksvattenförsörjning. En revidering av föreskrifterna för vattenskyddsområdet pågår samt projektering av ny råvattenbrunn.

När det gäller ledningsnätet fortsätter verksamhetens fokus att läggas på planerad förnyelse av VA-ledningar enligt investeringspaketet, där målet är att minska andelen läckage och driftkostnader över tiden. Länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet för reningsverket har genom ett föreläggande begärt en kraftig minimering av ovidkommande avloppsvatten till reningsverket. För att tillmötesgå länsstyrelsen har det utarbetats en saneringsplan och VA-inventeringspaketet har förlängts i ytterligare 6 år.

Om E18 byggs om till motorväg så innebär detta att vattenverket kommer betydligt närmre E18 än idag. Huruvida vattenverket måste flyttas eller om det kan ligga kvar i nuvarande läge får det fortsatta arbetet med E18 utvisa.

Kommunens reservvattenförsörjning måste lösas eftersom vi bara har en vattentäkt. Kommande utredningar kommer att undersöka vilka olika möjligheter som finns att lösa detta.

BUN/Barn- och utbildningsförvaltningen

Förskolan har ett tydligt pedagogiskt uppdrag att hantera. Läroplanens intention och förskollärarens pedagogiska uppdrag behöver konkretiseras och praktiseras. Tidiga insatser för att klara grundskolans kunskapskrav börjar i förskolan. Gruppstorleken i förskolan behöver bevakas, särskilt för de minsta barnen. Förvaltningen sökte och beviljades statsbidrag med 300 tkr för läsåret 15/16 för minskade barngrupper. Förvaltningen kommer att söka ytterligare medel i den mån det är möjligt utifrån kraven på utökad lokalyta, nya avdelningar eller fler förskolor. Förskolan behöver fler platser från 2016. Reserverade medel för förskoleplatser, 4 miljoner som engångsanslag för 2016, har rekviderats för 35 - 40 nya platser i förskolan. För att behålla platserna behöver rekviderade medel ingå i budgetramen från 2017, vilket måste hanteras i kommande budgetprocess. Våren 2016 planeras för att utöka med en avdelning på förskolan Trollbacken i Hallstahammar genom att iordningställa lokaler och utemiljö. Avdelningen behöver öppnas i början av april för att ta emot de barn som önskar plats under våren.

Elevökning i grundskola, och fritidshem fortsätter. Eleverna i grundsärskolan ökar efter flera års minskning. Elever som kräver betydligt mer resurser. Fler platser i grundskolan behöver skapas årligen och medför ökat behov av personal för bibehållen personaltäthet. Prognoser visar att elevökningen kommer att fortsätta. Ytterligare ramökning för åren 2017, 2018 och 2019 kommer att krävas för att klara att ta hand om alla elever, inklusive nyanlända, för att undvika för stora klasser och barngrupper på fritidshemmen. Skolorna börjar fyllas till maxgränsen. Förslag till lokalplan för att klara elevökning och inflyttning lämnas för beslut under början av 2016. I förslaget kommer att ingå att flytta tillbaka årskurs 6 till F-5 skolorna. I dagsläget är det inte möjligt p.g.a. lokalbrist på flertalet skolor. Fredhemsskolan behöver permanent större lokaler med plats för inflyttning inom upptagningsområdet. Alternativet att flytta Fredhemsskolan utreds. Lindboskolan kommer att fyllas till maxgränsen och behöver dessutom mer lokaler för mottagande av nyanlända.

Alla elever ska ges förutsättningar att klara skolan. Skillnaden mellan betygsresultat för pojkar/flickor behöver analyseras mer och åtgärdas. Pojkarnas resultat sjunker. Skillnaden mellan klasser är stor. I klasser där det är ”hög status att plugga” har pojkar och flickor liknande resultat men i klasser med låg studiemotivation har många pojkar låga resultat. Motivation/attityd till att studera, undervisningen och viljan att delta i stödinsatser som erbjuds nämns som problemområden vid högstadiets analys. Mer fokus läggs på förskolans och F-5 skolornas bidrag till måluppfyllelse för godkända slutbetyg i årskurs 9. Grundskolans stödresurser omfördelas/omorganiserar, där bl.a. resursskolan SUS ingår. Kommunala som statliga medel prioriteras för tidiga insatser, dels genom utökad budgetram från 2016, dels genom beviljat statsbidrag 2015. Samverkan med föräldrar är viktigt för elevens välgång i skolan. Förvaltningen kommer att undersöka möjligheten att erbjuda stöd till föräldrar/föräldrautbildning från tidig ålder.

Oroliga barn och elever ökar i förskolan och skolan. Oro bland ungdomar märks också ute i samhället. Genom ett kommungemensamt krafttag anställs 4 ungdomscoacher från 2016. Satsningen finansieras 2016 genom ”social investeringsfond”. Från 2017 delas kostanden av kommunens nämnder.

Fler nyanlända elever än planerat och budgeterat har börjat skolan. Ledning, administration, skolhälsovård och verksamheter har fullt upp. Från 2016 finns ny stärkt lagstiftning kring skolors mottagande och kartläggning av elevens kunskaper. En styrgrupp för planering och organisation för effektivt mottagande har bildats. De ser till att rutiner samordnas och förbättras och en ”inskrivningsmottagning” byggs upp. Nya introduktionsklasser skapas, fler skolor kommer att ta emot nyanlända, rutiner för mottagnade ses över, samordnare inrättas osv. Mottagande av nyanlända elever i högstadieålder planeras för Tunboskolan från hösten. Prognosen för nyanlända till kommunen är ökande 2016 och ännu fler 2017, därefter minskande. Hälften av de som beräknas komma är barn och

ungdomar. För asylsökande återsöks statliga medel för skolkostnad. Medel som är administrativt tidskrävande att söka. Ersättningen släpar efter från staten och har hittills inte täckt kostnaderna. Från 2016 är ersättningen höjd, men täcker inte fullt ut alla kostnader.

Gymnasiets organisation består av köpta platser i andra kommuner/friskolor för ungdomar i gymnasieålder. Samverkansavtal är tecknat med Västerås. Register över elever, kartläggning och uppföljning på individnivå ligger kvar i kommunens ansvar inom aktivitetsansvaret för elever som inte går gymnasiet eller avbryter/går ut utan att vara godkända. KAA kommer att utvecklas med stöd av en revisionsrapport från Skolinspektionen och Allmänna råd, främst gäller det samverka med andra förvaltningar och med Arbetsförmedlingen. Effektivare verktyg behövs för att hantera registerkravet inom KAA som i dagsläget tar mycket administrativ tid av studiekonsulenterna. Tid som behövs till ungdomarna. Köpta gymnasieplatser ökar kommande året och kräver indexering till rätt kostnadsnivå. Samverkansprojekt mellan kommunen och Arbetsförmedlingen för insatser att minska ungas arbetslöshet (16-24 år) inleds. En lokal överenskommelse tas fram under hösten med statligt stöd genom Delegationen för unga till arbete (Dua) som verkar för arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslöshet. Projektet ”# jag med”, unga till utbildning och arbete, inom ramen för europeiska socialfonden pågår 2015-2018 och omfattar 5 län. För Hallstahammars del syftar projektet till att förebygga avhopp från gymnasiet och utveckla kommunens aktivitetsansvar, KAA.

Flertalet högskoleutbildade yrkesgrupper är allt svårare att rekrytera t.ex. förskollärare, lärare, psykologer, ledare för förskola och skola. Brist på utbildade i kombination med ökat behov att rekrytera gör att konkurrensen ökat. Fler insatser behövs för att rekrytera och behålla kompetenta behöriga förskollärare, lärare, fritidspedagoger, förskolechefer och rektorer. God arbetsmiljö med tilltro och arbetsglädje behövs för att göra ett bra jobb och för att vilja stanna hos oss.

Landets lärarbrist medför att det är lärarnas ”marknad” vilket gör det mer kostsamt vad gäller löneläge att behålla och rekrytera lärare. Lärarnas lönerrevision befaras bli högre än de 2,2% som finns avsatt i budget. Den statliga satsningen ”Lärlönelyftet” med i snitt 3000 kr/månad riktat till 60 000 särskilt duktiga lärare är inget generellt statsbidrag till kommunerna för högre lärlöner. Villkoret är att efter kommunens lönerrevision kan medel sökas per individ d.v.s. för de lärare som redan vid kommunens lönerrevision bedömts och tilldelats löneökning som särskilt duktiga utifrån lönekriterierna. Möjliga medel att söka utgår från antalet elever i kommunen och beräknas räcka till ca 1/3 av lärarna. De lärare som inte kommer att få del av medlen kan bli svåra att behålla. Skolor och förskolor har svårt som det är att rekrytera lärare då inte lärarutbildningarna fyller på med tillräckligt många nyutbildade. Då inte statsbidrag för satsning på lärlöner kompenserar eller som nu är förenade med krav som inte går generellt till lärlöner behövs ramtillskott för att hålla en lönenivå så att kommunen kan behålla sina lärare. ”Lärlönelyftet” kan bara användas för förskollärare och fritidspedagoger till 10 %. Särskilda lönesatsningar har under ett par år riktats till förskollärare i förskolan för att utjämna skillnaden mot grundskolan för en yrkesgrupp som är svårrekryterad. Lärlönelyftets villkor gör att löneskillnaden mellan lärargrupper kommer att öka igen.

Vikariesituationen är ansträngd för flera verksamheter. Åtgärder förra året medför bättre introduktion och periodvis fler timvikarier. Av och till är det fortfarande allmänt brist på vikarier, dessutom saknas utbildade vikarier t.ex. förskollärare och lärare. Husvikarier prövas i förskolan under 2016 som alternativ till en ansträngd vikariesituation för att få kontinuitet i verksamheten.

SN/Socialförvaltningen

Barn och ungdomsvården växer alltmer

Det är kommunerna som via den sociala barn- och ungdomsvården ansvarar för att ge barn och unga som far illa skydd och stöd. En ökning av anmälningar, utredningar och placeringsdygn ökar den redan höga belastning bland de socialsekreterare som arbetar med myndighetsutövning inom barn och ungdom.

Flyktingströmmarna svårbedömda

Effekterna av det internationella läget påverkar Sverige och Hallstahammar i vardagen. Volymerna för framtida behov av boenden, stöd och service samt SFI etc är svåra att beräkna och förutsäga. Effekterna av dessa flyktingströmmar kommer påverka nämnden och verksamheterna flera år framöver.

Ekonomi svårbemästrad

Socialnämndens verksamheter är i huvudsak mycket kostnadseffektiva i jämförelse med andra kommuner och håller god kvalitet. Utmaningen att bli ännu mer kostnadseffektiva när kostnadsläget är i huvudsak gott, när verksamheterna växer och nya tillkommer är synnerligen utmanande.

Den demografiska förändringen- en ovanligt utmanande utmaning

Fler äldre i behov av äldreomsorg och en utmanande förändring av försörjningskvoten kommer ställa stora krav på kommunens långsiktiga samhällsplanering.

I stort behov av möjliggörare

Socialnämnden ser ett stort rekryteringsbehov nu och i framtiden inom samtliga verksamheter. Det är i nuläget svårt att rekrytera personer med rätt utbildning och erfarenhet. Pensionsavgångar i kombination med volymökningar gör utmaningen särskilt svårhanterad.

Behov av utvecklat stöd till personer med psykisk ohälsa

Människor med psykisk ohälsa är kanske den grupp som är mest utsatt vad gäller socioekonomiska faktorer så som ekonomi, boende, tillgång till arbete och delaktighet i sociala nätverk. Under 2016 kommer en daglig verksamhet att starta för denna grupp. En grupp som kommunen saknar ett utbud till är den växande gruppen psykiskt sjuka äldre.

Fler självförsörjande och motiverade

Även under 2016 kommer arbetet med att bidra till självförsörjning vara ett prioriterat mål och Jobbcentrum är en avgörande del i detta. Likaså den resurs inom Motivationssatsningen som arbetar mot att få människor i missbruk till nykterhet och egenförsörjning.

Boendefrågor och nytt boende för ensamkommande

Ett härbärge öppnas under första delen av året vilket också innebär personalförstärkning för de boendeplatser vi har i samma hus för personer i Motivationssatsningen. En ny enhet för boende för ensamkommande flyktingbarn skapas och en ledningsstruktur för denna sätts under första delen av 2016.

Fortsatt arbete med att förstärka brukarmedverkan inom LSS

Fortsätta deltagandet i SKL:s (Sveriges Kommuner och Landsting) nationella satsning ”Förstärkt brukarmedverkan” samt via det egna projekt införliva detta inom hela LSS-verksamheten. Från och med 1 januari 2016 tillhör korttidstillsyn för skolungdom över 12 år LSS-verksamheten.

Uppföljning av internkontrollen 2015- Socialnämnden

Socialnämnden arbetar kontinuerligt med att bedriva intern kontroll och att löpande utveckla denna.

Sammantaget visar den genomförda intern kontrollen i huvudsak att Socialnämnden upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll d v s de ska med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- Tillförlitlig, finansiell rapportering och information om verksamheterna
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer m m

KFN/Kultur o fritidsförvaltningen

Badanläggningen vid såväl Vallmобadet som Skantzöbadet är mycket föråldrade och nedslitna. En upprustning av anläggningarna är nödvändig under 2016 och de närmaste åren för att säkra en fortsatt drift av verksamheten. Minigolfbanan vid campingen är i mycket dåligt skick och måste bytas ut senast 2017. Att ersätta den med en äventyrsgolfbana tros också öka attraktionskraften till bad- och campingverksamheten.

Under 2016 kommer hela bibliotekshuset att omvandlas till ett kulturhus. Utöver bibliotek, film-, foto- och dansverksamhet, allmänskultur, föreningsbyrå, evenemangsscen, konsthörna kommer bibliotekshuset också att inrymma bl.a. kulturskolan och Ungdomens Hus. Genom att samla dessa verksamheter tillsammans hoppas det nya bibliotekshuset kunna stärka sin roll som mötesplats för kommuninvånare och besökare. Målavstämningen visar bl.a. att antalet besökare på biblioteket ökar stadigt. 2014 ökade antalet besökare med 22 % jämfört med 2013 och 2015 ökade det med 5 % jämfört med 2014.

Sammanfattande investeringsredovisning

INVESTERINGSREDOVISNING				
INVTK		BUDGET	REDOVISAT	ÅTERSTÅR
Kod	Projekt	2015	2015	BUDGET
		INKL TB		INKL TB
INKOMSTER				
2152	TRAFIKSÄKERHETSÅTGÄRDER	0,0	-351,7	351,7
2504	SANERING VA	0,0	2,1	-2,1
2568	TOMTRÄTTSMARK	0,0	-3 165,0	3 165,0
2992	UTB STADSNÄT	0,0	-6 802,3	6 802,3
	Totalt inkomster	0,0	-10 316,9	10 316,9
UTGIFTER				
1005	INKÖP KRANBIL	562,0	562,1	-0,1
1006	PARK MASKINFÖRNYELSE	1 200,0	373,0	827,0
1008	SOPMASKIN	500,0	450,0	50,0
1208	AKTIEKÖP	0,0	9 573,7	-9 573,7
2075	EXPLOATERING GATAN	150,0	0,0	150,0
2102	NY BYGGTIPP	1 800,0	61,4	1 738,6
2113	NYA CYKELVÄGAR	7 500,0	0,0	7 500,0
2141	FÖRNYELSE BELYSNING	1 000,0	0,0	1 000,0
2142	BELYSNING BRÅNSTALEDEN	1 200,0	0,0	1 200,0
2152	TRAFIKSÄKERHETSÅTGÄRDER	350,0	257,2	92,8
2247	GATUOMBYGGNAD	500,0	0,0	500,0
2424	VERKENS INV PAKET	9 500,0	5 018,7	4 481,3
2426	VA INV PKT	14 800,0	10 133,9	4 666,1
2501	DIV OBJEKT, VÄRME-VENT	1 500,0	992,3	507,7
2502	OMB TROLLBACKEN (PARKSK)	2 250,0	910,1	1 339,9
2504	SANERING VA	1 000,0	563,7	436,3
2505	TN OFÖRUTSEDDA INVEST	438,0	0,0	438,0
2509	DIV STÖRRE OMBYGGNATIONER	2 000,0	0,0	2 000,0
2510	ENERGI INVESTERINGAR	3 000,0	1 298,4	1 701,6
2511	SERVERINGSBYGGNAD F PARK	4 000,0	0,0	4 000,0
2512	NIBBLE FJÄRRV, ET 3	3 500,0	0,0	3 500,0
2514	FÖRSKÖNING ALLM PLATSER	600,0	835,5	-235,5
2515	NYTT ÄLDREBOENDE	0,0	10 047,7	-10 047,7
2517	RESERVKRAFT	4 000,0	61,1	3 938,9
2523	ELDSBODAVÄGEN EKFB	0,0	245,3	-245,3
2588	TAKBYTE NIBBLESKOLAN	3 000,0	2 554,6	445,4
2589	FULLSTOR IDROTTSBALL KBK	16 000,0	0,0	16 000,0
2591	INVESTERING MARK	0,0	5 340,0	-5 340,0
2593	BLÅKLOCKAN	2 000,0	2 000,0	0,0
2992	UTB STADSNÄT	5 603,0	8 356,0	-2 753,0
	Totalt utgifter	87 953,0	59 634,7	28 318,3
	TOTALT NETTOINVESTERAT	87 953,0	49 317,8	

INVESTERINGAR		ÅRETS	REDOVISAT	REDOVISAT
ACK ÅR 2012-2015		BUDGET		ACK.
Kod		2015 INKL	2015	2012-2015
		TB		
5	INKOMSTER			
2152	TRAFIKSÄKERHETSÅTGÄRDER	0,0	-351,7	-538,8
2426	VA INV PKT	0,0	0,0	22,9
2504	SANERING VA	0,0	2,1	2,1
2568	TOMTRÄTTSMARK	0,0	-3 165,0	-3 572,0
2992	UTB STADSNÄT	0,0	-6 802,3	-11 616,8
	SUMMA INKOMSTER	0,0	-10 316,9	-15 702,6
	UTGIFTER			
1005	INKÖP KRANBIL	562,0	562,1	562,1
1006	PARK MASKINFÖRNYELSE	1 200,0	373,0	373,0
1008	SOPMASKIN	500,0	450,0	450,0
1208	AKTIEKÖP	0,0	9 573,7	9 605,3
2075	EXPLOATERING GATAN	150,0	0,0	645,7
2076	EXPLOATERING VALEDN	0,0	0,0	180,6
2102	NY BYGGTIPP	1 800,0	61,4	755,9
2113	NYA CYKELVÄGAR	7 500,0	0,0	0,0
2141	FÖRNYELSE BELYSNING	1 000,0	0,0	1 564,4
2142	BELYSNING BRÅNSTALEDEN	1 200,0	0,0	0,0
2152	TRAFIKSÄKERHETSÅTGÄRDER	350,0	257,2	1 366,1
2247	GATUOMBYGGNAD	500,0	0,0	401,1
2424	VERKENS INV PAKET	9 500,0	5 018,7	9 780,7
2426	VA INV PKT	14 800,0	10 133,9	38 044,2
2427	VATTENTORNET I KBK	0,0	0,0	2 642,0
2501	DIV OBJEKT, VÄRME-VENT	1 500,0	992,3	3 146,4
2502	OMB TROLLBACKEN (PARKSK)	2 250,0	910,1	5 620,2
2503	VÄRME STRÖMSHOLM	0,0	0,0	222,5
2504	SANERING VA	1 000,0	563,7	2 165,2
2505	TN OFÖRUTSEDDA INVEST	438,0	0,0	0,0
2509	DIV STÖRRE OMBYGGNATIONER	2 000,0	0,0	1 561,8
2510	ENERGI INVESTERINGAR	3 000,0	1 298,4	1 298,4
2511	SERVERINGSBYGGNAD F PARK	4 000,0	0,0	203,0
2512	NIBBLE FJÄRRV, ET 3	3 500,0	0,0	4 990,3
2514	FÖRSKÖNING ALLM PLATSER	600,0	835,5	835,5
2515	NYTT ÄLDREBOENDE	0,0	10 047,7	11 929,0
2517	RESERVKRAFT	4 000,0	61,1	61,1
2523	ELDSBODAVÄGEN EKFB	0,0	245,3	245,3
2588	TAKBYTE NIBBLESKOLAN	3 000,0	2 554,6	3 859,6
2589	FULLSTOR IDROTTSBALL KBK	16 000,0	0,0	0,0
2591	INVESTERING MARK	0,0	5 340,0	15 503,2
2593	BLÅKLOCKAN	2 000,0	2 000,0	2 000,0
2992	UTB STADSNÄT	5 603,0	8 356,0	20 613,0
	SUMMA UTGIFTER	87 953,0	59 634,7	140 625,6
	SUMMA NETTOINVESTERINGAR	87 953,0	49 317,8	124 923,0

Resultaträkning

Text		BUDGET	REDOVISAT	BU	REDOVISAT	REDOVISAT
		2015	2015	res 2015	2014	2013
VERKSAMHETERNAS INTÄKTER	R1	191 394	222 838	31 444	217 881	223 005
VERKSAMHETERNAS KOSTNADER	R2	1 007 205	1 037 528	-30 323	986 679	975 378
AVSKRIVNINGAR		30 000	31 283	-1 283	30 210	33 332
VERKSAMHETERNAS NETTOKOSTNADER		845 811	845 973	-162	799 009	785 705
JÄMFÖRELSESTÖRANDE INTÄKTER	R3	0	50 073	50 073	0	13 651
JÄMFÖRELSESTÖRANDE KOSTNADER	R4	0	10 503	-10 503	0	0
NETTOKOSTNADER INKL JÄMFÖRELSESTÖRANDE		845 811	806 404	39 407	799 009	772 054
SKATTEINTÄKTER	R5	621 608	621 071	639	597 573	580 834
GENERELLA STATS BIDRAG (INKL UTJÄMN)	R6	223 853	225 029	0	224 888	214 366
FINANSIELLA INTÄKTER	R7	7 309	14 758	7 449	11 957	10 070
FINANSIELLA KOSTNADER	R8	5 500	3 135	2 365	3 000	4 124
ÅRETS RESULTAT		1 459	51 319	49 860	32 409	29 092
BALANSRESULTAT	R9	1 459	29 930	28 471	30 128	33 947

Noter resultaträkningen (R)

NOTER RESULTATRÄKNINGEN (R)	2015	2015	2014	2013
Tusental kronor	BUDGET	UTFALL	UTFALL	UTFALL
Not R1				
VERKSAMHETERNAS INTÄKTER	294 181	325625	319 565	321614
Interna poster (enligt spec)	-102 787	-102787	-101 684	-98609
JUST VERSAMHETERNAS INT	191 394	222 838	217 881	223 005
I verksamheterna kostnader ingår 1/13 del av extra stb flyktingar (790 tkr)				
Not R2				
VERKSAMHETERNAS KOSTNADER	1 109 992	1140315	1 088 364	1073987
Interna poster (enligt spec)	-102 787	-102787	-101 684	-98609
JUST VERKSAMHETERNAS KOSTN	1 007 205	1037528	986 680	975 378
AVSKRIVNINGAR	30 000	31283	30 210	33332
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD	845 811	845 973	799 009	785 705
JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER	0	39569	5 845	13651
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD	845 811	806 404	799 009	772 054
Verksamhetens intäkter R1		222 838	217 881	223 005
Statsbidrag		56 157	41 921	42 387
Övriga bidrag		36 077	34 786	33 762
Barnomsorgsavgifter		9 851	9 346	8 834
Äldreomsorgsavgifter		9 358	8 861	8 568
Vatten o renhållningsavgifter		43 369	41 543	41 407
Hyror		31 484	31 478	30 141
Försäljning		11 578	12 026	12 113
Övriga intäkter		24 964	37 920	45 793
Verksamhetens kostnader R2		1037528	986 680	975 378
Personal		425 435	407 704	396 293
Personalförsäkringsavgifter		129 969	123 755	121 918
Pensionskostnader		46 102	39 872	42 188
Löneskatt		10 206	10 767	8 628
Bidrag, transfereringar		41 044	41 306	42 188
Entreprenader o köp av verksamhet		224 385	212 895	214 174
Hyror, mm		36 029	34 099	33 138
Energikostnader		29 415	30 034	29 129
Förbrukning mm		57 677	53 082	51 224
Övriga verksamhetskostnader		37 266	33 166	36 498
Jämförelsestörande intäkter R3		50 073	5 845	13 651
Tomträttsförsäljningar (reavinst)		21 389	2 281	843
Ny bedömning avsättningar/ riskkostnader	(bland int)		3 564	2 700
Återbet AFA / FORA		6 684		13 651
Extra utdelning Mälarenergi Elnät AB		22 000		
Jämförelsestörande kostnader R4		10 503		
Exploateringsverksamheten		2 500		
Medfinansiering väg 252		5 825		
Regresskrav va (sluten redovisning)		2 178		

NOTER RESULTATRÄKNINGEN (R)	2015	2015	2014	2013
Tusental kronor	BUDGET	UTFALL	UTFALL	UTFALL
Skatteintäkter R5	621 608	621 071	597 535	580 834
Prel skatteintäkter	621608	621 609	599 100	584 215
Avräkning skatter		-538	-1 565	-3 381
Generella statsbidrag R6	223 853	225 029	224 888	214 366
Inkomstutjämn Bidrag	163 015	163 015	152 720	149958
Strukturbidrag	2 874	2 874	2 851	7215
Införandebidrag	1 388	1 390	7916	
Regleringsbidrag	-605	-605	3 594	6996
Bidrag För Lss-Utjämn	37 367	37 354	38 932	33976
Kom Fastighetsavgift	26 124	25 345	25 661	25002
Konjunkturstöd		1 966		
Kostnadsutjämningsavgift	-6 310	-6 310	-6 786	-8781
Finansisella intäkter R7	7309	14 758	11957	10 070
Intäkter pensionsförvaltningen		6 240	3 457	1 570
Aktieutdeln + borgensavg Hallstahem mm	1809	2 518	2 500	2 500
Förlagslåneränta M-energi Elnät AB	5500	6 000	6 000	6 000
Finansiella kostnader R8				
Låneräntor		2 535	2 858	4 024
Räntederivat		600	142	100
Summa		3 135	3000	4 124
Balanskravresultat R9				
Årets resultat		51319	32 409	
Reavinster fastighets (tomträtter)		-21389	-2 281	
Balanskravsresultat		29930	30 128	
Uppdelning årets resultat				
Året resultat (skattekol)		51249	30 833	
Året resultat ((affärsvht)		70	1 577	
Inom fritt eget kapital sker dessutom omflyttningar, ianspråktaga "Öronmärkningar"				
dessa regleringar ev uppkomna kostnader ingår i ÅR. Övriga regleringar inom fritt eget kapital hanteras sidoordnad inom EK				

Kassaflödesrapport

KASSAFLÖDESRAPPORT				
Tusental kronor				
	2015	2014	2013	2012
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat	51 319	32 409	29 092	35 017
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet, mm (avskrivningar)	31 283	30 210	33 755	30 851
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	82 602	62 619	62 847	65 868
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital				
Förändring av fordringar	-63 455	-26 735	8 714	-7 513
Förändring korta skulder	34 019	3 737	2 483	10 188
Förändring avsättningar	1 598	-3 283	1 174	-10 928
Kassaflöde från den löpande verksamheten	54 764	36 338	75 218	57 615
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Förvärv av anläggningstillgångar	-59 635	-29 779	-46 122	-55 111
Försäljning av anläggningstillgångar	10 317	2 823	1 095	1 179
Exploateringsverksamheten avgår	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-49 318	-26 956	-45 027	-53 932
FINANSIERINGSVERKSAMHET				
Nyupptagna lån	0	0	0	43 755
Amortering	-7 929	-5 853	-6 266	-6 266
Lösen lån (under år 2011 kortf skuld)				
Medfinansiering infrastruktursatsningar	-6 441	-6 003	-3 402	-2 107
Skuld infrastruktursatsningar (kvar att resultatföra)				
Långfristiga fordringar	-4	-5 600	4 215	-6 746
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-14 374	-17 456	-5 453	28 636
Årets kassaflöde	-8 928	-8 074	24 738	32 319
Likvida medel vid årets början	103 663	111 736	87 008	54 689
Likvida medel vid årets slut	94 735	103 663	111 746	87 008
Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalysen.				
<u>Likvida medel</u>				
Kassa och bank	94 735	103 663	111 736	87 008

Balansräkning

BALANSRÄKNING		BOKSLUT 2015	BOKSLUT 2014	BOKSLUT 2013	BOKSLUT 2012
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Mark byggnader och tekniska anlägg	B1	383 201	375 625	378 025	366 628
Maskiner och inventarier	B2	2 416	1 532	2 404	2 106
SUMMA MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLG		385 618	377 156	380 429	368 734
FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	B3	147 073	137 496	137 477	137 477
MEDFINANSIERING	B4			4 212	8 427
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		532 690	514 652	522 118	514 638
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Förråd	B5	1 040	1 180	1 324	1 505
Fodringar	B6	54 612	50 869	56 589	77 310
Pensionsplaceringar	B7	366 451	306 600	264 188	252 000
Kassa och bank	B8	94 735	103 663	111 736	87 008
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		516 839	462 312	433 837	417 823
SUMMA TILLGÅNGAR		1 049 529	976 963	955 955	932 461
EGET KAPITAL AVSÄTTNINGAR O SKULDER					
EGET KAPITAL	B9	670 022	637 612	608 519	573 079
Årets resultat		51 319	32 409	29 092	35 017
Summa eget kapital		721 341	670 022	637 611	608 096
AVSÄTTNINGAR					
Avsättningar för pensioner o tvister	B10	19 234	17 636	20 919	19 745
SUMMA AVSÄTTNINGAR		19 234	17 636	20 919	19 745
SKULDER					
Långfristiga skulder	B11	94 649	102 578	108 431	114 707
Lång skuld Citybanan	B12	6 449	12 890	18 893	22 295
Kortfristiga skulder	B13	207 857	173 838	170 101	176 018
SUMMA SKULDER		308 955	289 306	297 425	313 020
SUMMA EGET KAPITAL AVSÄTTN O SKULD		1 049 529	976 963	955 955	940 861
Borgen och ansvarsförbindelser	B14	1 030 511	1 043 480	1 061 460	1 043 630
Soliditet exkl pensionsåtagande		68,7%	68,6%	66,7%	64,6%
Soliditet inkl pensionsåtagande		30,2%	25,2%	20,4%	19,6%

Noter balansräkning

NOTER BALANSRÄKNING		2015	2014	2013	2012
B1	MARK BYGGNADER O TEKNISKA ANL				
11100	MARKRESERV	32 705	30 530	30 585	30 758
11200	VERKSAMHETSFASTIGHETER	138 222	137 919	143 865	132 322
11300	FASTIGHET FÖR AFFÄRSVERKS	126 830	119 426	112 263	109 980
11400	PUBLIKA FASTIGHETER	58 011	59 201	61 020	65 116
11401	EXPLOATERINGSFAST (OMSt)	-5 088	-4 706	-4 358	-4 358
11500	FASTIGH ANNAN VERKSAMHET	32 522	33 255	34 650	32 810
	SUMMA	383 201	375 625	378 025	366 628
	Anskaffningsvärde (brutto fr 1996)	783 527	745 229	718 291	642 463
	Ackumulerande avskrivningar (från 1996)	400 326	369 604	340 266	275 835
	Bokfört värde	383 201	375 625	378 025	366 628
B2	MASKINER O INVENTARIER				
12100	MASKINER	1 405	850	1 285	530
12200	INVENTARIER	108	80	107	383
12400	BILAR O ANDRA TRANSPORTM	903	602	1 013	1 192
	SUMMA	2 416	1 532	2 404	2 105
	Anskaffningsvärde (brutto fr 1996)	10 306	8 861	8 861	7 671
	Ackumulerande avskrivningar (från 1996)	7 890	7 329	6 457	5 565
	Bokfört värde	2 416	1 532	2 404	2 106
	FINANSIELLA				
B3	ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
13200	AKTIER O ANDELAR	83 835	77 496	77 477	77 477
13500	LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR	63 238	60 000	60 000	60 000
	SUMMA	147 073	137 496	137 477	137 477
B4					
13910	URSPRUNGL BELOPP INFRASTR		21 072	21 072	21 072
13920	RESFÖRDA BIDRAG INFRASTRUK		-21 072	-16 860	-12 645
	Kvar att täcka		0	4 212	8 427
	SPEC AKTIER O ANDELAR				
	Mälarenergi Elnät AB	37 240	37 240	37 240	37 240
	Hallstahammars Fastighets AB (HFAB)	35 898	35 898	35 898	35 898
	Strömsholms Utvecklings AB (STUTAB)	33	33	33	33
	Kommuninvest	14 036	3 557	2 633	1 065
	Västmanlands Avfalls AB (VAFAB)		3 235	3 235	3 235
	Västmanlands Lokaltrafik AB (VLAB)				
	Diverse småinnehav	203	203	184	184
	SUMMA	87 410	80 166	79 223	77 655

	2015	2014	2 013	2012
B8 KASSA BANK PG				
19200 POSTGIRO	71 670	77 821	70 491	47 643
19410 SPARBANKEN	21 434	24 330	39 679	37 034
19430 SVENSKA HANDELSBANKEN	1 363	1 351	1 331	1 789
19501 SPARBANKEN, SKANTZÖBADET	268	161	235	542
SUMMA	94 735	103 663	111 736	87 008
B9 EGET KAPITAL				
20100 EG KAPITAL ING VÄRDE	670 022	637 612	608 096	573 079
Året resultat (skattekol)	51 249	30 833	31 278	33 847
Året resultat ((affärsvht)	70	1 577	-2 186	1 170
ÅR TOT	51 319	32 410	29 092	35 017
ÖRONMÄRKNING EK				
VA-VERKETS RESULTATFOND	547	1 044	-47	2 273
RENH-VERKETS RESULTATFOND	1 445	878	392	258
BAD-CAMPING RESULTATFOND	0	342	446	432
INTERN FÖRSÄKRINGSFOND	1 968	1 718	-2 290	1 924
REGRESSKRAV VA-KOLLEKTIVET	-6 971	5 588	5 334	5 759
BALANSFOND	10 000			
FÖRSKOLEPLATSER	4 000		2 197	
FÖREBYGGANDEFONDEN	3 440	4 000	4 000	
SUMMA	721 341	670 022	637 188	608 096
Bokning BR regresskrav VA			424	
			637 612	
B10 AVSÄTTNINGAR PENSIONER				
22100 AVSÄTTN PENSION LIKN FÖRP	17 834	16 036	15 219	11 345
Spec. pensionsskuld				
Arbetstagare	5 734	6 125	6 221	3 595
Visstidspensioner	4 055	3 401	3 051	3 089
Löneskatt	3 482	3 116	2 175	1 621
Såp-MBR	4 563	3 394	3 772	3 040
Individuell del, se korta skulder				
B11 Andra avsättningar	1 400	1 600	5 700	8 400
22800 Tvistiga poster, riskbedömt				
23400 LÅNGFRISTIGA SKULDER				
23408 Kort del, nästa års amortering	-7 998	-6 309	-6 266	-6 266
23409 SPP LÅN NR 14660	816	917	1 087	1 223
23418 SPP LÅN NR 5060	8 646	8 748	8 850	8 952
23419 STADSHYPOTEK 16-12036	1 496	1 512	1 527	1 543
23420 SPINTAB 424-017-960930	18 000	18 000	18 000	18 000
23421 KOMMUNINVEST 25639	27 500	29 500	31 000	33 000
23422 NORDEA HYPOTEK 3978 84 89	8 500	10 500	12 500	14 500
23423 KOMMUNINVEST 55779	36 000	38 000	40 000	42 000
23424 SWED (FH) 424-017-0311753	1 689	1 711	1 733	1 755
SUMMA	94 648	102 578	108 431	114 707

	2 015	2014	2 013	2012
B12				
23600 LÅNG SKULD CITYBANAN	25 542,0	25 542	25 162	24 782
UTBET CITYBANAN	-19 092,8	-12 652	-6 269	-2 487
SUMMA LÅNGA SKULDER	6 449	12 890	18 893	22 296
B13				
KORTFRISTIGA SKULDER				
24200 KORTFR DEL AV LÅNG SKULD	7 998	6 309	6 266	6 266
24600 KORTFR SKULD KONCERNFÖRET	0	0	0	0
24907 DIV KORTFRISTIGA SKULDER	10 620	3 058	-4 159	-3 971
24908 STATS BIDRAG FLYKTINGMOTTA	11 305	6 111	-3 519	-4 185
24951 EXTRA STB FLYTINGLÄGET	9 478	(12/13 periodiserade över till 2016)		
24997 EGNA MEDEL	7	11	-20	-18
25101 FAKTUROR ÖVER ÅRSSKIFTET	10 458	13 495	-13 239	-16 951
25102 PG FAKTURABETALNING	44 692	34 338	-14 482	-17 119
24920 BG FAKTURABETALNING	0	0	-26 369	-21 492
2510X PROC FAMILJEOMSORG PG/BG	60	59	-99	-63
26800 MOMS, REDOVISNINGSKONTO	1 619	930	-1 103	-959
27100 PERSONALENS KÄLLSKATT	9 351	8 394	-8 321	-8 745
28110 AVR SKATTER O AVGIFTER	1 208	5 419	-3 746	0
28115 F-SKATT	13 666	13 283	-13 331	-12 807
29100 UPPLUPNA LÖNER	10 688	9 796	-8 436	-8 353
29201 GR I SEMESTERLÖNESKULD	26 204	25 122	-24 670	-25 427
29202 GR II SEMESTERLÖNESKULD	686	969	-811	-740
29203 FERIELÖNESKULD	5 483	5 570	-5 681	-6 046
29204 UPPEHÅLLSLÖNESKULD	782	790	-794	-924
29300 UPPLUPNA SOC AVGIFTER	11 119	9 867	-9 720	-10 334
29400 UPPLUPNA RÄNTEKOSTNAD	823	342	-465	-451
29600 UPPL PENSIONS KOST IND DEL	19 810	18 474	-18 120	-17 314
29900 ÖVRIGA INTERIMSKULDER	11 801	11 501	-6 751	-5 453
SUMMA	207 858	173 838	-157 569	-155 086

Borgen och ansvarsförbindelser

Mkr	2015	2014	2013	2012
A. "Kommunala bolag"				
Hallstahammars Fastighets AB	505,60	505,6	505,60	505,60
VAFAB	20,52	13,03	11,46	9,81
B. Övriga	13,27	13,26	24,05	23,87
C. Förlustansvar för egna hem	0,24	0,31	0,38	0,47
SUMMA	539,63	532,20	541,49	539,75
PENSIONERFÖRMÅNER FÖRE 98	304,25	316,22	329,61	316,10
SÄRSKILD LÖNESKATT D:O	73,80	76,71	79,96	76,69
ÅTAGANDE GYMNASIEFÖRBUND	23,83	25,09	26,87	26,54
SÄRSKILD LÖNESKATT D:O	5,78	5,89	6,52	6,44
SUMMA INOM LINJEN	407,66	423,91	442,96	425,77
LEASINGAVTAL	8,67	9,22	9,81	8,61
Långa hyresavtal (Äldreboenden+HallstaArena)	59,13	65,12	67,20	69,50
SUMMA	1 015,09	1030,45	1061,46	1043,63

Till säkerhet för samtliga förpliktelser som Kommuninvest i Sverige AB ingått eller kommer att ingå har Hallstahammars kommun solidariskt i borgen såsom för egen skuld i enlighet med vad som anges i stadgarna för Kommuninvest ekonomisk förening.

Medlem som har infriat sitt åtagande enligt borgensförbindelsen äger enligt ett särskilt regressavtal rätt att utkräva betalning av övriga medlemmar.

Fördelning av betalningsansvar görs i förhållande till nyttjandegrad av Kommuninvests tjänster, där medlemmar med större upplåning hos Kommuninvest har ett större ansvar än medlemmar med mindre eller ingen upplåning

Not avseende redovisningsperiod kalenderåret 2015

Hallstahammars kommun har ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 280 kommuner som per 2015-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Hallstahammars kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2015-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 325 620 649 807 kronor och totala tillgångar till 319 573 677 123 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 702 561 290 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 689 018 713 kronor.

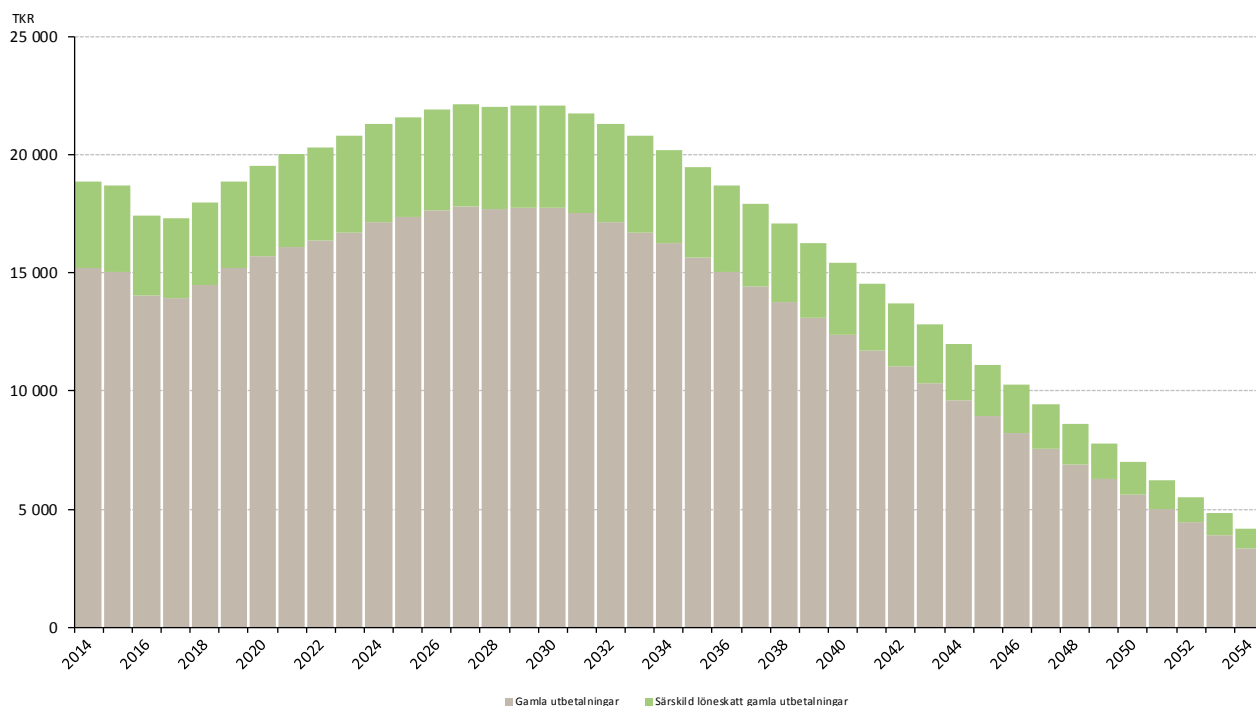
Pensionsförvaltning samt pensionskostnader

En medveten strategi gäller sedan ett antal år beträffande pensionsåtagandet. Kommunfullmäktige har beslutat om en långsiktig strategi för att delvis matcha åtagandet. Totalt beräknas åtagandet uppgå till knappt 407 Mkr vid utgången av år 2015 (2014: 424 Mkr), inklusive åtagande för Kolbäcksådalens pensionsförbund. I summan ingår inte skulder upptagna i balansräkningen om sammantaget 17,8 Mkr. Pensionsportföljen uppgår vid utgången av 2015 till 313 Mkr. Utöver detta belopp finns omkring 53 Mkr i fonder som kan användas antingen för pensionskostnader eller för att över tid delvis täcka investerings-verksamheten. Från och med 2015 har en något förhöjd riks tagits för portföljen, tidigare placerade nästan hela portföljen i sk ”strukturerade produkter” som på förfallodagen minst gav pengarna tillbaka. Ränteutvecklingen under 2015 har minskat möjligheten till avkastning i sådana produkter. Därför sker nu också investeringar i fonder som i och för sig har en relativt låg riskprofil men som i en finansiellt orolig tid kan medföra förluster om vi tvingas avyttra värdepapper. En försiktig analys av vår nuvarande portfölj, gjort tillsammans med tre marknadsaktörer, ger vid handen att under en femårsperiod bör en bättre avkastning kunna erhållas. Dock finns under en sådan period också risk för att enstaka år kan innebära förluster. I syfte att kunna hantera detta införs i bokslut 2015 en sk buffertfond där goda års avkastning delvis parkeras. I innevarande års bokslut har cirka 4 procent av värdepappernas bokförda värde lagts i buffertfonden. Som underlag för värderingarna används det lägsta värdet av ursprungligt anskaffningsvärde och marknadsvärdet på bokslutsdagen.. Pensionsåtagandet är ”säkrat” till cirka 61 procent. Tas hänsyn till ”totalt värdepappersinnehav” stiger säkringsgraden till nästan 74 procent. En analys av såväl skuldens utveckling och lämplig nivå på ”tillgångsportföljen” pågår för närvarande. Stora investeringsbehov ligger framför oss och för att undvika en allt för hög låneskuld kan delar av ”pensionsportföljen” avyttras och istället användas för egenfinansiering. Detta kommer att belysas i den översyn som för närvarande pågår. Drygt 15 procent av pensionskapitalet har tillkommit via avkastning. Utöver ökningen av pensionskapitalet har avkastningen delvis använts för att täcka delar av utgående pensioner. Alternativt används en större del av avkastningen framöver för att delvis täcka utgående pensioner om inte delar av portföljen avyttras. Ränteläget är nu extremt lågt och kommunens kreditvärdighet väldigt hög så lånesidans kostnader behöver matchas mot möjligheten att skapa avkastning i nuvarande portfölj.

För att skapa utökad utrymme för våra verksamheter framöver behöver framförallt pensionsrätten intjänad före 1998 som renderar kostnader i nivån 23 Mkr för närvarande, finansieras i större grad ur avkastningen från värdepappersinnehavet. En halvering ligger med i förutsättningarna för kommande Mål och Budgetplan. Det vill säga max 10 Mkr av årets skatter och statsbidrag får användas för att finansiera ”gamla pensionsutbetalningar”. Resterande belopp behövs för att säkerställa verksamheten framöver. Vår mycket goda grundeekonomi med hög soliditet är en av nycklarna för att lyckats med detta. Utöver grundförutsättningen ”god ekonomi” behövs också bra tillväxt i kommunen parat med en väl fungerande och uppskattad verksamhet för våra innevånare.

UTBETALNING FRÅN ANSVARSFÖRBINDELSEN I LÖPANDE PRISER

Hallstahammars kommun

UPPLYSNING OM PENSIONSFRÖPLIKTELSE OCH PENSIONSMEDEL					
Miljoner kronor	2015	2014	2013	2012	2011
Individuell del, som redovisas som kortfristig skuld	19,81	18,47	17,68	17,05	15,33
Löneskatt dito	4,65	4,48	4,29	4,14	3,60
Avsättning för ålders- garanti/visstidspensioner	1,80	3,40	3,05	2,36	0,54
Löneskatt dito	0,42	0,77	0,74	0,57	0,13
Årets pensionsutbetalningar till anställda som gått i pe	19,19	15,19	16,96	16,73	15,54
Löneskatt dito	4,50	3,68	4,11	4,06	4,03
Premie avgiftsbefrielseförsäkring	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Löneskatt dito	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Försäkring över "taket"-löpande premier	1,87	2,25	2,41	2,40	2,75
Löneskatt försäkringarna	0,44	0,53	0,54	0,54	0,65
Finansiell kostnad	0,10	0,08	0,14	0,22	0,39
Summa pensionskostnader i resultaträkningen	52,78	48,85	49,92	48,07	42,95
Skulder/Åtaganden i balansräkningen samt inom linjen					
Avsättning för ålders- garanti/visstidspensioner	14,35	12,92	12,25	8,30	8,15
Löneskatt dito	3,48	3,05	2,97	2,01	1,92
Åtagande före år 1998, kommunen	304,25	316,22	329,61	316,10	316,40
Löneskatt dito	73,80	76,71	79,96	76,69	76,76
Åtagande före år 1998, pensionsförbund (vår andel)	23,34	25,09	26,99	26,36	26,43
Löneskatt dito	5,48	5,89	6,55	6,39	6,41
Summa skulder/Åtaganden i balansräkningen samt inom linjen	424,70	439,88	458,33	435,85	436,07
Öronmärka tillgångar värdepapper	313,14	274,00	264,00	252,00	240,79
(inkl 50% fondinnehav) exkl fonderna	61,2%				
Andel av åtagandet som säkrats mot tillgångar	73,7%	62,3%	57,6%	57,8%	55,2%

Sammanställd redovisning Sammanställd resultaträkning

	Hela koncernen		Kommunen		Hallstahem		Pensions/ GY-förbund	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
RESULTATRÄKNING								
VERKSAMHETERNAS INTÄKTER	350 242	342 377	222 838	215 600	157 570	155 895	3 578	3 190
VERKSAMHETERNAS KOSTNADER	1 122 106	1 067 733	1 037 528	986 680	114 754	110 311	3563	2 960
AVSKRIVNINGAR	54 935	55 318	31 283	30 210	23 652	25 108		
JÄMFÖRELSESTÖRANDE POST	39 569	2 474	39 569	2 281		193		
VERKSAMHETERNAS NETTOKOSTNAD	787 231	778 200	806 404	799 009	-19 164	-20 669	-15	-230
SKATTEINTÄKTER	622 247	597 573	622 247	597 573				
GENERELLA STATS BIDRAG (INKL UTJÄMNING)	223 853	224 888	223 853	224 888				
FINANSIELLA INTÄKTER	15 027	12 275	14 758	11 957	269	317		2
FINANSIELLA KOSTNADER	19 516	20 279	3 135	3 000	16 372	17 271	15	13
ÅRETS RESULTAT	54 380	36 258	51 319	32 409	3 061	3 715	0	219
BALANSKRAVRESULTAT	32 991	33 977	29 930	30 128	3 061	3 522	0	219
ÅRETS RESULTAT exkl jämförestörande pos	14 811	33 977	11 750	30 128	3 061	3 715	0	219

Sammanställd balansräkning

SAMMANSTÄLLD BALANSRÄKNING	Hela koncernen		Kommunen		Hallstahem		Pensions förbund	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
TILLGÅNGAR								
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR								
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR								
MARK BYGGNADER O TEKNISKA ANL	981 643	928 356	383 201	375 625	598 442	552 731	0	0
MASKINER O INVENTARIER	3 897	3 711	2 416	1 531	1 481	2 180		
SUMMA MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	985 540	932 067	385 617	377 156	599 923	554 911	0	0
FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	111 312	101 735	147 073	137 496	137	137		
MEDFINANSIERING	0	0						
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	1 096 852	1 033 802	532 690	514 652	600 060	555 048	0	0
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR								
FÖRRÅD	1 040	1 180	1 040	1 180				
FORDRINGAR	50 298	78 582	54 612	83 468	2 448	4 976	147	17
KORTFRISTIGA PLACERINGAR	366 452	274 000	366 452	274 000				
KASSA O BANK	114 410	162 562	94 735	103 663	19 227	56 723	448	2 176
SUMMA OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR	532 200	516 324	516 839	462 311	21 675	61 699	595	2 193
SUMMA TILLGÅNGAR	1 629 052	1 550 126	1 049 529	976 963	621 735	616 747	595	2 193
SAMMANSTÄLLD BALANSRÄKNING								
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR O SKULDER								
EGET KAPITAL	746 717	693 067	721 341	670 022	61 737	59 406	-463	-463
*DÄRAV ÅRETS RESULTAT	36 258	36 258	51 319	32 409	3 061	3 715	0	219
AVSÄTTNINGAR								
AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER O LIKNANDE	18 648	16 897	17 834	16 036			814	861
ANDRA AVSÄTTNINGAR	15 787	17 300	1 400	1 600	14 387	15 700		
SUMMA AVSÄTTNINGAR	34 435	34 197	19 234	17 636	14 387	15 700	814	861
SKULDER								
LÅNGFRISTIGA SKULDER	606 698	621 068	101 098	115 468	505 600	505 600		
KORTFRISTIGA SKULDER	241 202	203 589	207 856	173 837	40 011	36 041	244	1 795
SUMMA SKULDER	847 900	824 657	308 954	289 305	545 611	541 641	244	1 795
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR O SKULDER	1 629 052	1 551 921	1 049 529	976 963	621 735	616 747	595	2 193
Soliditet	45,8%	44,7%	68,7%	68,6%	9,9%	9,6%	-77,8%	-21,1%
Borgen o ansvarsförbindelser	1 030 775	1 043 734	1 030 510	1 043 480	265	254	*	*

Redovisningsprinciper mm

Kommunallagens ekonomikapitel samt den kommunala redovisningslagen reglerar kommunernas redovisning. Utöver lagstiftningen utger Rådet för kommunal redovisning rekommendationer kring hur god redovisning säkerställs. I huvudsak följs dessa rekommendationer. **Smärre mindre avvikelser föreligger.**

Nämndernas redogörelse till kommunfullmäktige över verksamhetsåret biläggs årsredovisningen men ”lever” sitt eget liv.

Resultaträkning

Resultaträkningen är en sammanfattning av årets redovisade kostnader och intäkter. Överstiger intäkterna periodens kostnader innebär det att det egna kapitalet ökar. Resultaträkningen delas upp i tre olika resultat. Det första resultat som används är "resultat 1" eller verksamhetens nettokostnader. Det består av intäkter genererade i verksamheten som dragits av mot verksamhetens kostnader och planliga avskrivningar. Nettokostnaden beskriver det som återstår att skattefinansiera. Underskottet på nettokostnadsnivån reduceras sedan med skatteintäkter och de generella statsbidragen. Finansiella intäkter ökar resultatet och finansiella kostnader minskar resultatet. Det resultat som då erhålls kallas "resultat före extraordinära poster" eller "resultat 2". Det resultat som genereras här skall finansiera årets investeringar och ett eventuellt framtida sparande.

Efter "resultat 2" kommer extraordinära intäkter och kostnader. Det är poster som inte har något direkt samband med den ordinarie verksamheten som bedrivs i kommunen. Dessa poster blir mer och mer ovanliga i kommuner. Det resultat som nu har framkommit är "resultat 3" och visar årets resultat för kommunen.

Det särskilda statsbidraget som kommunen erhåller i slutet av år 2015 (10,3 Mkr) har periodiserats med 1/13 i resultat 2015 och 12/13 (9,5 Mkr) över till år 2016. Kommunfullmäktige förväntas under våren 2016 besluta om fördelning av dessa medel utifrån ett integrationsperspektiv.

Balansräkning

Balansräkningen beskriver den ekonomiska ställningen vid bokslutstillfället och utgör därmed en förbindelselänk mellan åren. Den visar det bokförda värdet av kommunens tillgångar och hur dessa har finansierats – externt med främmande kapital (skulder) och internt med eget kapital.

Tillgångarna delas upp i omsättningstillgångar (t ex kassa och bank, placeringar, fordringar, lager) och anläggningstillgångar, tillgångar som skall innehas och utnyttjas under flera år (t ex fastigheter och inventarier). På motsvarande sätt delas skulderna upp i kortfristiga och långfristiga skulder samt avsättningar. Kortfristiga skulder förfaller till betalning inom ett år. De övriga skulderna sträcker sig över flera år. Avsättningar innefattar kommunens pensionsskuld inkl. garantipensioner. En avsättning är definitionsmässigt en skuld som man inte vet hur stor den är eller när den skall betalas.

Finansieringsanalys/kassaflödesrapport

Rapporten ger upplysning om hur medel har tillförts och hur dessa har använts. Till skillnad från resultaträkningen som redovisar kostnader och intäkter utgår finansieringsanalysen från gjorda inbetalningar (inkomster) eller utbetalningar (utgifter).

Några finansiella nyckeltal

Balanslikviditet – omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder. Ett mått på den kortsiktiga betalningsberedskapen om lager och förråd inkluderas.

Kassalikviditet – är ett mått på hur god kommunens betalningsberedskap är. 100 % anses som ett minimivärde. Då täcks de kortfristiga skulderna av likvida medel och kortfristiga fordringar.

Nettolåneskuld – saldot mellan likvida medel och långfristiga skulder.

Nettokostnadsandel – hur stor andel av skatteintäkterna som har gått åt till att finansiera verksamhetens nettokostnader.

Rörelsekapital – skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder, dvs den del av eget kapital som används för att finansiera löpande verksamhet och investeringsbidrag.

Självfinansieringsgraden – beskriver hur stor del av kommunens intäkter som blir kvar att finansiera årets nettoinvesteringar med.

Skuldsättningsgraden – hur mycket av kommunens tillgångar som är lånefinansierade.

Soliditet – eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklas. Ju högre soliditet desto större ekonomiskt handlingsutrymme.

Tillämpade redovisningsprinciper

Kommunen

Kommunen följer den kommunala redovisningslagen på alla punkter utom en. Kommunen har också svårt att leva upp till 2 kap 8§ som föreskriver en dokumentation av redovisningssystemet.

Dokumentation finns men oklart om den uppfyller kraven i rekommendationen. När det gäller de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunal redovisning eller deras företrädare, följer kommunen dessa. I enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation har kommunalskatten periodiserats. I enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 5 från 1999 har den särskilda löneskatten på pensionskostnaden periodiserats. Pensionsskulden är den beräknade framtida skuld som kommunen har till arbetstagare och pensionstagare. Den bygger på Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld –RIPS 07. Den samlade pensionsskulden återfinns under raderna avsättningar för pensioner, kortfristiga skulder och under raden ”pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna och avsättningar”. Denna rad ligger under ansvarsförbindelse utanför balansräkningen.

Pensionsåtagandet är redovisat enligt blandmodellen. Semesterlöneskuld, okompenserad övertid och därpå upplupen arbetsgivaravgift redovisas som särskild post under korta skulder.

Anläggningstillgångar har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för planenliga avskrivningar. Avskrivningar påbörjas det år som investeringen tas i bruk.

De planenliga avskrivningstiderna följer i huvudsak tidigare principer. Exploateringstillgångar är från och med 2009 bokförda som omsättningstillgång. Beloppet ingår i investeringsredovisningen men är sedan manuellt flyttat inom balansräkningen. Från och med år 2014 tillämpas komponentavskrivningar på alla nya objekt. Utredning har skett för ”äldre objekt” och i de fall skillnader uppstår har dessa beaktats. Särskild dokumentation finns för detta.

Kommunen har fr. o m 2013 inrätta resultatutjämningsfonder enligt den lagstiftning som gäller från och med 1 januari 2013. Vid utgången av år 2014 finns belopp om 4 Mkr för social investeringsfond kvar. Övriga poster avslutade. Delar av årets resultat har öronmärkt för framtida användning. Syftet

framförallt att över tiden kunna hantera negativa årsresultat. I samband med att årsredovisningen för år 2015 hanteras av kommunfullmäktige kan ny ”öronmärkning” enligt ovanstående syfte tillkomma.

Koncernen

Hallstahammars koncern är inte en äkta koncern i aktiebolagslagens bemärkelse. Detta beror på att skatte- och värderingsproblematiken inte gäller för kommunkoncernen. Syftet med redovisningen är också en annan än för en koncern i näringslivet. För att skapa jämförbarhet inom koncernen betecknas Hallstahammars kommun såsom moderbolag och dess ägda eller delvis ägda bolag såsom dotterbolag.

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt den kommunala redovisningslagen kap 8 och utformas enligt god redovisningssed. Det innebär att kommunen upprättar sin koncernredovisning på preliminära uppgifter från bolagen.

I koncernbokslutet ingår moderbolaget Hallstahammars kommun och de bolag eller kommunalförbund i vilka moderbolaget direkt eller indirekt innehar en ledande och bestämmande roll. Kommunen har också små ägarandelar i vissa regionala bolag. Dessa ingår inte i koncernredovisningen. Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Med förvärvsmetoden menas att vid förvärvstillfället förvärvat eget kapital i kommunala bolag eliminerats. Därefter har intjänat kapital räknats in i koncernens eget kapital. Den proportionella konsolideringen betyder att om de kommunala bolagen ej är helägda tas endast ägda andelar av räkenskapsposterna in i

koncernredovisningen. Bokslutet baseras på Hallstahammars kommuns värderings- och avskrivningsprinciper. Om principerna väsentligt avviker från varandra i kommun och kommunala bolag justeras bolagens räkenskaper före sammanställningen. Inom koncernen förekommer omfattande transaktioner mellan bolagen. Alla transaktioner av väsentlig karaktär mellan bolagen har eliminerats för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi. Obeskattade reserver har helt och hållet räknats som eget kapital.

I Koncernredovisningen har elimineringar skett för interna poster.